

**MAGYAR
PAPI EGYSÉG**

MAGYAR PAPI EGYSÉG

a külföldi magyar katolikus papság lapja

1961. Húsvétján

15. sz.

TARTALOM:

LELKI ÉLET

- Cser Palkovits István SJ.: Az emigráció lelkipásztorának
egyénisége 3

RÓMA SZAVA

- Az első római egyházmegyei zsinat határozatai a papi é-
letről és az egyházas szellemről 12
B.: A II. Vatikáni zsinat előkészítő munkái 15

JÓPÁSZTORI SZELLEM

- Schermann Rudolf: Az Isten kopói 18
Matyasovich H.SJ.: A „Daloló misszionárius” avagy „Isten
gitárosa” P. Aimé Duval SJ 23
P. Gaál Jenő SVD.: A Jópásztor pásztorkutyája vagyok 27

ÖNKÉPZÉS

- Gleason W. Robert SJ.: A szentírásmagyarázat új iránya 30

A HORNI KATOLIKUS OTTHON kétéves működése számokban 37

- Varga László SJ.: Mintha otthon jártam volna 39

CONFITEOR

- L. a.: Coram sanctissimo 43

MAGYAR NÉPÜNK PAPJA

- Borbély István SJ.: A magyar titok 46

HAZAI HIREK

- Hazai helyzet 59, 68

HALOTTAINK 63

PAPI TALÁLKOZÓ 68

NÉHÁNY VISSZHANG 29, 36, 38

GONDOLATOK 17, 42, 58

KISPAPEGY SÉG

Cs.L.: Egy tétel kimaradt	70
Szabó Ferenc SJ.: A keresztény öröm	71
...é...e...: Öt évvel ezelőtt halt meg Dr. Horváth Sándor OP	73
Missziós buzgóság az otthoni szemináriumokban	74
Megnyílt az első európai szeminárium	75
Csizmás Mihály: „Tegyetek tanítványommá minden népet...”	75

SAJTÓ

A „Szív” kiadóhivatala: A katolikus sajtó a magyar lelki- pásztorkodás szolgálatában	77
---	----

A lapot szerkeszti: Öry Miklós SJ. - A kiadásért felel: Marosi László.

Levelezés, megrendelés, kéziratok Marosi László címére küldendőek:
Spittal/Drau, Austria Europa.

MAGYAR PAPI EGYSÉG (Einheit Ungarischer Priester) Klerusblatt der ungarischen Priester im Ausland. - Mit Druckerlaubnis des Erzbischöflichen Ordinariates, Wien. - Eigentümer, Herausgeber und Verleger: Ladislaus Marosi, Spittal/Drau, Kapellengasse 15. Im Selbstverlag als Manuskript vervielfältigt bei Österr. Seelsorge-Institut Pastorale Ungarnhilfe, Wien.

Für den Inhalt verantwortlich: Ladislaus Marosi.

AZ EMIGRÁCIÓ LELKIPÁSZTORÁNAK EGYÉNISÉGE

Menekültjeink lelki nevelése-gondozása olyan nehéz feladatok elé állít bennünket, lelkipásztorokat, hogy ezek sikeres megoldására nagy lelki buzgóság és komoly teológiai tudás nélkül nyugodtan senki sem vállalkozhatik.

A papi ideál örökké érvényes mintaképét klasszikusan tömör szavakban szent Pál rajzolta meg, amikor egyik első neopresbiteréhez így írt: „attende tibi et doctrinae”. Tehát: feddhetetlen papi jellem és tudomány. S ha minden korban ezt a két jellemvonást várta el papjaitól a hívő keresztény nép, akkor ez az igény felénk, menekült lelkipásztorok felé minden eddiginél nagyobb hangsúllyal szólal meg emigráns magyarjaink lelkéből, akiknek éppen hitbéli tudását igyekezett kilúgozni és erkölcsi helytállását próbálta megtörni Egyházunk történetének eddig legnagyobb eretnoksége. És hogy közömbösségbe s materializmusba hajszolt, valláserkölcsi tekintetben meglehetősen tönkrement menekült magyarságunk lelke éppen e valláserkölcsi kérdésekre fehezen reagál, annak talán egyik oka a többi közt az is, hogy kevesen tudjuk a nekik való hangot eltalálni vagy nem tudunk mit kezdeni a természetfölötti tagadó, gyűlölő vagy közömbösen vevő magyarjaink lelkivilágával.

+

Ha most az elmélkedő lelkipásztorok gondolataival lelkünk elé vetítjük a menekültek papjának típusvonalait, - az a célunk, hogy papi egyéniségünk prototípusa, mindenben mértékadó, minden megnyilatkozásában központi eszménye Krisztus legyen. „Testvéreim, tekintsetek hitünk főpapjára, Jézusra. A békesség Istene, aki Urunkat, a juhok nagy pásztorát föltámasztotta, tegyen készségessé titeket minden jóra, hogy teljesítsétek akaratát” (Zsid. 3, 1-13, 20). - Csak ez az apostoli lelkület biztosítja azokat a tulajdonságokat, amelyek nélkül senkinek sem sikerülhet magyarjaink lelkipásztori gondozása.

1. TÜZES LÉLEKSZERETET ÉS NAGY BUZGÓSÁG

Szent Gergely, a nagy lelkipásztor-pápa figyelmeztet, hogy nincs Istennek tetszőbb áldozat, mint a lelkekért való buzgóság. A „salus animarum suprema lex esto” tudatosításának és valószínűsítésének eszközei: a lelkek

apostoli szeretete, feddhetetlen élet és a természetfölötti segítség buzgó kikérése.

Lélekszeretet

A lelkipásztor legyen mindenekelőtt a „lelkek buzgó keresője”, aki nek minden vágya abban csúcsosodik ki, hogy a "nemzetek apostola" lehessen, az „új pogányság” között. Halvérű hidegséggel nem lehet lelkeket nekimelegíteni - qui non ardet, non incendit -, fagyásba merevült lelkeket csak az a pap tud vallásos életre kelteni, akiben magában is állandóan magasan áll a lelkiélet hőmérséklete és akiről szóról-szóra el lehet mondani a dicséretet, amellyel szent Pált és Barnabást illették: „qui tradiderunt animas suas pro nomine Domini nostri Jesu Christi”. Ma csak olyan pap tud eredményteljesen dolgozni, akinek főtörekvése, hogy „annak akaratát cselekedje, aki őt küldötte” (Jn. 4, 34) s aki szakadatlanul dolgozik, „míg nappal van” s akit olthatatlan vágy sarkal a lélek után, hogy megfoghassa, amint ő is fogva van Jézus Krisztus által. (1. Filipp. 3, 12.)

A lelkek természetfölötti szeretete segít embert alakítani, amihez mérhetetlen áldozatkészség kell és annyi türelem, finomság és kitartás, hogy azt csak a szeretet adhatja meg. Viszont ez a szeretet nyitja meg a lélek titkok ajtóit is és teremti meg a bizalom rendkívül kényes relációját a lelkipásztor és hívő között. Éppen ebben a bizalomkeltésben van a lélekszeretet egyik pasztorális jelentősége. „Aki nem szereti a másikban a lelket, az ne is vállalkozzék az igehirdetés tisztjére” - mondta szent Gergely.

A lelkek buzgó keresése tesz érdeklődővé a ránkibzítottak minden gondja, nehézsége, szükségere tekintetében, még a merőben anyagi vonatkozásúakban is. Ne legyen életüknek egyetlen megnyilatkozása sem, amely iránt őszinte érdeklődéssel ne viseltetnénk. Hányszor tapasztaltuk, hogy gyökértelen, reményt vesztett magyarjaink mindig elsősorban anyagit kérnek tőlünk s legfeljebb azután lelki segítséget; de ha anyagi problémáik megoldásában segítettük őket, könnyebben igénylik lelki támogatásunkat is. Az érdeklődés bizalmat vált ki híveinkből, ami viszont megbecsülhetetlen pasztorációs érték. Itt is érvényes, amit egyik aktív szentünk hangoztatott: „Az ő kapujukon akarok bemenni hozzájuk, hogy az én kapumon át vezessek ki őket”.

Ez a lélekszeretet önvizsgálatra indítja a lelkipásztort saját hibáival szemben is; ilyenkor ismételten rájövünk arra, hogy kevésbé eredményes pasztorációnknak oka nemcsak híveinkben van. Híveink, így érezve halhatatlan lelkük üdvének szeretetét, ennek hatása alól nem tudják kivonni magukat. Az egyik volt budapesti szegénynegyedben működő papról, Zofál Aladáról olvastam, hogy a hívek jól érezték magukat a szentmiséjén. Egyik menekült papról hallottam, kollégájától, hogy buzgó papi lé-

nyének közelsége kellemesen, fegyelmezően hatott környezetére: pusztá jelenlététől jobbak lesznek az emberek. Aki csak érintkezik velünk, legyen jobbá általunk. Legyünk tudatában, hogy minden papnak legelső híve a saját lelke ezért egyéni lelkünk gondolkozását semmiféle külső tevékenység címén el ne hanyagoljuk, nehogy beleesve a „lázás munka eretnességének” a tévedésébe, XII. Pius Menti nostrae kezdetű motu proprio-jának szemrehányása érjen, amely a papi üdvösség kockáztatását fűzi a mértéknélküli aktivitáshoz. Mindezt viszont annak is tudatában tegyük, hogy ha nem szabad csak másoknak világitanunk, csak önmagunkat üdvözíteni sem elégséges. Idevág szent Bernát gondolata: „Lucere vanum, ardere parum: lucere et ardere perfectum”.

Feddhetetlen élet

Ma már nem elegendők „az emberi bölcsesség meggyőző szavai”, hanem éppúgy szükséges az „ostensio spiritus et virtutis” (1 Kor. 2). Az apostol ugyan csak a püspökről mondja, de bizonyára minden paptól joggal megkövetelhetné, hogy „jó hírneve legyen a kívülállóknál, hogy gyalázatba ne keveredjék”. (Tim. 3, 5) Ha valamikor és valahol sokat kell adni a pap feddhetetlen életére, hát főképpen most és itt kell, mert különben menekült magyarjaink nyomban készek az általánosító megállapítással: a papság életére vonatkozó ítélet a hazai kommunistákat igazolja. Különb is igényes híveink lelküket kizárólag tisztaéletű papra bízzák. A papnak nemcsak jónak kell lennie, hanem jónak is kell látszania - szokták mondani. „A klérus élete - szent Gergely szerint - könyv a laikusok számára”. S mennyire helytálló szt. Ciprián szava: „Mit sem használ szóval hirdetni az erényt s ugyanakkor tettekkel lerontani szavaink igazságát”.

Mindenki a pap életét figyeli. És nem az a döntő, mit tanít a pap, hanem hogyan él és hogyan végzi papi teendőit? Ezért mondta nekem a cs. -i gyárban istentelen műhelyfőnököm: „Tudja szaki, én az eszményeket emberekben szeretem megvalósítva látni, s mert ezt papoknál nem tapasztaltam, ezért nem is hiszek nekik”. Amint általában következetes és fegyelmezett papiélet nélkül semmiféle lelkipásztori tevékenységet sikerrel végezni nem lehet, úgy még kevésbé lehet a mi menekült magyarjainknál, akik ideológiai fertőzöttségüknél fogva rendkívül elfogultak, kritikus és érzékenyek.

Ha nem is hangoztathatjuk bátran, amit nagy Főpapunk megtehetett: „Ki fedd meg engem közületek a bűnről?” - annyit föltétlenül elvárhatnak tőlünk, hogy komolyabb erkölcsi fogyatékoság ne legyen bennünk, hogy „akik Krisztusban való tiszteséges életeteket becsmérlik, mert hiszen ilyenek mindig lesznek, rágalmaikkal szégyent valljanak” (1. Pét. 3, 16). - Mindszenty hercegprímás úr mondotta egyszer: „Az nem baj, ha a papság-

ról rágalmakat terjesztenek, csak igazak ne legyenek". Amikor ezt egy civiltársaságban idéztem, egy diplomás hívem kiegészítette: „De baj!” S ki tagadná, van benne igazság. Ha nem hirdetnénk beszéddel Pál szavait: „Imitatores mei estote, sicut et ego Christi”, - de életünkben valósulnának meg azok. Nem elég a *verbo pascere*, hiszen magyarjainknak semmiből sincs annyira elégük, mint a szavakból, - hanem kell az *exemplo pascere* is. Szemináriumi neveltetésünk során sokszor hallottuk a legfontosabb pedagógiai tételt: A szónak és tettek harmonizálnia kell! - És menyire igazat kell adnunk a neves német nevelő kijelentésének: „Tanítani sokkal könnyebb, mint nevelni: ahhoz csak tudnunk kell valamit, ehhez azonban lennünk is kell valaminek”. Szent Jeromos szerint a lelkipásztorok feladata, hogy a Szentírás szavait tettekre fordítsák le és ne csak mondják, de valósítsák is az Igét. Regensburg szentéletű püspöke, Sailer (+1832) a példaadás mindenhatóságáról beszélt s ha nem valósítanánk Pál buzdítását Tituszhoz („Magad járj elől jó példával mindenben”), akkor Jeromosnak lenne igaza: az ilyen pap jóllakottan szónokolna és vitatkozna a böjt fontosságáról. Vagy ahogyan a mi Pázmány Péterünk mondotta: „Az isteni bölcsesség édességét másoknak ássák, maguknak nem kóstolják”. Épületesebb, szebb dolog a mondandókat cselekedni, mint csak mondani, mit kell tenni. A reverenda ma már nem ad olyan tekintélyt, mint régen, a hívek igénye az „ostensio spiritus et virtutis”. Az igazi papi karakterből, - mégha talán kevésbé tudós is - valami csodálatos, titokzatos vonzóerő árad ki minden szívre. Előbb beszéljen életünk, azután prédikálhat szánk. Qui fecerit et docuerit, hic salvus erit.

Imás lelkület

Ha igaz, amit Fra Angelicoról mondanak, hogy minden képét térdenállva festette, csakhogy alakjait minél szellemibbökké tehesse, meny nyivel inkább imádságos lelkületűnek kell lennie a lelkipásztornak, akinek kezébe az anyagi vállaknak is félelmes teher, a „sanctissimum opus” van letéve. Nem hagyjuk el az elmélkedést azért, hogy másra legyen időnk, hanem ellenkezőleg, azért meditálunk, hogy minden másra jusson időnk, mert csak ebben az esetben jut. Titokzatos összefüggés van elmélkedő papi lelkület és eredményes pasztoráció között. Azt mondta nekem az egyik tiszteletreméltó magyar pap, hogy a csak breviáriumozó pap esetében lehet talán vitatkozni arról, üdvözül-e, de arról nem, hogy a következőtösen meditáló lelkipásztor eljut-e Istenhez? Az a pap, aki naponta negyed órát adorál az Eucharisztia előtt, hamar elhagyja Isten kedvéért a bűnt. Az a pap tud jól gyóntatni, aki maga is gyakran gyónik. A nem katolikus nevelő, Foerster szerint meg kell tanulnunk imádkozni, mert nélküle sem munkánknak, sem a nevelésnek nem lesz foganatja. A pap misézési mód-

jából sem egészen jogtalanul lehet következtetni annak lelkiületére. Valamelyik hazai nagyvárosunkban történt, hogy az egyik kezdő fiatal papot népes lelkigyakorlatos gyóntatáshoz hívták jó előre. Szabódott: Fiatal vagyok és még inkább annak látszom. Az embereknek nem lesz bizalma hozzám. Egyik öreg papkolléga biztatta: Barátom, misézzen csak néhányszor az emberek előtt, de lassan, épületesen, buzgón. Aztán mise után imádkozzék kissé a templomban. Ezekután Isten nevében üljön be a gyóntatószékbe! A fiatal pap sóztfogadott s valamennyi pap közül nála gyóntak a legtöbben. Hogy a memento vivorumban minél gyakrabban belefoglaljuk menekült híveinket, - az elveszett bárányokat is - az természetes. Különösen imádkozhatnánk azokért, akik a legtöbb gondot okozták nekünk és akikben a legkevesebb az örömünk. Majláth, erdélyi püspök úrról hallottam: a memento vivorumnál néha hangosan csupa román nevet mondott...

A buzgóságnak egy bizonyos állandósult törekvésével pasztoráljuk menekültjeinket - ahogyan a Catechismus Romanus sürgeti, ami megint erősen vallásos meggyőződést és imádságos lelkiületet tételez fel a papban. Jó híveink csalhatatlanul éreznek és szemük nagyon mélyre lát: áthatol frázison és páthoszon s papi lelkiületet keres. Validior operis quam oris vox - tanította övéinek Szent Bernát.

És ha másként nem, kezdjük újból és mi is kérjük: „Uram, taníts meg minket imádkozni!

2. ÉLŐ HIT ÉS BIZALOM

Bármily reménytelennek látszik is ez a munka éppen ma, emigráns magyarjainknál, a csekély eredmény láttára is bízunk kell munkánk sikerében. Ide élő hit kell, amelyet nem tör meg a sikertelenség, amely nem enged az energiarabló gondolatnak: úgyis hiába. És a hitből fakadó szeretet, amely mindent elvisel, eltűr: két elengedhetetlen tulajdonsága a lelkipásztornak. A Jairusok hitével és bizalmával kell kérnünk a pasztorális csodát: hogy a lélek halálában kínlódó híveink ismét egészségesek legyenek és éljenek. Ezt a hitet azonban kérnünk kell: alázatosan, tisztelettel, bensőséges, atyai módon, egyszerűen és telve bizalommal. „Ne félj, csak higgy!” (Lk. 8, 50) - hangzik az élő hitre való krisztusi felhívás. Ezt a mindenáron kitartani tudó hitet csodáljam meg Jairusban, akit nem tört meg a látszólagos, pillanatnyi sikertelenség, ellenkezőleg csak növelte hitét.

Rendíthetetlenül hinnünk kell, hogy még a legrosszabb hívőnknek is a lelke mélyén, bár rejtve, él egy szikrája a jónak. Akiben nincs meg ez a lelkipásztori optimizmus, az önmagának is árt, de az Isten ügyének is.

Sokszor köszöntenek ránk nehéz, olajfák hegyi órák, amikor Egyházunk gondját képviselve, elvonulnak előttünk lelkiileg fejletlen, állhatatlan, folyton visszaeső, cinikus híveink, akik a bibliai asszonnyal éppen csak hogy elének nem állnak a bűn elkövetése után, kihívóan törölve meg szájukat, mondván: No és mi bajom történt? - Ilyenkor kell az a papi lelkület, amely tud sperare contra spem! Rosszindulatú emberektől, esetleg kémeektől is szemmel tartva, talán ügyek intézésének súlyos nehézségét is érezve, sokszor gyerekes apróságokkal is törődnünk kell. Ha nem élő hitből fakad zélusunk és szándékunk, könnyen megtorpanunk s veszít vele a lelkek közössége, amelyet pedig ránk bízott az Isten. A keserű csalódás embereiben már sokszor volt rossz papi tanácsadó és sokszor fonnyasztotta el sok lelkipásztor munkakészségét.

Az élő hit adja meg azt a nélkülözhetetlen lelkipásztori t a p i n t a t o t , amelyet a franciák oly találóan - forrására mutatva - politesse du coeur-nek, a szív udvariasságának mondanak. Betanult rutin, mesterkelt ügyekezett ezt nem pótolja. Csak úgy szerezhetjük meg, ha beleéljük magunkat a gyökértelen, bizonytalan jövő miatt aggódó híveink helyzetébe, az ő érzelmi világukba és prédikáló szavainkat, érintkezésünk nyelvét ezek szerint válogatjuk.

A hit és bizalom erénye nevel készségessé bennünket: non veni ministrari, sed ministrare. Rendelkezésre állunk, talán még anyagi ügyekben is! Hiszen Anyaszentegyházunk az irgalmas szeretet gyakorlására fordított időt és munkát az örökkévalóság fényébe helyezte, Krisztus tanítása nyomán mindenkor hirdette, hogy a rászorulóknak nyújtott pohár vízért örök boldogság a jutalom és elejétől fogva tanította azt is, hogy saját üdvösségünket is akkor munkáljuk a legjobban, ha másokért fáradozunk. Bármennyi dolgunk volna is, sohase mutassuk, hogy rosszkor jöttek híveink, mert mindenkinél érzékenyebbek menekültjeink s egyetlen savanyú fogadtatás elegendő, hogy soha többé ne zaklassanak bizalmukkal bennünket.

3. MEGÉRTŐ SZERETET ÉS TÜRELEM

Munkánkat végezzük minden testi-lelki nyomorúságot gyógyítani akaró, megértő lélekkel, amely mindenütt építeni akar és mindenütt honvágyat, epedést akar támasztani az örök haza iránt. „Affabilem te facito” - figyelmeztet az Ecclesiasticus: légy figyelmes, kedves, barátságos, e-lőzőkeny a rábízott hívekkel szemben.

Nem kell mondanunk, mennyire lényeges ez a mozzanat hihetetlenül ideges és többé-kevésbé elkeseredett menekültsergünk világában. Az emigráció lelkipásztorának nem közönséges adag türelemre van szüksége. Egyszerű híveink modortalansága korántsem olyan bántó, mint az a kiszá-

mított hidegség, visszautasítás, amellyel cinikus értelmiségünk sok helyen fogadja a papot. A Krisztustól kapott küldetés sokszor félelmetes nehézsége: az „ego mitto vos sicut oves in medio luporum” - itt válik szóról-szóra valósággá s csak a türelmes szeretet adhat kitartást a munkához. Chrysostomus adja magyarázatát, miért volt Pál olyan állhatatos a zsidók üldözései között? „Csak gondoljátok el, - írja - hogy egy atyának fia nagy lázban vergődik, elvesztette józan gondolkodását s ebben az állapotban atyját verni kezdi, aki nyugodtan tűri ezt, hiszen fia nem tudja, mit tesz. Így tekintette Pál is ellenségeit. Tudta, hogy azokon valami örület vett erőt és saját tévedésük fölött helyesen ítélni nem tudnak.”

Sokszor érzünk lemondó csüggedést a sikertelen próbálkozás után, mint Mózes a sivár sziklák előtt a lázongó nép közepette. In vanum laboravimus. Csak akiben szeretet él, csak az lesz képes másodszor és századszor is megütni a rendíthetetlen bizalom pálcájával a kökemény férfi- és női szíveket.

Figyelmeztetés, tanítás, imádság - ezt kéri Ágoston: ut advertant, monemus; ut instruantur, docemus; ut mutantur, oremus.

Ezt a munkát csak az tudja végezni lélekkel, aki meg tud rendülni menekültjeink lelki nyomorán. Akik nem köszöntik az Istent, nappal nem tartják be parancsait s jó néhányan közülük a rendőrség bünyügyi krónikájához szolgáltatnak anyagot, jéghidegen tudnak elmenni a leglényegbevágóbb lelkiismereti kérdések mellett s akik lefekszenek este új, förtelmes bűnökkel a lelkükön. Körülöttünk egy nemzedék, amely él anélkül, hogy ismerné Istenét. S a lelkipásztornak mégis át kell éreznie a gondolatot, hogy ezek a bűnt hajszoló nők és férfiak, ezek a vallásos nevelést nem kapott gyermekek - testvéreink és nővéreink Krisztusban, ezek azok a kicsinyek, akiknek ha bármit teszünk is, magának a Mesternek tesszük!

Ágostont idézzük ismét: „Ha szeretitek Istent, ragadjatok mindenkít az Isten szeretésére. Serkentsétek, ahogy tudjátok: buzdítva, kérve, vitatkozva, a szelíd számonkérés eszközeivel. Ragadjatok, serkentsétek, vezessétek, ahogy tudjátok!” - Vagy amint szent Pál mondta: opportune, im-
portune! - Szent Kajetán officiumában pedig a venatores animarum - lélek vadászok - megjelölést alkalmazza Egyházunk a lelkipásztorokra.

4. OKOSSÁG ÉS ERŐ

A bécsi teológiai fakultás híres pasztorális tanára, Swoboda mondta: Ha Pál apostol ma élne, megint csak apostol lenne, aki lépést tart korának tudásával, aki a modern aeropágon ismét hirdeti az ismeretlen Istent, új lelkipásztorokat neve! s mintaszerű munkájából legfeljebb az üldözés bilincsei emelnék ki.

Magyarjaink nagy lelki elárvultsága sokszor mondatja el velünk a misereor super turbam-ot. De ennek a megállapítása, sőt a leküzdésére irányuló buzgóság sem elég. Meg kell látnunk, - hiszen benne élünk - az ellenség sodró dinamizmusát! Meg kell ismernünk a modern, mai magyar lelket. A világ nem igazodik utánunk, bizonyos értelemben tehát nekünk kell a világ után igazodnunk. Ezt nem úgy értjük, mintha lelkipásztorkodásunk korok szerint változnék. Ez mindenkor ugyanaz marad: a lelkelemegszentelése, Istenhez vezetése. De olyan segítő vagy akadályozó körülmények bukkannak fel, amelyek a kor következményei s így a lelkipásztorkodás gyakorlásának más és más alakját követelik korok, helyek szerint. Gondoljunk csak az osztrák, svéd, francia, angol politikai helyzetre s a katolikus társadalom ilyenirányú állásfoglalására, illetve az ebből következő lelkipásztori magatartás mikéntjére! Nem a kereszténységet kell modernizálnunk, hanem a modern lelket kell kereszténnyé tennünk.

Mint segéd munkás éveikig dolgoztam gyárakban hasonlósorsú egyháziakkal. Figyelő lélekkel hallgattuk templomaink prédikációit s megállapítottuk: kevés maiaknak való, közvetlenhangú, szinte beszélgetésszerű, mai nyelven mondott szentbeszédet hallottunk. Hiányzott belőlük a modern lélek ismerete.

Az Egyház mindig szent és szeplőtlen (Ef. 5.), de az isteni kegyelmet közvetítő emberi munkatársaknak, a papságnak rátermettségét fokozni kellene. Mintha elégtelenül képviselnék az isteni értékeket. Amikor a prudentia típusvonásáról elmélkedünk, az okosságon fogalombővítéssel elmélyültebb tudást is szeretnénk érteni s a pasztorális siker feltételeként - szent és tudós lelkipásztorok tanítása nyomán - ezt is kihangsúlyozni. Katolikus társadalmunk fokozott igényekkel lép eléink s ha nem ismerjük ferde tudással teli lelküket, problémáikat, kételyeiket, - megváltozik a világ körülöttünk s mi maradunk a régiék s nem kérdezzük meg magunktól: „Custos quid de nocte?” (Iz. 21, 11.)

Elsősorban a studium sacrum továbbművelése lenne a feladatunk. Az egyik veszprémi püspök úr mindig megkérdezte főleg fiatal lelkészektől, foglalkoznak-e naponta a teológia ismétlésével? A jezsuita P. Müller Lajos már pécsi egyházmegyéés káplán korában naponta negyedórát foglalkozott a morálissal. Az ország egyik legkiválóbb moralistája is lett.

Azonkívül nem szabad visszariadnunk a modern szellemi élet irányzatainak megismerésétől sem. Legjobb akarató laikus híveink a saját kiképzetésük és módszereik alapján igyekeznek megérteni Egyházunk igazságait s azokba gyakorlatilag bekapcsolódni. Eközben könnyen eshetnek tévedésekbe; milyen jó, ha a pap érdeklődése erre a területre is kiterjed és segítségére lehet intelligens híveinek. (Aztán azt se felejtjük, hogy képzett,

de talán csak megkeresztelt katolikusaink nem föltekintenek hozzánk, hanem csak letekintenek reánk). Szeretnék látni, ha papjuk a kor eszméit ismerve, biztos eligazítást adhatna a modern tévtanok tekintetében is.

Továbbá a papnak sokszor kell kimondania a non possumus-t! Határozottnak kell lennie, résztvevő szeretetet mutasson a tévedővel szemben. Harcoljon az elvekkel, de keresse a békét az emberekkel. Fortiter in re, suaviter in modo - szokták mondani a klasszikus pedagógia művelői. Képviselje csak határozott eréllyel és hűséggel Isten és a valláserkölcsi világrend jogait, de ezt sohasem elhírtelenkedve, pláne sértően. Az ilyesmi nehezen gyógyuló sebet ejt, hiszen mindenkinek fokozottan érzékeny ma az idegrendszer. Vitakozási formánk, modorunk sohasem legyen papi méltóságunk rovására. Egyébként elhibázott akcióinkból mi magunk is jól le tudjuk következtetni, milyen nagy területe van a pasztorális prudentiának! Talán ilyen vonatkozású hiányosságnak tudható be sok derék, buzgó de nyersmodorú s rideghangú papestvér meghíúsult lelkipásztori működése. -Tartunk tehát egy kis lelkiismeretvizsgálatot: nem jogos-e itt-ott a panasz a klérus hiányos tudományos érdeklődése és szellemi továbbképzése, illetve az önzetlen, buzgó papi lelkiület csökkenése miatt?

+

Típusvonásokat érzékeltettünk, legkevésbé sem igényelve a teljesség jogát. Hivatásunk magasztosságából következik egyrészt, a korszellem hatásaiból másrészt, hogy a sötétségnek ezekben az óráiban lux mundinak kell lennünk, megszívlelve Pál szavait, amelyeket az apostol szintén nehéz körviszonyok között, fogságból ír: „Nagyon vigyázzatok tehát testvérek arra, hogyan éltek: ne okatlanul, hanem bölcsen. Használjátok föl az időt, mert rossz napok járnak. . . értsétek meg, mi az Úr akarata.” (Ef. 5, 15.) Ilyen papi magatartás mellett ne féljünk, hogy nem leszünk „modernek”. Idevág, amit Konrad Gröber, freiburgi (Breisgau) érsek ír egyik könyvében: „Wer betend, arbeitend und leidend um die Seelen sich müht, der pastoriert immer modern. Nicht auf die Methode kommt es zuletzt an, sondern auf die Gesinnung. Die Gesinnung aber erlernt man nicht, sondern erbetet sie, erkämpft sie und empfängt sie von oben”. (Christus Pastor, 146 l.)

Emigráns magyarsagunk joggal igényli a szent és tanult papokat, akiknek papi jelleme és tudása korunkban is képes elérni, hogy a „tévelygők szívei megnyhüljenek és az igazság egységére térjenek”.

Cser Palkovits István SJ.

AZ ELSŐ RÓMAI EGYHÁZMEGYEI ZSINAT HATÁROZATAI A PAPI ÉLETRŐL ÉS AZ EGYHÁZIAS SZELLEMRŐL

Nemrég hagyta el a vatikáni nyomdát az első római egyházmegyei zsinat kihirdetését, összehívását, megszervezését, határozatait és a Szent-
atya zsinati beszédeit tartalmazó, szép kiállítású nagy mű: PRIMA ROMA-
NA SYNODUS címmel. Ebből közöljük most az első rész második fejezetét.

22. 1. § „Az egyházi rend szentségi jegyével Isten mintegy lepecsételi különleges szeretetének örök szerződését; és ez a szeretet az embertől életszentséget követel”. (XII. Pius utolsó, el nem mondott Allocutiójából) A pap „a népből van kiválasztva, isteni kegyajándékokkal felruházva, letéteményese az isteni hatalomnak, második Krisztus. Nem a magáé többé, nem a rokonaié, nem a barátaié: jellemző vonása az általános szeretet”. (uo.)

2. § Mindenki, aki a papi rend után vágyódik, nyugodjék bele abba, hogy egyházi pályájából sem magának, sem rokonainak, sem barátainak anyagi előnye nem lesz.

3. § Aki pedig bárminemű vagy fokú egyházi jövedelmet, tisztiséget, méltóságot igényelne magának, vagy panaszkodnék, hogy ilyesmit el nem nyert, az azt mutatná, hogy nincs benne egyházas szellem és azért nem méltó arra, hogy tisztségeket ruházzanak rá, vagy hogy azokban magasabb fokra jusson.

23. Hogy természetfeletti gondokozásmódra tegyenek szert a papok, szerzetesek, papjelöltek mindnyájan őrizzék és ápolják magukban a valódi jámborságot, amely másoknak is például szolgálhat, és iparkodjanak az önfegyelmezést és a lelkek üdvéért való buzgólkodást is táplálni magukban.

24. A klérus tagjai és a szerzetesek iparkodjanak minél nagyobb lelki hasznot meríteni a Szentháromság, az Eucharisztia, a Kisdéd Jézus, a keresztre feszített Üdvözítő, Jézus Szíve, a Legszentebb Vér, Jézus Szent Neve, a Szentlélek, a Szűzanya, Szent József, Péter és Pál apostolok, Kereszt Szent János, szent János evangélista és az Őrangyalok tiszteletéből, valamint egyéb jámbor áhitatgyakorlatokból, amelyeket vagy maguknak választanak, vagy amelyek állásuknak megfelelnek.

25. A szent áldozat bemutatása, amelynél szentebb és

nagyobb ténykedésünk nincs, mind a világi, mind a szerzetespapság részére a nap legkimagaslóbb eseménye és mintegy központja legyen. Ezért:

1.§ a kispapok és a szerzetesek, akik nem papok, mindennap a lehető legnagyobb áhítattal vegyenek részt a szentmisén, akár közösen, akár külön, és mindenben tartsák magukat a Szertartások szent Kongregációjának az előírásaihoz. (De musica sacra és de s.Liturgia.)

2.§ A papok mise előtt és után megfelelő időt töltsenek imában és ebben főleg az Egyháztól ajánlott imákat használják.

3.§ Ha a rubrikák nem tiltják vagy a körülmények mást nem javasolnak, mindnyájan elég hangosan misézzenek, a szavakat sietés nélkül, tisztán és érthetően ejtsék ki, a szent szertartásokat kellő méltósággal végezzék, a liturgikus előírásokat lelkiismeretesen tartsák meg. Megfelelő, hogy a pap a csendes misére legalább 25 percet fordítson.

4.§ Mindenki, az idegen pap is, aki a római egyházmegyében misézik, a Canonban csak a pápának a nevét mondja a megjelölt helyen.

26. 1.§ A sekrestyében csend legyen, főleg akkor, mikor a pap az előírt imákat végezve a miseruhát felölti. Ha szükséges volna valamit mondani, az halk hangon történjék.

2.§ A liturgikus ruhákkal, terítőkkel, szent edényekkel és az egész templomi felszereléssel nagy gonddal és tisztelettel kell bánni.

3.§ Rómában minden pap a hó első csütörtökén áhíata szerint mondhatja a *Iuravit* votivmisét, első pénteken a *Cogitationes* misét, első szombaton a *Gaudens gaudebo* misét a Szeplőtelen Fogantatásról vagy az *Adeamus* misét a boldogságos Szűz szeplőtelen Szívéről, megtartva az aznapi liturgikus előírást. Akik élnek ezzel a kiváltsággal, teljes búcsút nyerhetnek, amelyet a halottakért is fel lehet ajánlani még akkor is, ha a misét más szándéokra ajánlják fel.

27. 1.§ A *brevariium* elmondása kóruson kívül lehetőleg a nap megfelelő órájában történjék, az elmélyedésre alkalmas helyen. Nagyon ajánljuk, hogy azt a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt végezzék, nemcsak azért, mert ez így a legméltóbb és áhítatra gerjesztőbb, hanem mert így búcsúkat is nyerhetnek és a híveknek is jó példát adnak.

2.§ Akik állandóan Rómában tartózkodnak és egyedül végzik a *brevariiumot*, a római papság direktóriumát használhatják, ha nem kötelesek saját egyházmegyéjük vagy szerzetesrendjük direktóriumát követni a római egyházmegyén kívül is.

28. A klérus valamennyi tagja részére, akik bármily okból Rómában tartózkodnak, parancs, hogy mindennap bizonyos időt jámbor elmélkedésre fordítsanak. Ez szükséges az áhitat ápolására és mind az egyházjog (Cn 125.n.2.) mind a pápák hivatalos megnyilatkozásai nagyon ajánlják.

29. 1.§ Egyéb áhitatgyakorlatokon kívül ajánljuk a szentséglátogatást, a szentolvasó és a lorettói litánia elmondását, az Úr angyala (illetőleg a Mennyei Királyné Asszonya) háromszori elimádkozását, a gondos lelkiismeretvizsgálatot.

2.§ Ajánljuk ezeken kívül az imát az Egyházért, a pápáért, az egész papságért, a hazáért és annak vezetőiért, a papnevelőintézetért, a hit bátor megvallóiért és védőiért, azoknak az Egyház egységébe való visszatéréseért, akik azt elhagyták, a haldoklókért, a bűnösökért, ellenségeinkért, a halottakért. Ajánljuk végül a bizalommal teljes imát a mindvégig való állhatatosság kegyelméért és a jó halálért.

30. 1.§ A klérus mindenegyes világi és szerzetes tagjának, és minden szerzetes segítőtagnak legyen állandó lelkiatyja, és azt gyakran keresse fel. Tanácsos, hogy a világi papok lelkiatyjuk nevét jópélda kedvéért és elővigyázatosságból magánúton jelezzék a Vikáriátusnak, a szerzetesek pedig rendtartományuk kúriájának.

2.§ Legyenek meg nekik az Ó- és Újszövetség főbb szent könyvei és azokat szívesen olvassák. Olvasgassák továbbá Krisztus Követését és más műveket is: elmélkedési könyveket, a Szentek életét, főleg azokét, akik Rómában éltek és működtek és általában azok életrajzát, akik az Egyháznak és a papságnak díszére váltak. Ezek példái igen alkalmasak az egyházas szellem ápolására.

31. 1.§ A Rómában tartózkodó világi papok papságuk öt első évében kötelesek évenként legalább ötnapos lelkigyakorlatot végezni, később minden harmadik évben. De nagyon ajánlatos, hogy mindenki évenként végezzen lelkigyakorlatot.

2.§ A papok ezeket a lelkigyakorlatokat valamilyen egyházi intézményben, vagy szerzetesházban végezzék, amelyet a Vikáriátus jelölt ki, (Cn 126.) vagy egy lelkigyakorlatosházban, amelyet a Vikáriátus hagyott jóvá.

3.§ A lelkigyakorlat elvégzéséről szóló bizonyítványt mindenki maga küldje be a Vikáriátushoz.

4.§ A közös életet élő klérus és a szerzetesek ebben társulataik szokásait és előírásait tartsák meg. Dícséretes a havonként való visszavonulás (recollectio) az örök igazságok felett való elmélkedés céljából.

32. 1.§ A római klérus szeresse és gyakorolja a kiváló vallási gyakorlatokat, amelyeket Rómában már századok óta végeznek. Ilyenek: a 40 órás szentségimádás, a nagybőjti stációk, a zarándoklat Róma hét templomába, a szent lépcső áhitata. Keressék fel továbbá a város Mária-templomait, az égi pártfogók és más szentek sírjait, amelyek ennek a megszentelt helynek a dicsősége.

2.§ Ne mulasszák el halottak napján vagy a rá következő héten a város temetőjét meglátogatni.

33. A világi pápok szívesen iratkozzanak be valamilyen harmadrendbe vagy a sok társulat közül valamelyikbe, amelyek Rómában virágnak, hogy nagyobb tökéletességre juthassanak, hogy áhitatuknak eleget tegyenek, búcsúkat nyerjenek és holtuk után is több imasegítségbe részesüljenek.

34. A betegeskedő papok, főleg ha ágyban fekvők, gondoskodjanak arról, hogy a plébános értesüljön, milyen vallási vigaszra van szükségük. A szent áldozásban gyakran, lehetőleg mindennap részesüljenek, a jó példa kedvéért is.

2.§ Ha a körülmények úgy kívánják, a beteg papok kérjenek a Vikáriátustól engedélyt, hogy otthon és esetleg ülve misézhesse. A vakok vagy erősen gyenge szeműek szintén kérjenek külön engedélyt. A kaptott előírásokat és korlátozásokat azonban lelkiismeretesen tartásák meg.

3.§ Az egyháziaknak szívügye legyen, hogy beteg társaikat meglátogassák, vigasztalják, őket a szentségekben és az Egyház egyéb vigaszaiban részesítsék. Ha szükséges anyagilag is támogassák őket. Amiket ezekben a cikkelyekben összefoglaltunk, az a beteg szerzetesekre is áll, ha rendházukon kívül élnek.

35. 1.§ A cenzurába vagy más egyházi büntetés alá esett papok, még ha talán szerencsétlenül az Egyházat is elhagyták volna, sohase szűnjenek meg bízni az Úr irgalmában és az egyházi Elöljárók jószágában és emberiességében.

2.§ A paptestvérek pedig, főleg akiket baráti kötelék fű hozzájuk, természetfeletti szeretettel iparkodjanak bennük ilyen bizalmat kelteni.

3.§ Azokkal a szerencsétlenekkel szemben, akik a hitehagyásban megmaradnak, XI. Pius eljárását tartjuk szemünk előtt: „Minél kevessebbet tudunk beszélni az emberekkel Istenről, annál többet beszéljünk rólok az Istennel.” Még ilyen szomorú körülmények között sem szabad megtagadni senkitől a baráti szót, a vigasztalást a szerencsétlenségben, és ha szükséges, az anyag támogatást sem.

A II. Vatikáni Zsinat Előkészítő Munkái

Őszentsége ismételten kifejezte kívánságát, hogy a zsinat ügye mindnyájunknak szívügye legyen, hogy állhatatosan imádkozzunk sikeréért és előkészítő munkáit megértéssel, érdeklődéssel kísérjük. Ezért közöljük a MPE-

ben a zsinat sikeréért mondandó imát és az eddigi munkálatok rövid áttekintését.

A Szentatyá 1959. jan. 25-én hirdette meg a zsinatot. Pünkösöd napján, május 17-én felállította a Comissio antepreparatoriát, amely egy év alatt - a Szentatyá szavaival - „grandiózus” munkát végzett. Az ő kívánságára a bizottság a legnagyobb pontossággal és egészen széles alapon dolgozott. Legelőször is kimerítő kérdőíveket küldött a jövőző zsinati atyákhoz, a római kúria kongregációihoz, a kat. egyetemekhez. Nem kevesebb, mint 2700 levél ment el az érdekeltekhez, amelyben felszólították őket, hogy javaslataikat és gondolataikat közöljék a központtal. 1960 május végéig több mint 2000 felelet érkezett be. Ezek tartalmát a legpontosabban átvizsgálták, lemérték, kartoték lapokra vezették, és tárgykör szerint rendezték. Ezután egy újabb rendezés következett: nemzetek szerint csoportosították az elrendezett anyagot, végül összegezték az eredményt és kidolgoztak egy átfogó összefoglalást a javaslatokról és az előterjesztett ügyekekről.

Ennek a nagyméretű előmunkálatnak Tardini bíboros-államtitkár a legfőbb irányítója, aki kiválóan ismeri a Világegyház helyzetét és így alkalmas arra, hogy az egész munkát vezesse.

A gondosan összegezett anyag aztán a római kongregációk elé került: amelyek megszövegezték a maguk előterjesztéseit. Hogy fogalmat alkossunk magunknak erről a távolabbi előkészítő munkáról, emlékezzünk vissza arra, hogy az I. vatikáni zsinatra csak 224 felelet érkezett, ami elfért egy 423 oldalas könyvben. A távolabbi előkészületek okmányainak első kötete már megjelent, (Acta et documenta Conc. Oecum. Vat. II. apparando címmel), amely a Szentatyá ezirányú tevékenységét öleli fel. A feleleteket tartalmazó könyvkötetek közül - ezres oldalszámmal! - már több megjelent, de ezeket egyelőre csak a bizottságok kapják meg. Azt hiszik, az egész mintegy húsz kötetre fog terjedni.

1960. június 5-vel megkezdődtek a közelebbi előkészítő munkálatok is. A Szentatyá felállította a központi bizottságot, a többi bizottságokat, a titkárságokat, és egymásután nevezték ki az egyes bizottságok tagjait és szakértő konzultorait. Valóban, megvan a legjobb reményünk arra, hogy ez a teljesen nagyarányú munka, ha azt hozzá még az egész Egyház buzgó imája támogatja, kivételesen nagy eseményt fog jelenteni az Egyház életében. A Szentatyá maga - első körlevele szerint - ettől a zsinattól várja a katolikus hit megerősödését, a keresztény nép erkölcsiének üdvös megújulását, az egyházi fegyelemnek a modern kor szükségleteihez való alkalmazását. Mindez az igazságnak - mondja ugyanő - az egységnek és a szeretetnek csodálatos kisugárzását fogja eredményezni. Ha ezt

látni fogják azok, akik elszakadva élnek ettől az Apostoli Széktől, akkor ez szelíd felszólítás lesz részükre, hogy keressék azt az egységet, amelyért Jézus Krisztus oly forró imával fordult a mennyei Atyához.

A zsinat gondolatát a Szentatya az elszakadtak egyesüléséért tartott imanyolcad végén tette közzé; ez a gondolat a Szentatya szívében és beszédeiben mindig össze van kötve az elszakadt testvérek egyesülésének gondolatával, és nem szünik meg ismét és ismét imákat kérni erre a célra.

A Szentatya szívesen idézi fel a Kelet dicsőséges emlékeit is. Így szól pl. Bessarion bíborosról: „Az Egyház egységének páratlan apostoláról, akit szívesen képzelünk el a mennyei szentek dicsőségében.” És ha arról van szó, hogy a zsinatot egyes szentek különös pártfogásába ajánlja, Nagy szt. Gergely pápa mellett két konstantinápolyi pátriárkát, Nazianzi szent Gergelyre és Aranyszájú szent Jánosra gondol, akiknek csontjai a Szent Péter templomban nyugsznak.

Öszentsége a zsiant ügyét valóban a szívében hordozza. „Fenntartottuk Magunknak - mondja - hogy a püspökök, a szent kongregációk és az egyetemek javaslatait és kívánságait a legnagyobb figyelemmel átvizsgáljuk.” Hogy ezt meg is teszi, azt bizonyítják azok a megjegyzések, amelyeket sajátkezűleg írt az egyes iratcsoportok borítékára: Ezek közül ugyan is egyeseket lefényképezve közöltek. Így pl: „Püspökök: Görögország, Kiszázia, Szíria, Libanon, Palesztina stb.: attentissime visum, 5. Martii 1960. Jo XXIII.” Vagy pedig: „Exempt és nem exempt szerzetestársulatok: attente visum (- a két utolsó szót kétszer aláhúzza -) Jo XXIII. 15. Martii 1960.”

A közelebbi előkészítéssel megbízott bizottságok kötelesek a Szentatyát az összes munkálatokról informálni; a központi bizottság élén pedig Ő áll személyesen. Így valóban maga a Világegyház feje vezeti és irányítja a zsinat ügymenetét, amint ez a tevékenység őt „nomine et facto” meg is illeti.

B.

Sík Sándor: Gondolatok. (A szeretetről szóló konferencia-beszédekből)

Az örök üdvösségre csak „egy a szükséges”: az élő hit, a hit a belőle fakadó szeretetben él.

Ami a szeretettel ellenkezik, az nem kereszténység.

Szeretet az igazság: a valóság szeretete. Szeretet a szépség: minden egyes valóban a szeretete. Szeretet a jóság: az emberek szeretete. Szeretet a szentség: az Isten szeretete.

A szeretet természetfölötti erény, isteni erény, belénk öntött erény. Nem ember műve, Isten műve, Isten adja a lelkünkbe. Vagyis a szeretet: kegyelem.

JÓPÁSZTORI SZELLEM

Schermann Rudolf

AZ ISTEN KOPÓI

William Faulkner mondotta Albert Camusról, akinek élete oly tragikusan végződött a párizs-sensi úton, hogy valószínűleg az autószerencsétlenség pillanatában is a lét nagy kérdéseire kereste a feleletet. S hogy ezt a feleletet az ütközés fémmörgése közepette nehezen hálhatta volna meg. Majd folytatja: „Nem nagyon hiszem, hogy egyáltalán létezik felelet. Úgy látszik azonban, hogy mindig kell lennie valakinek, aki azt keresi. Legálább egynek valahol, valamikor, s ez elég ahhoz, hogy mindnyájan megmeneküljünk.” Faulkner s a kor, amelyre ez a kiúttalan szkepticizmus éppúgy jellemző, mint a remény azon csonkja, hogy talán mégis van felelet, megnyugodhat. Vannak akik kérdeznak. S van Aki felel. E feleletet kétségkívül jobban hallották korok, amelyeknek emberei felfelé néztek: a világ pórusaiból feléjük áramló élet Istenről értesített, egyetlen zajuk, a „szférák zenéje” szintén Rá figyelmeztetett. Ma viszont a fém, a technika zenéje naponta elkápráztat bennünket s rövidlátóvá torzítja a szemlencsénket.

Vannak emberek, akik mindezek ellenére vagy éppen ezért, sokkal jobban hallják a feleletet. Akik nem a test és a vér indulatából születtek, amelynek burkából sohasem tudnak utat törni a Világosság felé, hanem akik Istenből születtek. E születés a történelem betlehemi viszonyai közben megy végbe; egy istállóvá vált világban, amelynek első jellemzője a bűz.

Ha valaki korunkat a történelem számára címkézni kívánná, nyugodtan nevezhetné a menekülések korának. Az újhazát kereső nomád a „kánaán” reménységének edelével s ereje tudatában róttá az utakat. A menekülő ember csüggedt. S mert a bizonytalan felé vándorol, szkeptikus. A ma embere a menekülő ember. Ha idegennel találkozik, aki rendületlenül hisz a túlsó partban, mint Paul Claudel Kolumbusza, naívnak tekinti s szánakozó mosollyal ajándékozza.

Pedig az Isten elől menekülők nem voltak mindig ilyen kiábrándultak. A menekülés első lépéseit mindig sűrített optimizmus hajtja, amely a realitás növekedésével egyenes arányban csökken. Freud még naív lelkesedéssel hitt a tudományok minden kérdésre feleletet adó hatalmában. Csak Nietzsche tudta a kezdet kezdetén, hogy mit jelent Isten halála. Isten halála annyit jelent, mint a lét átalakulása egyetlen gigantikus hullává. Feloszlást.

Ennek az oszlásnak bűze - mert Isten valóban sokak számára meghalt - orrfacsaróan érezhető korunkon. Ez az oszlás hirtelen a maga naturalisztikus durvaságában vált láthatóvá koncentrációtáborok halottégető kemencéi előtt. Megkímélt polgárok vacsora utáni emésztése közben a filmkockákról vagy a televízióskészülék ernyőjéről vagy a lapokból árad feléje ez az istállóbűz.

A földrajzi menekülések csupán a metafizikai menekülés következményei. A polgári kultúrához leláncolt barokk-kereszténység hiába igyekezett utólélni a menekülőket. A történelem egyre gyorsuló érverése, az évtizedek alatt lepergő évszázadok nekik segítettek.

Az Isten kitoloncolásával érezhetően csökkent a világ hőmérséklete. Ez annál inkább szembetűnő, mert az emberek a modern technika révén sokkal közelebb kerültek egymáshoz. A távolságokat azonban nemcsak repülőgéppel s televízióval toldották meg, hanem karddal is. Sok karddal. A sátáni szerencsétlenség hideg istállójában születtek meg a keresztény tavasz reménységének emberei. Bennük az ige testté lesz. Valóban meghalt az Isten? Valóban jobb lett sorsunk ezáltal? - kérdezték az Istenből születők, s a hangjukban lázadás volt.

A nietzschei kérdés: ki adta kezünkbe a szivacsot, amellyel eltöröltük a látóhatárt? Hogyan sikerült megölnünk Istent? - ezek ajkán így hangzik: Mi jogon akarják egyesek eltörölni a horizontot? Mi jogon szűkítik le a valóságot aránytalanul kisebbik felére, a földi létre? Mi jogon ölik egyesek Istent az emberiség lelkében a fölényes gúny késeivel? Ez a lázadás, ez a szembefordulás az illúziókkal, az őskereszténység támadásba lendülő hódító dinamizmusa, jellemzi azokat, akik jó félévszázada a keresztény megújhódás munkálói szerte a világon. Hogy szóba tudjanak elegyedni menekülő kortársaikkal, ahhoz az kellett, hogy utólérték őket s együtt haladjanak velük.

Maritain - a keresztény tavasz előkészítője - volt az, aki először elemezte ki a Humanisme Integral-ban azt a gondolatot, amely azóta már banálissá vált, hogy t. i. a kereszténység nem kötheti le magát egyetlen kultúrához sem, hanem ha szükséges fel kell adnia azt, hogy együtt haladjon az ezekből a kultúrákból kinövő emberrel. Az örök lényegyet, az örökké változó formák ruháiba kell öltöztetnie. Az újarcú kereszténység nem egy élharcosát az tudta közellendíteni a lelkekhez, hogy az örök igazságokat a kor talán megdöbbenő ruháinak ha szükséges pl. csónadrágos hanghordozásban közvetíti feléjük.

Persze még mindig sokan vannak, akik a „vissza a régihez” elvét vallják. A régít nem történelmi kategóriában értik, hanem egyszerűen úgy, hogy várjuk a „visszatérőket”.

A módszertani felismerések még nem teremtenek apostolokat. Az életforrás, amely egy Abbé Pierre-t vagy Werenfried van Straaten-t az isteni szeretet magasfeszültségű akkumulátorává tesz, az istenélmény közvetlen, szinte materiális valósága. A próféták lelkét az Istennel való találkozás rettenetes kísülése egy életre hatalmába kerítette.

A modern kor izaiásai, jeremiásai ugyanúgy élik meg ezt a meghívást. A televíziós, jégszekerényes világ karizmatikusai talán annyiban különböznek a régi korszakok prófétáitól, hogy Isten nem a sivatagban, a szent hegyen vagy a templom szentélyében jelenik meg nekik, hanem az idő és tér olyan metszeteiben, olyan szituációkban, amelyekre nehezen alkalmazható a mondás: locus iste sanctus est. Isten az utcasarkokon jelenik meg számukra. Fényreklámok neonszemei mögül vág beléjük pillantása. A villamosban elhasznált jegyek és cigarettacsikok felett rémlik fel az arca. A nyomorban, a szegények szemében, a renaultgyári „melósok” kék overallja mögül bukkan elő. A szentnek és profánnak a nagy tömeg előtt először szokatlan találkozása ez.

Talán pontosan ez a mozzanat, hogy egy korban, amelyben Isten állítólag messze van, hirtelen egészen közelről mutatkozik meg. Olyan pontokon, amelyekre majdnem azt mondanók: nem illik egy Istenhez (itt érvényesülnek a polgári gátlások), ragadja meg őket, s köti hozzá a mindenütt jelenlevő Istenhez, akit ezután - mert megélték - természetes magátólértetődöttséggel s biztos hittel keresnek az idő és tér minden legprofánabb metszetében is.

A jelenség, hogy Isten egy egészen „evilági” szituációban jelenik meg, kiöli belőlük az Isten világa s a profán világ eretnek kettősségének sokukban kísértő tudatát vagy öntudatlanságát. S mert Istent megélésük szerint a legprofánabb világban is meg lehet találni, sőt hogy a legtávolibbnak tűnő légkörben bukkan fel, a legerősebb a kontúrja: lelkipásztori magatartásuk nem az „exire a saeculo” jegyében, hanem az „invenire Deum in omnibus” jelmondatában áll. S mert Isten mindenütt ott van számukra: őszinte szeretettel függnek az emberen s a világon. Kissé kifejtve: az abbé pierrek, leppichek számára nincs két világ, amelyből egyik az Istené, amelyben otthonosan forgunk s a másik, amely mondjuk a hamburgi Reeperbahnánál kezdődik, mindenestől a sátáné.

Egy és oszthatatlan világ van, amelyben ugyan elkülönül a két kör, de korántsem oly sematikusán, mint sokszor gondoljuk. A két világ nem úgy viszonyul egymáshoz, mint két kert vagy két emelet, hanem ahogy Suhard bíboros mondotta: mint cserepek a háztetőn, tarkán összekeveredve. Elsődlegesen az Isten van jelen a nyomortanyán csakúgy, mint az utcasarki prostituáltak törzshelyén vagy a kávéházak hamiskártyásai között.

Persze jelen van a bitorló is. Csak egy istennemű világ van, amely minden atomjában szent, csupán jelen van e hatalmas rend különböző pontjain az is, aki nem tulajdonos, hanem csak betolakodó és bitorló. S úgy tűnik: a sátán alattomos bacillusfertőzésére a lélekben olyan mértékű antitoxin fejlődik ki, hogy az az isteni kegyelem első érintésére sokkal érzékenyebben reagál, mint sok „megszokásos” „egészséges” keresztény. Nem tudom: talán azért van ez, mert a századiknak jobban örül, mint a kilencvenkilencnek?

Ezért nem áll meg egy Leppich a Reeperbahn határán, hanem megy oda, ahová polgári szemlélet szerint legalább is furcsa, hogy pap betegye a lábát, - mert megérzi ezekben a lelkekben a kegyelem nagy lehetőségét.

Az Isten kopói nem a maguk óljához várják a menekülőket, hanem utána mennek, nyomon követik a lelkeket, a legsűrűbb bozótokon, tüskéken, indákon keresztül is. A kopó szenvedélyével s szeretetének szimatával.

E lelkipásztori magatartás jelszava, mint mondtuk, nem a régi aszkézis „exire a saeculo” jelszava, hanem a másik, amely szent Ignác lelkében született a cardoneri látomás alatt. A szent az egész mindenséget a Szentháromságban szemléli s ebből fogalmazza meg a tézist: *Invenire Deum in omnibus rebus*. Fordított felépítésben, de ugyanazt fejezi ki, amit szent Pál így fogalmazott: Minden a tiétek, ti pedig Istenéi vagytok. Egy közbevetés: hogy a kontemplatív magatartás mennyire nem kívánja szükségszerűen az exire a saeculot, arra talán a legbámulatosabb formában a Charles Foucauld kis testvérei állhatnak előttünk bizonyosságul. Természetes, hogy a manrézai meditáló utcákra, missziókba és egyetemi katedrákra küldött rendtestvérei s egyáltalán ez az akkor „új” magatartás sok félreértést, félremagyarázást, sőt inkvizíciós bíróság elé idézéseket szült. A modern keresztény tavasz úttörőinek életéből sem hiányzik a megpróbáltatás. Ez a legplasztikusabban a francia munkáspapok esetében mutatkozott meg. (Behatóbban erről éppen a Papi Egység számaiban olvashattunk). Minden előremérészkedés, minden úttörő munka, ha valóban az, veszélyeket hordoz magában. De éppen ezek a határon járó emberek viszik előre az Egyház hajóját. Ők a lapátkerekek.

Nem reformátorokra van az Egyháznak szüksége, hanem szentekre - írja Bernanos Lutherrel kapcsolatban. Csakhogy nem minden reformátornak adatik meg, hogy szentté válhat. Talán úgy mondhatnók: az igazi reformátort a csak *l'art pour l'art* reformátoroktól az különbözteti meg, hogy az Egyházat még ellenségeinél is jobban tudja szeretni. Ezért nem lett az assisi Szentből, a sziénai harcos Katalinból és Ignácból vagy akár Prohász-

kából s egy Pierre Theilhard de Chardinból eretnek vagy szakadár. A keresztény tavasz embereit mindenekelőtt tehát a szeretet intenzitása jellemzi. Az istenélmény - hisz Ő a szeretet - nagysága már magában zárja ennek az okát. S mert minden az Istené, szeretnek mindenkit és mindent.

Aki az Istent szereti s a világból menekül, az hazudik. Az evi-lág szeretetének egyik legnagyobb fejtegetője éppen a fentemlí-tett Theilhard de Chardin.

Ez a szeretet apriorisztikus. Nem az a bizonyos célirányos, megtéríteni akaró szeretet, amelyről az egyik francia író úgy nyilatkozik, hogy a modern lelkipáasztorkodás egyik veszélye; hanem a teljes önzetlen, válogatás nélküli szeretet. Abbé Pierre mondja: Egy tál levesért ne akard megvásárolni a másik ember felfogását. Ő maga Emmauszában hosszú időig élt együtt emberekkel, akik a társadalom legsötétebb elemeiből toborzódtak, akiknek naponta adott meleg ételt, szállást, anélkül, hogy fűtatta volna Istenhez való viszonyukat. Ez az önzetlen nem kérdezősködő és nem mindenáron megtéríteni akaró egyszerű szeretet oldotta fel végül is a lelkek je-gét, s keltette fel a vágyat az elesettekben, hogy ennek a számukra érthe-tetlen szeretetnek a forrása után érdeklődjenek.

Ez a szeretet nem ismer reménytelen eseteket. Annak, aki nem ismeri az Isten kopóinak mentalitását, talán kissé irreálisnak tű-nik az afféle figyelmeztetés, mint amivel a „Speckpater” van Straaten lát-ta el paptestvéreit az egyik königsteini kongresszus végén. Azt mondotta, hogy imádkozzanak Hruscovért, mert az ima hatalma Istenhez vezetheti. E szeretetnek még egy jegyről kell szólnunk. A keresztény korszakban a félelem s a szeretet korrelatív fogalmak. Minél nagyobb az egyik, annál kisebb a másik. Hogy korunk az „Angst” korszaka, szeretetének defi-citjéből magyarázható. Hogy egy La Pira egy asztalhoz hív meg buddhis-tákat, keresztényeket, kommunistákat, hogy a lét kérdéseiről vitázzanak, ennek a félelem nélküli magatartásnak bizonyossága.

A félelem lezár, elkülönít. Pünkösd előtti „négyfal-közötti” álla-potot eredményez. A pünkösd-i állapot megnyíltságot, az ellentétes felfogás iránti megbecsülést - amennyiben az őszinte - s a vele való vita-készséget rejti magában. Ma nagyon szükségünk van - mondja Gabriel Mar-cel - nyílt szellemekre. A keresztény tavasz embereinek az Isten krisztusszeretete hajtotta kopóinak ez a másik fontos jellemvonásuk. Nem visszatéríteni akarnak, hanem megmutatni a menekülő embernek, hogy a-merre tart, arra van Isten, mert Ő mindenütt ott van. Ma még talán szen-zációt jelentenek ezek az emberek, s a tény, hogy kiemelkednek, mutatja, hogy kevesen vannak. Rajtuk is áll, hogy növeljük a számukat.

Istennek emberekre van szüksége, mert felelni akar rajtunk keresztül a menekülő embernek. Ezért az Isten kopóinak példája felszólítás számunkra. S kissé módosítva Faulkner bevezetőben említett szavait: Ha csak egy ember is kap tőlünk feleletet - amely maga a jóhír, - nem élünk hiába.

A „DALOLÓ MISSIONÁRIUS” AVAGY „ISTEN GITÁROSA”

P. Aimé Duval SJ

Sokan talán idegenkedve fogadják azt, hogy egy szertzetes koncertet rendez, és még hozzá a mai modern zenét használja fel arra, hogy az Evangéliumot hirdesse. Magam is így voltam addig, amíg egy ilyen Duval-estét személyesen meg nem éltem.

Halljuk magát P. Duvalt, hogyan meséli el nekünk különleges életét és misszióját.

„Val-d' Ajol községben születtem 1918-ban. Édesapám hivatalos katonája volt, de a háború után földet kapott és annak a művelésével foglalkozott. Édesanyám Marie-Therése. Kilencen voltunk testvérek. Lucia, Helena, Maria és Marcellus idősebbek voltak mint én, utánam következett még Renate, Raimund, Susanne és André.

Családunkban nem voltak különleges vallási gyakorlatok. Megelégedtünk egy közös esti imával. Helene nővérem volt az előénekes. Jól emlékszem még arra, hogy nekünk gyerekeknek nagyon hosszúak voltak az esti imák (kb. negyedórásak), és nővérem néha átugrott egyes versszakokat. Amikor édesapám ezt észrevette akkor előlről kellett kezdenünk az egészet. Így vettem észre azt, hogy Istennel komolyan kell beszélni.

Édesapám este a munka végeztével vacsora után rendszerint leterdelt és egy székre könyökölve fejét két tenyerébe hajtotta. Ilyenkor nem tudott semmiről, ami körülötte történik: Istennel beszélt. Én elgondolkoztam azon, hogy az én édesapám, akinek olyan nagy tekintélye van a családban, aki az állatokkal olyan bátran tudott elbánni, aki nem hajolt meg olyan egyszerűen a polgármester előtt sem, az mostan egészen megalázza magát Isten előtt. Ebből arra következtettem, hogy az Isten nagyon nagy lehet, de nagyon jó is lehet, ha ilyen egyszerűen beszélgethetünk vele. Még át sem kell öltözni hozzá.

Édesanyám viszont szinte sohasem térdelt le. Ő is résztvevett az esti imában: ölében a legkisebb testvérünkkel halkán imádkozott. Ilyenkor ő sem vett észre semmit, csak Istenre gondolt. Lehetett kint akármilyen nagy vihar, vagy a macska nyalakodhatott, édesanyám Istennel beszélt. Ekkor újra azt láttam, hogy nagyon jó Valaki lehet az Isten, ha édesanyám ilyen

egyszerűen beszél veled, de nagyon fontos is lehet, mert ilyenkor nem vesz észre semmit, ami körülötte történik.

Édesapám kezei és édesanyám ajkai több isteni bölcsességre tanítottak, mint a katekizmus. Isten személy, akivel szívesen beszélgetünk. Ezekre gyakran gondoltam, főleg a kétórás úton, amelyet iskolába menet mindennap megtettem. Ezen az úton kezdtem én is beszélni Istennel. Néha leheveredtem a zöld pázsitra, és az eget nézve úgy tetszett nekem, mint ha átölelném az Istent. Nehéz ezekről beszélni, ezt át kell élni.

Mi otthon nagyon szegények voltunk, keményen dolgoztunk, de sokat énekelünk. Nagyapámnak szép hangja volt. Édesapámnak szintén. Itt kaptam én is kedvet az énekléshez. A hosszú iskolai úton sokat gyakoroltam ezeket az énekeket. Énekelve beszélgettem Istennel.

Ez a családi környezet volt hivatásom alapja, a többit már az Úr kegyelmével értem el. Egyszer egy pap jött a falunkba, aki tábori lelkész volt Marokkóban. Most éppen szabadságon volt, sebesülése miatt. Egyik este történt. Jövök haza az iskolából és kb.300 méterre a házunktól, egy bokor alján látom ezt a papot: összeesett, szájából ródult a vér. Minden félelem nélkül hozzámegyek és tudjátok, mit modott nekem? „Nekem meg kell halnom. Arra kérem a jó Istent, hogy jelöljön ki valakit, aki az én helyemet betölti. Vállalod ezt?” A pap meghalt. Én átvettem a megbízatást. Akkor tíz éves voltam.”

Húsz éves korában belépett a Jézus Társaságába. A háború miatt azonban már egy év múlva el kell hagynia a rendházat. Egy mérnökkari csoport közkatónájaként Szíriában teljesít szolgálatot a háború végéig. Utána visszatér a noviciátusba, folytatja tanulmányait. Szünidejét Párizsban tölti. Ott bérel egy öreg gitárt - napi öt frankot fizet érte és azon tanul.

Első dalát pappászentelése éjszakáján szerezte. A szentelés után nyomban motorkerékpárra kellett ülnie, hogy Grenobleból ideiglenes állomáshelyére, Toulouseba hajtson. Egyedül robog az elhagyott éjszakai úton. Mint magános óráiban szokta: énekel. A nap boldogsága kicsordul szívéből, önkéntelenül dalba mondja el örömét:

Seigneur, mon ami,
tu m'as pris par la main.
J'irai avec toi sans effroi
jusqu'au bout du chemin.

Istenem, barátom
ha kézen fogtál
sírómig bátran
Veled megyek ezután.

Je marche avec toi
dans le vent, dans le froid.

Veled megyek
vihárban, hidegben.

Je marche, peu m'importe
je te porte dans mon coeur avec moi.

Megyek, gondtalanul
hiszen Te vagy a szívemben.

Ilyen volt P. Aimé Duval egyéni fejlődése. Most pedig nézzük, hogyan kapcsolta be ezt a talentumát az apostoli életbe.

Egyik alkalommal előljárói vidéki városba küldik, azzal a feladattal, hogy ott népmissziót tartson. Minden elő volt készítve. De amikor az Atya a templom szószékére akar lépni, látja, hogy a templom üres. „Hívei” a közeli kocsmában vannak. Gondol egyet, hóna alá veszi a gitárt, és hamar az emberek nem jöttek a templomba, ő megy el hozzájuk a kocszába. Ez volt az első, de nem az utolsó alkalom, hogy ilyen helyen szerepelt. A munkások gyanakodva fogadják. Ő leül, és hogy a hangját egy kissé begyakorolja egy régi francia szerelemi dalba kezd. Erre már felfigyel a közönség. Azután elkezd saját szerzeményeit dalolni. Minden dalát néhány szóval, gondolatlan bevezeti, megmagyarázza. Mindegyik bevezető egy rövid kis prédikáció. Azóta ezt a módszert használja mindenhol, énekelve prédikálja az „örömhűt”, az Evangéliumot. Az énekes-prédikáció utáni napon, órákon keresztül gyóntat. A kudarccal „kezdődött” misszióknak gazdag lelki sikerei voltak.

Duval chansonjainak egy része kifejezetten vallásos jellegű. Másik részük is vallásos, de anélkül, hogy szó esnék benne Istenről, vallásról. Minden szerzeményét a francia népdal ihleti.

Íme néhány példa izlelítőül:

Édesatyja haláláról és édesanyja vigasztalásáról szóló dalát így vezeti be: „Íme egy chanson, amelyet azért írtam, hogy megvigasztaljam előzevgyült édesanyámat. Hiszen tudjuk, ilyenkor senki sem tudja földérinteni az embert, se Guy Mollet, se de Gaulle tábornok, sőt maga Napoleon se tudná. Csak Isten tudja megvigasztalni.” Aztán rákezd az énekre:

Álom árúsok
boldogság-kufárok,
édesanyám házát
ne látogassátok,
magába él otthon,
özvegy lett szegény...

Duval mama, a hetvenöt éves hegyvidéki francia parasztasszony, sokat szerepel fia költészetében. Ő a dalok első hallgatója és egyúttal bírálója is. Az énekes-pap néha fél Franciaországot beutazza, hogy elénekelje új alkotását édesanyjának. Ami azt megragadja, az jó, az biztosítja a sikert. Az egyik nagy párizsi koncerthelység igazgatója, aki meghívta az „énekes-papot”, kitalálta, hogy fel kellene hozatni Duval mamát is az előadásra, hadd nyugtassa meg jelenlétével a mindig lámpalázzal küzködő Aimé atyát. Duval mama, aki egyik fia tanyáján él, kiadta az utasítást: „Vigyázzatok a nyulaimra” és elutazott Párizsba. - Londonba is elkísérte pap-fiát az Al-

bert-Hallban tartott koncertjére. A londoni francia követ segítette ki a repülőgépből. S a koncerten oly méltósággal ült a lordmayer páholyában, mintha az anya-királyné volna.

+

Az élet nehéz útjain a kereszténynek mindég örülnie kellene, mert hiszen Isten gyermeke. Ezt a következő dalban énekli meg:

Quand je m'en vais tout seul comme un grand
j'aime écouter les pas derrière moi,
Mais je sais bien, mon Dieu, que c'est toi.
Quand je reviens des chemins désolés,
on me demand' qui m'a consolé,
mais je sais bien, mon Dieu, que c'est toi.

Mikor egymagamban járok,
a mögöttem hangzó léptekre figyelek,
mert tudom jól, hogy Te vagy, Istenem.
Mikor gondterhes utaimról visszatérek,
kérdesz tőlem, ki vigasztalt meg engem,
én jól tudom, hogy Te voltál, Istenem.

Mon Dieu, mon Dieu,
je suis ton enfant;
ce me fait un coeur chantant
Mon Dieu, je suis ton enfant.

Istenem, Istenem,
a Te gyermeked vagyok;
ez készlet engem dalra,
Istenem, hogy a Te gyermeked vagyok.

+

Egy példa az Evangéliumból: Máté 11. fejezet 17. verse. Krisztus hívja az emberiséget egy ünnepi táncra. Miért viselkedünk úgy, mint a kórok gyermekek? Hiszen ő minden gondunkat magára veszi. Ennek az éneknek a címe: „J'ai joué de la flûte” (Fuvoltáztam.)

+

Igen kifejező szövegben és elnyújtott dallamában: „La nuit” (Az éjszaka). Azoknak szól, akik éjjel nem tudnak aludni. A betegeknek, az utazóknak, az éjszakai műszakosoknak és általában mindazoknak, akiket a gond és az egyedüllét magányos virrasztásra kényszerít.

Ó Uram, miért, miért, miért?
Miért, Uram nyúlik ez az éjszaka
Oly hosszúra, oly hosszúra, oly hosszúra?

+

„Ma p'tite tête” (Az én kis fejecském). A mennyországról merengve álmodozni nem keresztény erény. Csak ajándékképpen nyerik el, akik itt a földön küszködve fáradoznak érte.

„Rue des Longues-Haies” (A hosszú sövény utca). Egy utca Roubaix-ben, kietlen, vigasztalan nyomornegyed. Az itteni lakók Istent a magas felhők mögött keresik, ha ugyan keresik. Pedig közben meglátom és megtalálom abban a sápadt, fáradt munkás-testvérben, aki az utcán halad hazafelé.

+

„L'espérance morte” (Megszűnt a remény). Meghalt a remény azok számára, akik csak önmagukat keresik, és nem látják meg a felebarát nyomorát.

+

„Le Seigneur reviendra” (Az Úr visszatér). Édesanyjának írta ezt a dalt, aki egész életén keresztül szegény volt, és mégsem várt más paradicsomot, mint Jézus Krisztust, egyetlen boldogságát.

+

Sajnálom, hogy nem jegyeztem meg pontosan a sorrendet, ahogyan P. Duval előadta ezeket a dalokat, mert komoly dogmatika van mögöttük, és összefüggésükben egy nagy missziós beszéd.

Duval atya számára az éneklés nem szerepelni vágyás, nem kereseti forrás, hanem missziós tevékenység. - Minden bevétel és jövedelem rendi előljárói engedélyével a misszióké. Ő maga megmarad szegény szerzetesnek. Assisi Szent Ferenc az eszményképe, aki midőn látta, hogy társai nem értik meg, lantot ragadott és éneken mondta el gondolatait.

Matyasovich H. SJ

A JÓPÁSZTOR PÁSZTORKUTYÁJA VAGYOK

Ugyan nem Argentínában lakom, hová a Magyar Papi Egység már kétszer is címemre érkezett, de viszont az öröm nem kisebb, mikor e füzet ide a paraguay-i őserdőbe megérkezik. Özömmel olvasok magyar paptársaim küzdelmeiről, eredményeiről, tervezett vágyairól és a jó Isten további áldását kérem mindezekre.

Ha most írógépem elé ültem, hogy köszönetet mondjak a lap küldéséért, valahogy kötelezve érzem magam, hogy elmeséljem, hogyan szerezek dicsőséget a magyar névnek, hiszen egyetlen képviselője vagyok a magyar papoknak itt **Paraguayban**. De én nem tudok, mint mások, eredményekről és sikerekről beszámolni. Mint fiatal 31 éves pap, nem tudok beszámolni, hogy templomokat építettem volna, vagy egyesületeket hoztam volna létre, tudományos művek sem világítják meg nevemet. Azzal sem dicsekedhetek, hogy sokakat megtérítettem volna, vagy hogy kiváló tanár lennék valamelyik iskolában.

Már a harmadik éve, hogy Európát elhagytam és itt élek a paraguay-i őserdők közepette, mérhetetlen szegénységben hirdetve az Isten ígését. Tulajdonképpen az Úr szőlőjéről szokás beszélni, de hát nekem nem szabad vídám szüreti dalokat énekelnem, az Úr köfajtájában izzadok, nehéz robotmunkának engedelmessé válnom. Még csak azt sem mondhatom, hogy népem jó pásztora lennék, nem, csak az egy Jópásztor pásztorkutyája vagyok, aki engem kihajt, hogy az elveszett juhokat keressem, mikor a trópusi nap függőlegesen veti rám sugarait, vagy mikor a zápor merőlegesen csap arcomba.

Csendes irigységgel olvasom, hogy Észak-Amerikában is vannak paphiánnyal küszködő egyházmegyék, hol 6000-es plébániákban csak 3 pap dolgozik. Hát akkor mit szóljak a területéről, melynek nagysága úgy 25.000 km² körül mozog, és ezen a területen több mint 20.000 ember él, és csak ketten állunk e munka elvégzésére? De nem ám aszfaltutakon haladunk előre, hanem az őserdők ösvényein vezetnek utaim, veszélyben az utak mellett settenkedő kígyóktól és a tigrisektől. Honnét tudjam, hol leselkedik az indiánok mérgezett nyila és az utonállók töltött fegyvere. Ha elakadok valahol, akkor körülvesz leírhatatlanul az egyedüllét. Elmesélhetném, hányszor kellett kilométereket gyalogolnom a zuhogó záporban, vagy mikor csónakkal szent Pált felülmuttam már a hajótörések számában, a vad Paraná kavargó hullámain.

Csendes vágygal gondolok vissza az időre, mikor az európai templomokban imádkoztam. Minden kicsi falunak megvan a temploma, hol az Isten imáadására összegyűlnek a seregek, bár mindenhol panaszok hallatszanak a hívők valláselhanyagolása miatt. Nem úgy van ez itt. Most két éve, hogy átvettem ezt a területet, hol előttem csak egyszer utazott át évente egy páter, aki utolsó utazását 78 éves korral végezte. A vallásosságának nyoma sem látszik területemen. Legtöbbször ugyan meg vannak keresztelve, de ez nem akadályozza, hogy az anyakönyvekben 90 %-nál a törvénytelen bejegyzés szerepel. És az óriási területen, (Európában minden püspök megirigyelhetne) csak két kápolna áll. Ezek is csak közönséges fabódék, mint általában az itteni lakoházak, üvegablak nélkül. A két kápolna egyike szalmával van fedve, a másik meg faszindellyel. A húsvéti áldozás idején nálunk septuagesima-tól jún. 29-ig terjed, de ezen idő alatt nem értük el ketten az ötszáz számot a húsvéti áldozással.

Elszakadva élek hazámtól és magyarságomtól is. Mikor azonban viharok támadnak és az orkánok kitekerik az évezredek törzseket, akkor gondolatom elszáll elhagyott hazám felé, hol talán kényelmesebben és eredményesebben élhetnék. Elfog a honvágy és szívesebben hallanám hazám nyelvét, mint a guaranit, amely itt a társalgási nyelv. De ha

elültek a viharok és újra békésen zöldelnek az erdők és a Paraná partjai, akkor valahogy nem cserélnék semmi áron őserdeimmal és a rohanó folyókkal, akkor újra nyugodtan végzem életveszélyes utaimat a mérhetetlen Paraná hullámain. És ha a ködbetemetkező sziklák között néha mintha csak a kőszegi hegyek intenének, hol gyermekkoromat töltöttem a gimnáziumban, akkor nagyon is jól tudom, hogy az én utam nem fog már soha visszavezetni. Majd idegen nyelven fogja egykor az őserdők felett leáldozó nap fejfámon nevemet olvasni, és pálmák meg eukaliptuszfák fognak őrt állni örök álmaim felett.

Ha én magyarságom számára örökre el is veszttem már, mégis a jó Isten áldását kívánom drága hazámra és mindazokra, kik érte dolgoznak. És kívánom, hogy hazám határai megnyúljanak újra, és örömteli ifjúság jöjjön át áldozatkészen, hogy egykor majd elhaló ajkunkról itt a missziókban felvegye az Isten ígését és hirdesse a jövőendő nemzedéknek.

Vos autem, fratres carissimi, rogare pro nobis, ut sermo Dei currat et clarificetur, sicut et apud vos.

A jó Isten áldását kívánva üdvözlétemet küldöm

P. G a á l Jenő SVD, Hernandarias, Paraguay

Argentínában a katolikus Biblikus Mozgalom kezdője magyar szerzetes. Nem a magam dicsőítésére mondom ezt, hanem hogy többi oltártestvérem is tudja, et „glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est”. 1952-ben kezdtem el itt Catamancán. Azóta Argentína több püspökségén is bevezették és csak idő kérdése, hogy az egész országban megszervezzék. A „biblikus hetekkel” kezdtek, amelyek szintén szép visszhangra találtak Argentína többi részén is. A CELAM, vagyis a Latinamerikai Püspöki Tanácstól többször kaptam megbízó levelet, amelyben kérnek, hogy segítsen őket a Biblikus Mozgalom létrehozásában Délamerikában. Én azt válaszoltam, hogy elsősorban mindenegyes államban kell megvalósítani az országos Mozgalmat, csak azután beszélhetünk Délamerikai Biblikus Mozgalomról. Mikor tavaly Rómában jártam, a Pápai Biblikus Commissio titkára említette, hogy többször fölhoztak bennünket a Comissioban és mindig nagy dicsérettel. A Katolikus Biblikus Mozgalmon kívül a többi kollégák segítségével létrehoztam a „Biblikus Tanárok Társaságát”. Évente van összejövetelünk Buenos Airesban, ahol mindenki előadja saját tanulmányát valamelyik biblikus témáról. - Érdekes, ebben az országban nagyon sok paptársam megelégszik az itteni élet kritikájával, de nem járul hozzá pozitív munkával. A ezért több papi összejövetelen felhívtam oltártestvéreim figyelmét Mozgalomunkra, amely képes lenne egy újabb nemzedéket felnevelni, ha elmélyülne a Szentírásban.

P. Lakatos Jenő SVD, Catamarca, Argentina.

A SZENTÍRÁSMAGYARÁZAT ÚJ IRÁNYA

Irta: Gleason W. Robert, SJ
a hittudományi tanszék elnöke
Fordította: Simor György, SJ hittanár
FORDHAM UNIVERSITY
New York 58, N. Y.

Ma már szinte mindenki hallott arról, hogy a szentírásmagyarázatban az utolsó évtized alatt egy új irány jelentkezett. Néha megdöbbenően hat, ha például valaki megemlíti, hogy Krisztus Urunk gyermekségének evangéliumában a Napkeleti Bölcsék története „csak legenda”, vagy hogy Jónás és a cethal, Eszter és Judit története mind csak jámbor „mese”. A közönséges halandóra zavarólag hathat, ha ilyen és hasonló magyarázatot vágnak a fejéhez. Ennek a pár sornak az a célja, hogy a katolikus Szentírás-tudósok által követett új irány kialakulását és ennek néhány alapon-dolatát vázolja.

A katolikus szentírástudomány a 16. és 17. században termékeny volt. Viszont a 18. és 19. században erősen visszaesett. A katolikus tudósok jórészt csak védekeztek, és sokszor összetévesztették a maradiságot az elvhűséggel.

ÚJJÁÉBREDÉS XII. PIUS ALATT

XII. Pius pápa zsenialitása a tespedésnek véget vetett, sőt erős lökést adott a katolikus biblikus tudománynak. Az 1943-ban kiadott „Divino Afflante Spiritu” című enciklikájában a Szentatya megadta a szentírástudomány égetően szükséges újjáéledéséhez az alapvető irányelveket és bátorítást. A külső körülmények ezt az újjáébredést szintén hatásosan segítették. A régiségtan és az ősi keleti kultúrák kutatása meg tanulmányozása óriásit haladt, sok új okiratot és kultúrális ismeretet hozott napvilágra. A Szentírás már nem volt többé különálló irodalom, amelyet gyanus homály vesz körül. Be lehetett illeszteni a közelkeleti kultúrába és irodalomba, és következésképp jobban meg lehetett érteni. Mindez az új felfedezés, - így a legújabb Holttenger-melléki tekercsek is, - új fényt vetnek a Biblia irodalmi és vallási különlegességeire.

XII. Pius pápa a Szentírás alaposabb megismeréséhez vezető utat kijelölte azáltal, hogy lefektette a bibliamagyarázat következő két elvét:

1. a magyarázat legfontosabb törvénye, hogy megtudjuk, mit a szerző mondani, - és felesleges említenünk, hogy az első olvasáskor ez nem tűnik mindjárt elő. Tanulmányozni kell a sugalmazott szerző műveltségét, kultúrkörnyezetét és forrásait. Meg kell ismerni a keleti észjárás, érzelmvilágot és mindennek előtt az „irodalmi műfajt”, amelyben a gondolat alakot öltött. 2. Nem szabad elfelejtenünk, hogy az Egyház csak nagyon kevés szöveg értelmét határozta meg, és hogy ennél fogva a szakember nagy szabadságot élvez s nincs kötve semmiféle álhagyomány által. Talán az „irodalmi műfajok” elismerése volt a legforradalmibb a Szentatya által sürgetett pontok között. Hozzászoktunk, hogy a Szentírást, főleg az Újszövetséget úgy tekintjük, mint „történetet”, és valóban az is. De ez nem zárja ki a Szentírásból egyéb irodalmi műfajok használatát, mint pl. a költeményt, a legendát, stb.

A MŰFAJOK HASZNÁLATA

A katolikus Szentírás-tudósok között ma elismert tény, hogy a Biblia több különféle „irodalmi műfajt” tartalmaz, - s ezek közül egy sincs összeütközésben a sugalmazott szerző igazság-mondásával. Sőt minden irodalmi műfajnak megvan a saját igazság- illetve értelem-típusa, pl. a tanító-költelemény értelme másképp kerül hozzánk, mint a modern oknyomozó történelemé. Ime egy példa: Jónás könyvét ma sokan az oktató-mese egyik példájának tekintik. A szerző ebben a költött elbeszélésben arra tanít bennünket, hogy az Úr Isten fenyegetését nem váltja be, ha egy város bűnbánatot tart. Az elbeszélésben előforduló számos történelmi valószínűlenségtől eltekintve, a bibliai és világi történelem furcsa módon hallgat Ninive megtéréséről. Ezért az esetet inkább oktató-mesének, mint történetnek tekintik.

Más irodalmi alakot, illetve műfajt is találunk. Az Énekek Énekét a tudósok közül többen az allegóriák közé sorolják. A Krónikák könyve forrásait és anyagát szabadon használják fel, hogy inkább nevezhetjük többé-kevésbé történelmi tényekre alapozott erkölcsi oktatásnak, mint tiszta történelemnek. A Genézis első 11 fejezetét „jelképes történelemnek” hívhatjuk, mivel az emberiség eredetének népies elbeszélése. Vallástörténelem is, amelyben a tények vallásos szempontból és célból vannak felhasználva. Több része inkább jelképes, mint szószerinti leírásra vall. Nyugodtan mondhatjuk, hogy egy történelmi mag körül bizonyos legendás elem szövőődött. Az elbeszélés bizonyos részeit az igazságnak modern és nyugati felfogása szerint is szóról-szóra „igaznak” kell tartanunk. Más részeket a-

zonban nem kell szószertint vennünk. Aztán néha mesét is találunk a Bibliában, pl. Judit 9-8-15 fejezetei; továbbá költemény, jóvendölés, történeti elbeszélés és regényszerű írás is előfordul, mint pl. Eszter és Tóbiás könyve. Ez utóbbi műfajban a szerző kiválaszt bizonyos történelmi eseményt, amit aztán céljának megfelelően kiszínez, körülbelül úgy, amint a mai történelmi regényíró kezeli a történelmi eseményeket. A példabeszéd gyakori, s ehhez az Úr Jézus ajkáról hozzászoktunk.

AZ ÉLŐ IGAZSÁG

Tudjuk, hogy a régi Keletnek történelem-fogalma nem azonos a mi mai nyugati fogalmunkkal. A Szentírás néha a „történelmi eposz” műfajt használja, melyben a szerző képzelt eseményeket és személyeket kapcsol a történelemhez, hogy célját jobban szolgálja és szándékát jobban kiemelve, vagyis a történelmi valóságot a saját célja szerint módosítja. Az egyiptomi csapások leírását a szerző talán hozzátette a valósághoz, hogy jobban kiemelje a Bölcsesség könyvének 16-19 vallási üzenetét. A Kelet őskori szerzője az eseményeket nagy szabadsággal módosította és csoportosította, amikor vallásos történelmet írt. A Vörös-tenger átkelése, Jerikó falának leomlása, az Izraelitáknak a Fáraótól való menekülése talán szintén a „történelmi eposz” műfajhoz sorozható. A szerző alkalmanként eseményeket és beszédeket költ, hogy épületes „történelmet” közöljön. Minden irodalmi műfajt alaposan tanulmányoznunk kell, hogy a benne rejlő igazság-tartalmat felfedezzük. A jóvendölés például sokszor érthetetlen a nyugati modern ember számára. Ennek oka, hogy a próféta rendszerint a jövő és jelen eseményeit egymásba sötét egybe vetíti, úgyhogy a történelmi távlat elvész. Az idő-elemet tehát ebben az esetben nem szabad szószertint venni. Az őskornak még legszigorúbb történelem-fogalma is sokkal több szabadságot adott a szerzőnek, mint a mai oknyomozó történelmi eljárás nyújt.

ÚJSZÖVETSÉGI TÖRTÉNELEM

Az Újszövetségben is találunk különféle irodalmi műfajt, jóllehet az Újszövetség a modern nyugati követelmények szerint is tévedéstől mentes történelem. Például, a Napkeleti Bölcsék története sokak szerint a Keleten annyira elterjedt népies elbeszélések közé tartozik. Lehetséges, hogy a Júdás haláláról szóló két rész szintén az „elbeszélés” csoportba tartozik. Talán ugyanezt a műfajt találjuk Máté 27, 51-53-ban, ahol az Úr Jézus halálakor történt állítólagos különös eseményeket írja le a szerző, hogy t. i. sok halott feltámadt és megjelent a városban. Lehetséges az Újszövetségben, hogy néha belső élmények külső eseményekként vannak előadva. Talán ide lehet sorolni az angyal megjelenését Szűz Máriának, Józsefnek és Zakariásnak?

Egyesek úgy gondolják, hogy igen. Több katolikus tudósnak tetszik az a feltevés, hogy az Úr Jézus keresztelésekor hallott hang példája egy belső élmény kivetítésének. Jézusnak a sivatagban való megkísértését ugyanebbe a csoportba helyezi néhány katolikus biblikus, míg mások inkább kitarának a „szövegszerinti” magyarázat mellett.

Hasonlóképpen Máté és Lukács különböző nemzetségtábláját jobban megérthetjük, ha elfogadjuk, hogy ilyen nemzetségtábla nem akart nyugati értelemben vett történelmet nyújtani, hanem lényegében az eseményeknek művészi előadása, ahol a szerző élt az anyagválogatás és kidomborítás jogával. Sem Máté, sem pedig Lukács nem akarta az Úr Jézus teljes nemzetségtábláját adni. Mivel céljuk lényegesen vallási, azért a megoldás keresésekor ezt sohasem szabad szem elől téveszteni, különben könnyen tévedésbe eshetünk. Mindig azon kell lenniünk, hogy megtudjuk, hogy a szerző mit akart mondani.

A MŰFAJOK MEGHATÁROZÁSA

A mai katolikus szentírás-kutató tudja, hogy munkája sokkal nehezebb, mint az előző századokban volt. XII. Pius rámutatott arra, hogy az irodalmi műfajokat, illetve formákat csak akkor érthetjük és oldhatjuk meg, ha a régi keleti nyelveket és segédtudományokat, mint pl. a néprajzot, történelmet, lélektant, régiségtant, stb. alaposan tanulmányozzuk. Amikor a tudósok egy könyvről vagy szövegről egyhangúan állítják, hogy ebbe vagy abba az irodalmi műfajba tartozik, akkor a laikus ember nyugodtan követheti ezt a véleményt. Természetesen a döntő szó mindig az Egyház marad. Ez talán gyenge vígaszként hangzik, mert bármilyen tudományról legyen is szó, az egyhangú vélemény ritka a szakértők között, s az Egyház a Bibliában előforduló irodalmi műfajokat illetően csak ritkán nyilatkozik. (A Genézis első 11 fejezetére vonatkozólag eddig két alkalommal fejtette ki álláspontját. A Bibliai Bizottság 1909-ben rámutatott néhány tényre, amelyeket el kell fogadnunk. Ugyanakkor elismerte, hogy e fejezetekben nem kell mindent szó szerinti venni. Suhard bíboros 1948-ban írt levelében a Bibliai Bizottság továbbá elismerte, hogy a Genézisnek ebben a részében felmerülő kérdéseket ma még nem tudjuk mind megoldani.)

Míg 1905-ben a Bibliai Bizottság nagyon óvatos volt, semhogy a bibliamagyarázatban az irodalmi műfajok használatát megengedte volna, XII. Pius nem vonakodott a Szentírásra való alkalmazásukat jóváhagyni, feltéve természetesen, hogy nincsenek ellentétben a szerző igazmondásával és szentségével. A Bibliából csak a tisztán erotikus költemény és a teljes mítosz van kizárva. Újabban a német protestáns Szerítés-tudósok bizonyos iránya a népies elbeszéléseket a mítosszal azonosította. A Genézisben le-

het mítosz, de jelen van bizonyos történelmi mag is, tehát nem könyvelhetjük el az egészet mítoszként.

Ezzel eljutottunk a Szentírás igazságának kérdéséhez. A Szentírást Isten sugalmazta, tehát bizonyos értelemben Isten a szentírási könyvek szerzője. Viszont a könyveknek szerzője is van. Hogy a félreértést elkerüljük, nem szabad elfelejtenünk, hogy a szemita „szerző” fogalom sokkal közelebb állt a mai „védnök” vagy „pártfogó” fogalmunkhoz, mintsem az író-szerző fogalomhoz. Az emberi szerző viszont nem is csupán titkár vagy jegyző vol-

A Szentírás tévedésmentes, vagyis nem tartalmaz tévedést, valótlan-ságot vagy hazugságot. Vigyáznunk kell azonban, hogy helyesen fogjuk fel a Szentírásban alkalmazott igazságot, illetve tartalmi hűség fogalmát. A Szentírás könyveiben előforduló tartalmi hűség nagy mértékben függ a szent szerző céljától, amit viszont jórészt a szerző által használt irodalmi műfaj határoz meg. Minden irodalmi műfajnak megvan a maga sajátos jelentés-, ill. értelem-módja, s a szerző ezen keresztül közli mondanivalóját. A költemény, legenda, történelmi elbeszélés, novella, a szemtanú beszámolója és östörténet nem fejezi ki azonos módon az igazságot, illetve a szerző mondanivalóját. Az író szabadságához tartozik, hogy valamilyen irodalmi műfaj alakjában beszéljen hozzánk, pl. mesét mond, - s nyilvánvalóan nem akarja, hogy szószertint értelmezzük. Aztán, hogy a szerzőt megértjük, tudnunk kell azt is, hogy mondanivalóját nem mindig ugyanazzal a bizonyossággal jelenti ki. Sok esetben a szerző által választott irodalmi műfaj a kulcsa egy állítás bizonyosságai fokának megállapításához.

Egy szentírási könyv irodalmi műfaját rendszerint nem könnyű meghatározni, és bármilyen döntéshez hosszú tanulmányozás szükséges. A biblikusnak néha össze kell hasonlítania a szóbanforgó bibliai könyvet az ugyanabból a korból való világi irodalom hasonló műveivel. Így pl. a Genézis első 11 fejezete népies formában elmondja az emberiség eredetét. Viszont bőven találhatunk hasonló, nemsugalmazott leírást sok környező közel-keleti népnél, főleg Mezopotámiában. Az u. n. párhuzam-módszer a szövegmagyarázat egy másik hasznos módszere. Az újabbkeletű könyvek, amelyek a régebbiekből gyakran idéznek, néha ugyanazt az irodalmi műfajt használják mint az előzők, s így megadják az újabb könyvek műfajának meghatározásához vezető nyomot.

„CRUX CRITICORUM”

Nem szabad azonban figyelmen kívül hagynunk, hogy a szemita népek „történelmi hűség” fogalma nem azonos a mi modern nyugati fogalmunkkal. Helyesen mutattak egyes exegeták arra rá, hogy a régi szemiták az igazságot nem annyira az értelem és tárgy megegyezéseként fogták fel, ha-

nem inkább egy történet vagy két személy között lejátszódó esemény gyanánt. Az igazság a szemitáknál erősen élő valami, amit tapasztalni, megélni lehet. A sugalmazott írónak elsődleges szándéka nem az volt, hogy elárassza az olvasót különféle leckékkel és tanításokkal, hanem hogy az olvasót az élő Istennel elevenen szembesítse. A Biblia csak az igazságot tartalmazza, még a mai modern értelem szerint is. Ezen felül megtaláljuk benne a sugalmazott írók törekvését, hogy az embert Istenhez vezessék és Neki megnyerjék, vagyis hogy felbátorítsák az istenes életre. A Szentírás az Isten és a sugalmazott szerző párbeszédét tárja elénk, s mint ilyen a szent szerző személyes tanúbizonyságát adja.

Nem szabad tehát meglepődnünk, amikor az Ó- vagy Új-szövetségben a szent szerzők az eseményeket „magyarázzák”, vagy pedig a saját egyéni felfogásukat nyújtják. Ezek a magyarázatok és vallási fejtegetések sugalmazottak, hűek és igazak.

A „TÖRTÉNELEM” FOGALMA

Az alábbiakon talán kissé megbotránkozik az, aki a 19. század hitvédelmének szellemében nőtt fel s hozzászokott ahhoz a felfogáshoz, amely szerint az Újszövetség az Úr Jézus szavait szószerint közli. Természetesen gyakran találunk benne ilyen szószerinti közléseket is. Sokszor azonban nagyonis hézagos beszámolót kapunk arról, ami a szemtanút megragadta. Az Újszövetség néha egy bizonyos történelmi eseményt és annak magyarázatát egy leírásban tárja elénk. Az Újszövetség ugyanis lényegében vallástörténet; vagyis jelképes történet, amely mind a szerző hitét, teológiáját, mind pedig a pusztán „történelmi” eseményeket tükrözi vissza. Hogy az Evangéliumok megváltás-történetét teljes mértékben érzékelni tudjuk egyszerre van szükségünk hitre és a történelmi kritikára.

A katolikus tudósok között ma általánosan elfogadott vélemény, hogy az Evangéliumok a kezdő apostoli Egyház termékei. A mai alakjukban ránk hagyott János és Máté Evangélium írója vagy diktálója nem szükségképpen János vagy Máté volt, és a Zsidókhoz írt levelet sem szent Pál írta. Mégis ezek sugalmazott írások, tévedésmentesen igazak és a Krisztusról adott képük történelmileg hű és valódi. Hogy a „történelmi” Jézusra rátaláljunk, nem kell a 18. század szövegkritikájának módszerével azon mesterkednünk, hogy bármiféle mítoszt is lehámozzunk az Evangéliumokról. Az Evangéliumoknak, a kerygmára vagyis az ősapostoli tanításra alapítva, az a céljuk, hogy a kereszténynek a hitéről mélyebb vallási megértést és az előadott megváltástörténetről komolyabb ismeretet adjon. Az egyes Evangéliumok gondos tanulmányozása kimutatja, hogy a szerző személyes és egyéni teológiáját mindegyikben megtaláljuk, ezt pedig behatóan tanulmányozni kell,

hogyan a szerző gondolatát és tanításának értelmét megtaláljuk.

Néhány évvel ezelőtt a katolikus biblikusok még nagyon óvatosan voltak az u. n. „forma-kritikát” illetően. Ma azonban már készek okosan felhasználni, hogy az Evangéliumoknak irodalmilag helyes értelmét feltárják. A forma-kritika az irodalmi műfajok kialakulását igyekszik felfedni, mert Krisztus megváltó munkájának történetét az ő-Egyház közösségeiben ezek által őrizték meg. Ez a módszer az Evangéliumok kialakulásában az ő-Egyház közösségeinek nagyobb szerepet juttat, mint azt a 19. századbeli tudomány tette.

BEFEJEZŐ GONDOLATOK

A nem szakember számára úgy tűnhet, hogy a szentírástudományban észlelhető bizonyos újabb haladás meglepő ellentétben áll a régebbi felfogással. Viszont mindig szem előtt kell tartanunk, hogy ennek az irányzatnak maga a Szentszék adta meg a lökést, és ugyanakkor az Egyház az, amely irányelveivel ezt a fejlődést ellenőrzi. Az Egyház tudósainak ma nagyobb szabadságot biztosít a modern tudományok eredményeinek felhasználásában. XII. Pius figyelmeztetett is bennünket, hogy biblikus tudósainkról méltányossággal és szeretettel mondjunk ítéletet, hiszen ők egész életüket a sokszor bonyolult kérdések megoldásának szentelik. Kéri a katolikusokat, hogy kerüljék a buzgóságnak azt az okatlan fajtáját, amely úgy véli, hogy minden új dolgot támadni vagy legalább is gyanúsítani kell. Természetesen, nem minden jelenleg népszerű megoldás fog véglegesnek bizonyulni. Sok vizsgálatra, tanulmányozásra és szervezett kutatásra lesz még szükség. S bizonyos esetekben még a szakembernek is bele kell nyugodnia abba, hogy a tudomány jelen állása szerint egy adott szöveg irodalmilag helyes értelmét még nem képes megadni. Az új irányzat azonban eddig is nagyot haladt a Szentírás igazi értelmének felfedezésében, - s ezt a teljesítést minden katolikus örömmel üdvözli.

Svájci levél

Sok a küzdelem az emberek megtérítésében. Szinte emberfeletti! Hálás vagyok a Papi Egységért, mert csüggedéseimben sokszor új erőt meríték belőle. Talán alkalmam lesz egyszer Königsteinben beszámolnom mindenről és elbeszélgetni paptestvéreimmel.

A svájci rendtartomány vendégszeretetét élvezem.

P. Sőtér Tibor OFM Cap. Luzern, Svájc

A HORNI KATOLIKUS OTTHON KÉTÉVES MŰKÖDÉSE SZÁMOKBAN

1959.

13 lelki gyakorlat	205 fő		
8 férfilelki gyakorlat	131 fő	értelmiségi	44
		munkásifjú	50
		egyetemi hallgató	37
5 nőilelki gyakorlat	74 fő	értelmiségi	24
		munkás	25
		egyetemi hallgató	25
13 világnézet kurzus	211 fő		
9 férfikurzus	142 fő	munkásférfi	9
		munkásifjú	86
		egyetemi hallgató	47
4 nőikurzus	69 fő	dolgozólánny	27
		középisokolás	17
		egyetemi hallgató	25
12 családi üdültetés	264 fő	felöltt	93
		ifjú	81
		gyermek	90

-----
 38 csoport = 680 fő - 385 férfi, 205 nő, 90 gyermek nagyrészt 17-35 év közt.
 A szentmisék száma 238, az áldozók száma 1250.

1960.

13 lelki gyakorlat	159 fő		
5 férfilelki gyakorlat	70 fő	értelmiségi	15
		munkásifjú	20
		munkás férfi	12
		egyetemi hallgató	23
5 női lelki gyakorlat	67 fő	értelmiségi	5
		munkásleány	29
		munkásasszony	13
		tanuló v. egyetemi hallgató	20

3 papi ill. szerzetesnői lelkigyakorlat	22 fő	pap	17
		szerzetesnő	5
13 világnézeteti kurzus	190 fő	munkásifjú	60
7 férfikurzus	122 fő	egyetemi hallgató	62
2 női kurzus	31 fő	tanuló v. egyetemi hallgató	31
4 vegyes kurzus	37 fő	értelmiségi férfi	21
		" nő	16
8 családi üdültetés	174 fő	felnőtt	68
		ifjú	21
		gyermek	85
-----			
34 csoport	= 523 fő		
A szentmisék száma 313, a szentáldozások száma 1163.			

A MAGYAR JEZSUITÁK formózai missziójából lapzártakor kaptuk a következő örvendetes hírt: „Karácsony előtt Formózán, a Poktze-i magyar jezsuita misszióban 199-en keresztelkedtek meg. Így a poktze-i esperesi kerületben a keresztények száma túlhaladta az 1000-et. 1954-ben, amikor a missziót megkezdtük, csak 1 keresztényt találtunk itt.”

E gyönyörű eredményhez hozzájárultak mindazok, akik imájukkal, anyagi áldozatukkal segítették a missziót. Misszionáriusaink nevében köszönjük a nap mint nap beérkező adományokat.

Formózai levél

A jezsuita magyar misszió központja Potzuban van (Közép-Formóza) Öt kerületben több mint 200.000 pogány közt hat magyar páter és két magyar testvér dolgozik. A misszió teljesen új terület volt. Mielőtt Kínából 5 évvel ezelőtt idejöttünk, ezen a vidéken Istennek és az Egyháznak még a nevét sem hallották. Most több mint 1000 megkeresztelt hívőnk van.

A Magyar Papi Egységet örömmel olvasom. Buzdítást ad és szellemi kapcsolatot teremt a most szétszórta élő, dolgozó magyar papokkal. Visszatekint a múltra és a jelenben készíti a jövőt.

Potzun kívül még Észak-Formózában vannak magyar jezsuiták. Gondolom, ők is örömmel olvassák a Lapot. (Mindannyian kapják. Szerk.)

Jaschko István SJ misszionárius, Thung Shih

MINTHA OTTHON JÁRTAM VOLNA

Bizony valamikor sokszor voltam ott a lelkigyakorlatos házban, ahol a magyar tájak lelki termését aratták. Mert úgy tudták az embert megszervezni, hogy észre sem vette, és máris az apostoli hálóban találta magát, a vonat pedig füstölgött vele a nagy platánfa felé. A Teremtő tudja, mennyi csoda történt ott magyar lányok és asszonyok lelkében, sőt ugyanakkor az egész község, meg a sűrűn lakott környék is megérezte az isteni erőközpont sugárzását, ami a férfiakat ugyancsak elérte. Minden arra szólított ott, hogy a nép lelke isteni mélységet kapjon, olyan művelten és elszántan keresztény legyen, amilyen még sohasem volt. Ott a levegőben valami különös íz pezsgett: a megváltott ember jókedve és a kegyelem zamata töltötte meg. Nem lehet olyat szívni sem a havasokban, sem a tengeren és akinek egyszer része volt benne, mindig sóvárgott utána. Azért is volt állandóan telt a ház és egyik csoport a másikat váltotta föl. Bizony bőven volt ott demokrácia, de ezt csak a divat kedvéért említem, habár most már igazán nem tudom mit jelent ez a szó, amióta minden vörös papagály ezt rikácsolja. Járt ott hercegnő, egyetemi hallgató, parasztasszony és munkáslány egyformán és mint külön ember ment onnan haza.

Aztán megint érvényesült a végzetes szabály: a balsors vihara derékba törte a fiatal fát, pedig legalább száz évig nőtt volna szüntelen. De voltak, akik folytatták a munkát idegen földön. Hosszú keresés után találtak HORNBAN egy házat, és sokak segítségével berendezték takarosán. Ragyog benne a tisztaság, a kellem és az apostoli szívesség, a magyarok meg csoportokban járnak oda szívet gyógyítani, békét találni és lelket gyakorolni ádáz helyzetükben. Ez éppúgy szükséges nekünk, mint a mindennapi kenyér vagy az egészség, sőt az életnél is fontosabb, mert az sem ér semmit, ha elveszítjük az értelmét. Valami kenyeret és ruhát, lakást és munkát minden menekült talál a gazdag nyugaton, de az élet mégis teher neki. Már sok olyan akad, akinek mindene megvan az új hazában és mégis a bánat szagátja, mert gyökértelen és hontalan a nagyvilágban. Ezért is vándorolnak sokan mindig tovább és a bújdosónak szűk lesz a nagyvilág. A legtöbbje család nélkül kallódik, talán már jó ruhában jár, de a lelke rongyolódik, az idegei szakadoznak, mert nem tud megbirkózni a végzettel, amely rászakadt. Minél nagyobb benne az önérzet, annál jobban kínozza a keserűség és kegyetlenül vergődik a kereszt súlya alatt. Az ilyen népnek otthon kell az idegenben, ahol őt megértik, gyötrő kérdéseit megoldják, belső éjszakájában fényt gyújtanak, szívének sebeire gyógyított kötnék, a gondolkozását egyenesbe állítják és az akaratát megacélozzák. Ez a gyógyítás folyik a horni otthonban.

Ez a mi sorsunk törvénye: a magyar vagy óriás lesz, vagy a népek szemetje. Az a kis polgári középszer nem nekünk való, bármennyire áhítózunk utána, mivel a mi történelmünkben az hiú ábránd és csaló lidércfény. Nekünk emberfölötti erő kell ahhoz, hogy megmaradjunk és Hornban van ennek egyik kútfeje. Kicsi a ház és mégis ott lehet bemenni a Végtelenbe és megnyerni a csatát, amelyet kikerülni nem lehet. A mi bajunknak csak egy orvoslása van és minden kérdésünkre csak egy megoldás található: a jókedvű bátorság a szevedésre. Ennek a művészetét tanulják meg az emberek Hornban. Ott is börtönviselt bújdosók vannak, de mosollyal fogadják az érkezőt. Megmutatják a szállást és ízes étellel kínálják, azonban hamarosan bevezetik a gyógyító csöndbe, ahol a szabadító erő lakik. Ott látja meg éles fényben az igazságot, hogy csak akkor vagyok szabad és boldog, ha otthon vagyok. Nem véletlen tehát, hogy annak a háznak is Otthon a neve. A belső tere ugyan szűk és nem olyan tágas, mint a péceli ház, kerteje csak egy falat, de onnan mégis haza lehet találni Ahhoz, akinek az országában nincsen semmi határ.

Húsz éves ember is lehet lélekben rokkant aggastyán, ha elinal minden reménye, de Hornban véren vezetik az isteni reménység forrásához. Ha a csalódástól és hasztalan várástól szakad a szíve, ott újra kedvet kap az élethez. Ha nagyon megverte a balsors és dühöng benne a lázongás vihara, ott békességre talál. Ha egészen elernyed a lelke izomzata, ott megint talpra állítják szegénnyt és megtanítják örömet énekelni a keresztúton. A rontó idegesség az évek számával nő a menekült népben és ennek a végzetes nyavalyának egyetlen orvossága van: az akaraterő. A neurasthenia ami magyarra téve ideggyöngeség, valójában azonban az akarat gyöngesége ez és mondjuk ki csak nyíltan: a mi népünk akarata nem iskolázott és gyakorlott. A magyarság lelki világában az érzelem az uralkodó tényező, nem pedig a belátás meg az edzett akará. Ezért is járunk olyan tétován a világban és lökődünk jobbra-balra, amint a hangulat vagy a sors szeszélye taszítgál bennünket. Mi többnyire csak lobbanni tudunk vagy iszonyúan keseredni és nem szeretünk hidegen számítani, tervszerűen cselekedni, mivel az akaratunk olyan, mint a foszlott kötél. Azért is most makacsul kell hirdetnünk: végre már ideje volna kidolgozni azt a nevelési rendszert, amelynek körvonalai Széchenyi István műveiben megtalálhatók. Nem vesszük számba mennyit úrtak nálunk a nevelésről, de jóformán alig volt foganatja, mert idegen mesterek nyomán jártunk. Nálunk az első világháború után is azt az írórt forgatta első sorban az ifjúság, aki ezt vallotta magáról: Akaratomat mind elakartam... és most únva várom a vén, döcögő jövőt. Büvösen tudta elmondani nyomorúságát és ennek volt keletje az olvasóknál.

Ha jól emlékszem, a hollandok harminc évig építették azt a remek

zárógátat a tenger ellen, amely ma már világhírű és az emlékműre egy mondatban rávésték az évszámokat. Odavalló barátom finoman jegyezte meg: Lásza, mi jobban szeretünk építeni, mint szónokolni. Megcsináltuk a tervet s egy nemzedék hajtotta végre, de meg is van az eredménye. Ahol a század elején még a sós víz hullámszott, ma búzatáblákat lenget a nyári szél. Néhány évtized alatt egész tartományt hódítottunk el a tenger-től. Valóban csodálatos alkotás - mondja az én magyarom erre, - de könnyű a hollandinak, mert neki csak a tengerrel kell viaskodnia, míg mi emberek ellen küzdünk puszta létünkért. Ez igaz, ám csak az következik belőle, hogy nekünk még keményebb akaratra van szükségünk. Hornban pedig éppen ezzel szerelnek föl, mivel az Loyolai Ignác iskolája, aki óriás volt a nevelés művészetében. A rendületlen magyar, akinek isteni erőttől feszül a szíve, már most magában hordja a holnapi győzelmet, mert ahhoz a táborhoz tartozik, amely Krisztus vezérlete alatt a nyugati közönyt és a keleti erőszakkal szemben az igazság tűzvonalában keményen állja a harcot. Így lesz a horni otthon gyógyintézet, gyakorlótér, az új Eger vára, ahol a nők kezében villog a kard a mai janicsárok ellen.

Azért is megvallom, nekem ez a horni ház jobban tetszik, jobban a szívemhez nőtt, mint otthoni elődje, habár a külseje szerény, belül azonban olyan csoda, mint a halottak föltámasztása, vagy még annál is nagyobb. Ehhez képest mindaz, amit a rádióban szavalnak, a lapokban fecsegnek csak annyi, mint a zsbivásár zshivaja, akár cigánypecsenyét, akár atombombát árulnak ott, mert az igazán számító, a végtelenbe hangzó események a csöndben történnek, ahol az isteni véleményt hallja meg a halandó, hogy el ne kábítsa a pokoli láрма, amellyel a keleti hentesek meg a nyugati szatócsok megtöltik a világ vásárterét. Továbbá azért is olyan nagyszerű az a horni szívetthon, mivel abban a halhatatlan magyarság lakozik és nem engedi földre teperni magát akkor sem, amikor az egész világ összefog ellene. Akik ott erővel töltekeznek, keményen ellene mondanak a sátánnak és minden pompájának és a szemébe vágják az ősi virtus jelszavát: Csak azért sem hagyjuk magunkat! Ez a nyugodt és elszánt erő csodája és Isten csak azért tűri el most a gazok pimaszságát, a gyávák hitványságát, hogy az élet mocsarában annál inkább tündököljön a hűség csodája. Akik ott megfordulnak, hűséget fogadnak ős Budának, István királynak, a leigázott hazának és a bujdosó népnek, hogy se a koldusság, se a húsos fazék el ne tántorítsa őket az igazi nagyság útjáról. Az iszonyatos helyzet, amelyben most vergődünk, isteni fölszólítás arra, hogy óriások legyünk, amikor a gyűlölet és közöny semmivé akar törni bennünket. Abban a horni házban e meghívás tudatosul, sőt uralkodó élmény lesz, a lelkünk ledobja nehezekeit és olyan könnyűséget kap, amely a nyomorúság fölé lendíti. Azontúl nem rág-

ja panasszal a száműzött kenyérét, ellenben a választott nép tagjának érzi magát, akinek főnséges szerep jutott az isteni világrendben.

Abban a csöndes házban nem csinálnak sem politikát, sem háborút vagy üzletet, ott nem mulatnak és nem civakodnak és nem szőnek ábrándokat, azonban olyan munkát végeznek, amely mindennél fontosabb és sürgősebb, mivel ott mindenki önmagán dolgozik, hogy szabaduljon a gyöngeségtől és hazátlanul is méltón képviselje az igazi magyarságot. Most ugyanis főbenjáró kötelesség minden haszon és érdek nélkül vallani a reményt, ám ehhez akkora erő és bátorság kell, amit csak akkor bírunk, ha az élő Istennel vagyunk állandó közösségben.

Van a szívünkben egy rejtek, ahova úgy titkon behúzódnak, hogy szándékosan álmodjunk valami gyönyörű szépet a holnapról, amikor majd otthon írjuk meg e vészes korszak történetét és abból tudja meg az egész nemzet, micsoda szellemi erődünk volt az a kicsi ház a hornipartok partján. A földi hatalmak a jövő háborúra készülve mindenféle támaszpontokat építenek rengeteg ügyességgel és költséggel; Isten országa ellen állandóan folyik a harc, de abban csak egyszerű házak vannak, ahol a lélek hadgyakorlata folyik és ez teljesen elég nekünk, mert a mi erősségünk maga a Mindenható. A világ szemében mindez szürke semmiség, pedig ebben van a mai válság értelme: minden földi segítség nélkül, a világtól elhagyottan szembeszállni a végzettel, amelyet a hatalmas gonoszság zúdított ránk. És Isten megáldja hűséges barátait, akik benne bíznak és másokat is a reménységre oktatnak. Örökké tündökölni fognak ők, - jobban, mint a csillagok.

Varga László SJ

Sík Sándor: Gondolatok. (A szeretetről szóló konferencia-beszédekből)

Soha emberi nagy dolog még nem jött létre pusztán gondolkodással. Nagy dolgokhoz mindig kell a szív működése, a szeretet.

Azt a remek festményt, amelyet a szeretet alkot, majd a halál pillanatában befejezi a nagy Mester; nekünk dolgoznunk kell rajta holtig.

Én, felebarát és az Isten. Aki ezt a hármasságot fel nem fedezi, csonka valóságot él és emberi mivolta is csonka marad.

Az Istent nem lehet nagylelkűségben felülmúlni. És ha nem annak kezével adja, akivel cselekedted, nem baj: Istennek sok postása van.

Ez a keresztyény nagykorúság programja: jó időben derült ég alatt a szeretet cselekedeteit művelni másokért; rossz időben szenvedni értük.

CORAM SANCTISSIMO

- Végre ismét itt vagyok! Nagyon éheztelek és szomjúhoztalak - élet Kenyere és Bora!

- .....

- Az a töméntelen munka, ami az utóbbi időben rámszakadt, nem engedett időt, hogy Veled lehessenek.

- .....

- De azért, bár nem voltam itt és formálisan nem is végeztem a szentséglátogatásokat, sokat gondoltam Rád: minden munkámban, pihenésben... lélekben itt voltam.

- !

- ... Igen, Uram, hitetlen is voltam! Megint csak nem hittem Benned, a Te mindent, a világot meggyőző erődben. S hol a biztosíték, hogy ez alatt az idő alatt a Te szolgád s nem a magam „ura” voltam? Sehol!

- ?

- De mégis: bízom a Te irgalmadban. Bizonyára irgalmas voltál hozzám, s Tőled való tekergésben is rajtam tartottad a szemed, s nem engedtéél ki szolgálatodból a magam szolgálatába. Bizonyára irgalmas voltál hozzám, s így, mindazt, amit mostanság tettem, valamiképpen tetszésedre, dicsőségedre szolgált, ha ösztönösen cselekedtem is...

- Pedig hány és hány elmélkedésben vésted eszembe, lehelted lelkembe: nélkülem semmit sem tehetsz! Tudom, értem, felfogom. Csak az az átkozott erkölcsi nehézkedési törvény ne lenne! Az, ami miatt Szt. Pál is panaszkodott: „Video meliora, proboque, deteriora sequor...”

- Azt se hidd ám, Uram, hogy jó nekem Tőled távol lennem. Nem igaz. Az az igaz, amivel most kopogtattam be Hozzád: végre Nálad vagyok! Igényeltelek, egyszerűen igényeltelek, Uram. S most szólj hozzá ehhez a feneketlen távolsághoz, ami az emberben tátong a homo sanctus és a homo iniquus között! Ez aztán az igazi „agrórolló”! Minél jobban nyílik, annál inkább érzi az ember magát „sehogysem”. Két törvényt érzek magamban...

- De ez a kettősség biztosan nem emberi bennünk. Hiszen akkor miért nyugtalan a szívünk, míg Benned meg nem nyugszik? Miért van az, hogy a lelkünk addig háborog, addig kiabál bennünk Feléd, Érted, míg ki nem légítjük?

- Azért, mert a léleknek Te vagy a stabil egyensúlyi pontja. Hiába vagy fölöttünk, Rád épülünk, irányodba gravitálunk.

- Ez természetes is! Hiszen mi ketten, Te, Szentségi Jézus, és én, a pap, egyek vagyunk. Az általad rám ruházott hatalomnál fogva jelenülsz meg közöttünk...

- ... most úgy érzem, hogy valami több van e mögött az egység mögött! Talán így: azért maradtál közöttünk, hogy érezhető módon tud kifejezésre juttatni irántunk való szeretetedet. Igen, igen: szeretet Szentsége vagy! Ez az, amiben egyek vagyunk: a szeretetben! S így már kissé elviselhetőbb az, hogy én jelenítelek meg az oltáron. Mert így annyit jelent, hogy irántunk való túláradó szereteted szolgálatába állítottál. A konsekrációban nem parancsolód vagyok, hanem áhítatosan remegő szolgád, aki fogvacogva nyúl a szent színek felé, hogy ott a Tőled kapott hatalommal teremtetlen szeretetedet érzékelhetővé tegye...

- ... s talán mégsem ez annak a nagy lelki gravitációnak az oka, amivel húzódnak, sodródnak Feléd. Biztos, hogy innen kell kiindulni. Szeretet. De mi van ezután?

- A szeretet áldozatokban érik természé, élető, élvezhető természé. S Te, a szeretet Szentsége, a legszentebb áldozatban születesz; áldozat és áldozatbemutató Magad vagy (én csak amolyan „ministráns” vagyok) s amennyiben részesültem papságodból az csupán annyi, hogy magam is áldozatbemutató vagyok...

- ... és áldozat is egyszersmind!

- Áldozatbemutató áldozat! Nagyszerű! S ebben kell külömböznünk a többi evilági „úrtól”, mert ők csak áldozatbemutatók akarnak lenni: csakhogy másokat áldoznak fel. Nekünk magunkat kell feláldoznunk.

- Rokonok vagyunk, Uram! Mélyebb rokonsággal, mint szüleimhez. Az a rokonság a születésből származik „ad similitudinem naturae”; quasi a személyes akaraton, hatáskörön kívül. A Veled való rokonság meg a teremtésből források, amely a Te személyes, tudatos akaratodból történt. „Előre megfontolt szándékkal” teremtettél engem a természetfölötti rendben rokonoddá, míg szüleim mit sem tehettek azért, hogy hasonló legyen hozzájuk. Megtiszteelő az, hogy tudatosan tettél rokonoddá.

- Vizsgozni szeretném ezt az előlegezett bizalmat, szeretetet. Mit tehetnék ennek érdekében?

- Az Oltáriszentség áldozat. Áldozata Istennek, aki kiüresítette önmagát egészen, jobban, mint a megtestesülésben. Fantasztikus kenózis ez! Semmi sem maradt látható istenségedből, de emberségedből sem. Csakhogy minél nekünkvalóbban maradhass itt, feláldoztad mindazt, ami ennek útjában volt.

- És áldozat a kenyér részéről, amely - hogy itt maradhass - szubsztanciáját áldozta, hogy alkalmas legyen ennek a roppant szeretetnek szolgálatára.

- És ez a mi végső rokonságunk titka: bennem, a papban is éppen az van, ami az Oltáriszentségben: az isteni tekintély, hatalom és mindaz, ami a papban isteni, emberi formában jelenül meg, hogy tessenek az embereknek, hogy keljen nekik. . .

- . . . de ehhez nekem, az embernek éppúgy el kell vesztítenem a „szubsztanciámat”, mint a kenyérnek. Csakhogy megjelenülhessen bennem minden isteni, ami csak emberben megjelenülhet.

- Ha Isten az embereket saját képére és hasonlatosságára teremtette, akkor a papság teremtésében a causa exemplaris az Oltáriszentség volt. Az Oltáriszentség az Isten és a kenyér eggyé vált kettős áldozata: az Isten nagy kenézisa, amelyben minden „láthatótól” kiüresítette önmagát, hogy miénk lehessen; s a kenyér önküresedése, amelyben lemondott „láthatatlan” eleméről, a szubsztanciájáról, hogy látható elemeivel megjeleníthesse azámmunkra a láthatatlan Istent.

- Talán ezért van az, hogy csökkenünk papi mivoltunkban, ha nem nézünk szemtől szembe papi mivoltunk „causa formalis”-ával, az Oltáriszentségi Úrral!

- Túl minden egyéb szemponton: papiságom igényli azt, hogy napról-napra szemtől-szembe kerüljek Veled, Oltáriszentségi Úr Jézus! Forma et exemplum sacerdotii! Hogy valahányszor Rád nézek, eléd térdelek, mindig eszembe jusson: papiságom lényege az áldozat! „Szubsztanciám” örökös feláldozása, hogy megjelenülhessen bennem az emberek számára, úgy hogy nekik „keljen” az Isten.

- „Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem!”

- . . . .

- Köszönöm, Uram, ezt a számomra olyan kiadós beszélgetést. Ugye, valóban Te szóltál hozzám azokban a gondolatokban, amelyekben fürdőztem itt előtted? Hadd hihessem!

- S nézd, Uram, hogy hálám el ne lankadjon, most a következő törvényt teszem napirendem felett:

napközben borotválkozom; este mindent előkészíték a reggeli rendezettséghez, hogy szaporán kész lehessenek. S akkor azt a fél órát, amit az utóbbi időkben elmélkedés címén így vagy úgy elvacakoltam, azt itt a templomban töltöm el Veled.

A törvényt megtettem; a végrehajtás kezében van, Uram.

Ne késlekedj gyegyelmeiddel! Amen.

A MAGYAR TITOK

Különös élmény az, amikor az élet derekán túljutott magyar menekült először kezd gondolkodni új környezetéről és új életfeladatáról. Az érzések gazdag változatát lehetetlen megállapítani, erős ellentétek következnek egymás után s gyakran kemény belső küzdelmet idéznek elő. A sokaságból mégis kiemelkedik egy makacs ösztönzés. Az új jövevény úgy érzi, hogy a szabadság világába érkezve rendkívüli feladatok várnak rá. Számot kell vetnie a múlt hibáival és terveket kidolgozni a jövőre. E hirtelen támadt hivatásérzetet a friss hazai emlékek táplálják. Az állapotok már nem tarthatnak sokáig - így vélekedik a menekült. A hazatérés csak rövid idő kérdése. Vagy ilyen vagy amolyan módon meg kell oldódnia. Elég hosszú időszakon át a kételynek még az árnyéka sem zavarja e tervezgetést. -Eszendő is eltelhet, míg létrejön a találkozás a valósággal. Csak egyszerű képtel az egész: talán nem úgy állnak a dolgok, ahogy én elképzeltem. A világnak legkisebb gondja is nagyobb, semhogy velünk, szenvedő magyarokkal törődjék. A kétely aztán egyre marcangolóbbá, egyre kiábrándítóbbá lesz. Az is megeshetik, hogy az áldozat egyszerűen elmenekül a fájdalom elől. Keserű elégedetlenség, minden magasabb gondolatnak és minden tettnek megbénulása jellemzi gyakran az új állapotot.

1956 nagy megrázkódtatása után a lelki fásultság fokozódik. Értető is ez a fájdalmas fordulat. A világ hatalmasságai egyszerűen elfeledték a magyar szabadságharcot s eszükbe sem jut, hogy súlyosbodik kérdéseik között figyelmet szenteljenek neki. A magyarokat túl az ország határán nem az a veszély fenyegeti, hogy oktan tetteket követnek el. Inkább attól kell tartanunk, hogy érzéketlenek lesznek és a magyar kérdést saját lelkük világában is megoldatlanul eltemetik. A fájdalom ilyenkor észrevétlenül az öntudat alatti mélységekbe vonul vissza s onnét kínozza a szerencsétlent.

E csüggedés áldozatainak s egyúttal minden magyarul érző magyar-nak adott ki nemrégiben egy kis könyvet P. Varga László SJ, a belgiumi katolikus magyar főlelkész. Bizakodóvá és bátorrá akarja tenni mindazokat, akik sajgó és gyógyíthatatlan sebként hordozzák magyarságukat. A könyv címe nem mindennapi, sejtetni akarja, hogy a szerző mondanivalója nem illeszthető be a megszokott keretekbe. Így hangzik: A magyar titok. Sajnálatos, hogy még nem jutott el a világ mindazon pontjára, ahol menekült magyarok tartózkodnak. Európában azonban bizonyára ismerik és olvassák

legalább azok, akik P. Varga munkásságával közelebbi kapcsolatba léptek. Kérdés, hogy mások is felfigyeltek-e rá olyan érdeklődéssel, aminőt a könyv megérdemel.

Hadd mondjunk el most tehát néhány gondolatot a szerzőről és könyvéről. Elmélyíthetjük így a könyv hatását azoknál, akik befogadták gondolatait. Serkenthetünk olyanokat, akik még nem nyúltak hozzá.

Számoljunk le először is egy érthető bizalmatlansággal. Ismerünk jó magyarokat, akik eleve rettegnak olyan könyvtől, amelyben menekült magyar tárgyalja nemzetünk mai súlyos megpróbáltatását. Van okuk ilyen félelemre. Ritkán fordul elő, hogy az ilyesféle munka mentes volna bántó egyoldalúságtól. Egyszer új világot kíván, demokráciát dicsőít s ezért csak elitélőt tud mondani a régi magyar életről. A másik esetben pedig - egyre ritkábban - amolyan vágyakból, emlékekből szőtt testetlen Krudy Gyula féle álmódosásokat nyújt. P. Varga egyik hibát sem követi el. Ez még nem erény s nem is kiválóság, csak éppen a finom érzék bizonyítéka. Megbecsülendő, mivel az idegenbe szakadt magyarok végzetes gyarlósága, hogy nem képesek építő és békéltető tárgyilagosságra. Az új könyv megtalálta azt a szempontot, amely a gyakorlatban, a közvetlen cselekvés terén nem mindjárt hasznos, de az annyira szükséges lelki egészséget és erőt igenis fokozza. A magyar titok sub specie aeternitatis vizsgálja nemzetünk mai állapotát s ugyancsak ezen az alapon keresi közös nagy szenvedésünk hatalmas tanulságait.

Az ilyen tárgyalásmódnak is - ne vonakodjunk ezt elismerni - lehetnek gyengéi. Nagyon jámbor lesz az írás, könnyű a megoldása és felhőkben járó, élettől távol eső az az érvelés, amely az előadottak igazságáról meg akar győzni. A mérlegelés magas szempontja egyedül soha nem képes eltávolítani ezeket a veszélyeket. Minden attól függ, van-e a szerzőben annyi élmény és oly eleven, erős kapcsolat az étellel, hogy az örök igazságok világozóságát keresve mégis a földi életben, a magyarság megviselt, szenvedő életében marad. A magyar titok esetében nyugodtan mondhatjuk, hogy a szerző megoldotta feladatát: magyar maradt minden sorában s szavai kivétel nélkül a menekült magyarok világába illeszkednek bele.

AZ IRÓRÓL

Nincs író, nincs gondolkodó, nincsen még a mennyiségtannak sem olyan művelője, akinek munkássága egyéni élményeitől független volna. Nemcsak eszével, hanem képzeletével, testével és mozdulataival is gondolkodik az ember. A különbség más és más egyén között legfeljebb abban nyilvánul, hogy a testi és anyagi valóság hatása kisebb vagy nagyobb mértékben érezhető. A magyar titok szerzője erősen, nem vékony gyökérszálakkal, ha-

nem érzésével, szívével, emlékeivel, képeivel, nyelvével, a nyelvnek erejével, hangsúlyával, kifejező és hangulati gazdagságával, megindultságával, érzékenységgel a mai korszak magyarjának életébe és a magyar múltba kapcsolódik. Amióta megjelent a magyar katolikus élet porondján, egyházunk műveltebbjeinek lelki élete és az egész magyarság társadalmi kérdései érdekelték őt. Töprengett sokat Marx tanításáról, erősen foglalkoztatta őt már a huszas évek végén az orosz bolsevista vállalkozás, de még inkább tanulmányozta a külföldi katolikus társadalomtudósok műveit. Bárhonnan jöttek is ezek a benyomások, megmozgatták fogékony érdeklődő szellemét. Egyik-másik gazdasági kérdés hosszasan is lekötötte figyelmét. Sohasem lett azonban egyetlen elmélet kiszolgálója, sohasem állott oda egyetlen tervezgetés vagy elképzelés hívének. Alapjában véve mindig az a látomás mozgatta őt, amelyet a magyar életről kialakított s amelyet új tapasztalatokkal egyre gazdagabbá tett. Az új könyv is ezt a szellemet árasztja magából. A magyar gyötrelmek egész súlya érezhető benne s rájuk keres a szerző elfogadható választ. Az új körülmények között is, az új feladatok előtt P. Varga a régi maradt. A belgiumi betűk most megrögzítik és megszövegezik tovább viszik ennek az érzésekben forrongó magyar léleknek fájdalmait, töprengéseit, vigasztalását, alkalmat adnak, hogy újra megtapasztaljuk szavajárását, kifejezéseit s nyelvezetének különleges zamatát. Erről a nyelvről érdemes külön is néhány megjegyzést tennünk. A szavak kiválasztása és egybefűződése nagyon sokat elmond P. Varga lelkiüteméről. Elég néhány sort elolvasunk, hogy észrevegyük: itt igazi szónoki alkattal találkozunk. Hangulatjátékot, újításokat, pihentető átmeneteket, óvatos előkészítést nem találunk nála. Nem titkolózik, nem sejtet, nem indul el különféle irányból, hogy egyszerre kápráztasson el valami meglepetéssel. Annál gondosabban vigyáz arra, hogy mindenki meg legyen győződve kijelentésének fontosságáról. A világ sorsa, az emberi élet valamely törvénye, az örök igazság az az alap, amelyre mondanivalóját ráhelyezi. Az állítás kapcsolódik valami természetes és hatásos képhez, a szavak ne legyenek közönségesek, de rendkívüliek sem: adjanak azonban újdonságukkal akkora súlyt, hogy senki meg ne feledkezzék róluk. Ebben a meggyőző és nagyerejű állításban találjuk meg P. Varga írásainak eredetiségét és sokszor lenyűgöző szépségét. Senki sem fejezte ki eddig a magyar megpróbáltatást oly tömören és akkor erővel, mint az új könyv elejének eme mondata: „Otthon az egész ország egyetlen tömlőc és kínzókamra, de a menekült nép is bilincsbe van verve: nem a kezén, de a szívén hordja a láncot, hiszen bármerre dobta az élet, mindegyikünk csak olyan, mint a hazajáró lélek”. Ilyen fogalmazások egész halmazát lehetne összegyűjteni a Magyar Titokból és mindenik nyelvünk szépségének egyik feledhetetlen bizonyítéka.

Ez a kifejező készség nemcsak ösztönös megnyilatkozás. A nyelvérzék természetesen egyéni képességünk egyik velünk született alkatrésze. Fejlődése azonban már a tudatos munka gyümölcse. S hadd mondjuk el itt, hogy P. Varga munkái és más irányú érdeklődése mellett is szabad idejében mindig szívesen nyúlt vissza kedves költőihez. Vörösmartytól nem alap nélkül idéz részleteket. Soha nem találkoztam még senkivel sem, aki egy-egy Vörösmarty költemény magyar ízt, magyar hangulatát és magyar elégedetlenségét olyan mélyen át tudta volna érezni és úgy ki tudta volna fejezni szavainak hangsúlyával, amint ezt P. Varga tette, amikor e költemények egyikét vagy másikát többünk előtt elolvasta. Néhány régi író mellett még Arany János és Ady Endre vonzották őt. Emlékeim között őrzöm még azt a jelenetet, amikor mélyen megindulva mondotta ki: kicsoda gyönyörű valomás Adytól, amikor azt írja: magyar ákácnak érett táskája vagyok. Valószínű, hogy megindultságában nemcsak Adyra gondolt. A nagy hazai viták idején hamar felébredhetett benne az a tudat, hogy a nép mellett az érett táskának is dús termést kellene hozni.

Erősen vonzódik olyan szövegekhez, amelyek röviden és szerencsés elrendezéssel mint hirtelen villanó fény világítanak meg egy igazságot. Az eva üggyeliumok forgatása minden egyházi íróban kifejleszti a fogékonyságot a legfőbb bölcsességnek ilyen kifejeződései iránt. P. Varga gondolkodása e mondásokból elhatározóbb hatást kapott. Itt találta meg igazi táplálékát. Tapasztalatai e rövid mondatok súlyos tartalmában igazolódtak. Sz. Pál és Sz. Ágoston műveiben is ezt a rövidre fogott nagy bölcsességet kedveli. Gondolkodása, lelkesedése, viselkedése nem is érthetők e hatások nélkül.

A kifejezés külső alakja gondolatához és nyelvi fejlettségéhez szól. A tartalom iránti fogékonyság azonban más tulajdonságból táplálkozik. Az emberi élet, a kemény küzdelem, a megpróbáltatás erősen megindítja szívét. Rideg, hivatalos, megfontoltan számító nem tud lenni: a jóságot, a közvetlenséget, a kölcsönös jóakaratot mindennél többre becsüli. Fiatal korában Belgiumból jött vissza Középeurópába. Lelkesen írta le, milyen szép útvonalon száguldott vele a vonat. Ha jól emlékszem Luxemburg, Elzász majd Svájc és Ausztrián keresztül vezetett az útja. S amikor megkérdezték, hogy pontosan adja elő, melyik vidék nyűgözte le őt leginkább, nem tudott feleletet adni. „Csak úgy általánosságban élveztem a látványt. Mert szeretném mindenkinek tudomására hozni, hogy engem nagy és kis hegyeknél, meg híres múzeumoknál mindenütt sokkal inkább érdekelnek az emberek” - így szól a válasza. Ha egészen őszinte és pontos akart volna lenni, azt is mondhatta volna, hogy engemet igazán csak a magyar emberek érdekelnek. S a magyarok között elsősorban az élők, de a századok ha-

lottai és a jövő nemzedék szintén benne élnek a szívemben. - Ne fogjuk fel mégsem ezt a magyar érzést úgy, mintha csupán a nevelésnek és a mi sajtóságos hangos hazafiasságunknak volna átlagos megnyilatkozása. P. Varga érzülete itt is eredeti arcot ölt. Oknyomozó kutatások, váltakozó történelmi ítéletek a maguk részletes és vitatható szakszerűségükben nem sokat foglalkoztatják őt. A magyarhoz is inkább azért vonzódik, mert jó és szenvedő. Csodálva emlegeti és gyengédséggel veszi körül a bölcs és dolgozó falusi embert, szereti és dicséri a nagyon jószágos és áldozatkész édesanyákat, tisztelettel tekint olyanokra, akik romlott környezetben is a becsület és a keresztény erények útján mernek járni. A múlt nagyjai közül azokat emlegeti, akik igazán magyarok tudtak lenni, sokat tettek fajtánk erkölcsi emelkedése végett és készek voltak az áldozatra. Történelmünk legutóbbi szakaszaiból három nevet emleget: Széchenyi Istvánt, Tisza Istvánt és Teleki Pált, mert mindhárman meghaltak magyarságukért. Az is eredeti nála, hogy nem ismer magyart csak úgy általánosságban. Azokat a személyeket, akik emlékezetébe feledhetetlenül be vannak vésve, a környezetükbe, vidékeikbe helyezi. Alakjuk így elevenedik meg, hogy mögöttük láthatjuk az erdélyi hegyeket a székely népi közösséggel, a Dunántúl egész lelkiségét vagy az alföldet gondoljaival és hagyományaival. A magyat titok most újabb adat és bizonyíték arra, hogy P. Varga mennyire együtt él ezzel az időben és térben szerteágazó, szíve-választotta magyar világgal. Lapjai tele vannak emlékekkel, amelyek Erdélyt, a Mecseket vagy a szegedi tanyákat varázsolják elő s megjelennek benne öreg nénik, fiatal özvegyek vagy a jövőért aggódó és megtörtén is fáradozó Vecsernyés bácsik.

Ez a magyar világ P. Vargának éltető valóság, szellemi légkör, a fáradozásra érdemes munkaterület. Benne lélegzik, benne munkálkodik, örömei, csalódásai, reményei, szenvedései ide fűződnek. Szíve azonban nem telik be ezzel a valósággal, mert ez csak a földi haza. Amint Gyulai Pál mondja a középkor magyar íróiról, hogy két hazában otthonosak, Magyarországon és a mennyországban: úgy P. Varga szívét is fogva tartja egy másik birodalom. Ne nevezzük ezt mennyországnak, mondjuk inkább a szentek városának. Mert itt sem az érdeklí őt, milyen elvont gyönyörök, lelki édességek várnak a megigazult és megdicsőült hősökre. Nem foglalkozik az örökkévalóság külső tökéletességével; a jelenések könyvének káprázatos leírásai a drágakövekről nem hatottak rá. A szentek emberi nagysága, földi hősiessége elegendő neki, hogy lelkesedjék értük. A szentek hasonlítanak a derék magyarokhoz. Jóságuk, egyszerűségük, emberi körülményeik ugyanazok: csak teljesítményük csodálatraméltó. Mire vágyódhatik az ember, mint hogy életfeladatát káprázatos szépséggel megoldja? S ezt a ritka hőstettet a szentek a végső tökéletességig megoldották. A jó magya-

rokat szép emberi mivoltuk folytán kedvelni kell, szenvedésükben minden részvételre méltók, gyarlóságukban szép szóval, de határozottan kell feddeni őket. A szentek olyanok, mint mi, de fölöttünk állanak. A-mieink ők is, de rászolgáltak arra, hogy lenyűgözve, meghódolva csodáljuk őket. A szentségre jutott ember ereje és életének szépsége hódító erőt gyakorol már régés-régóta P. Varga gondolkodására. Álláspontja nem az, hogy hitével, tudásával, elemegzetésével meggyőződik a szent élet páratlan voltáról. Azt hiszem, hogy a szentek alakja közvetlen megjelenésében nyűgözi le P. Varga szívét. A velük való találkozás a döntő élmény: ilyesmi is lehetséges, ily magasra juthat egy ember, ekkora győzelmet arathat az ellenségek egész áradatán egy gyarló teremtés. Csak e nagy megindulás után kezdi kutatni, hogy mi ennek a szentségnek a titka, magyarázata, végső ereje. Új könyvében mindenesetre a szentekről vallott megbecsülést ilyen módon adja elő. Egyik fejezetében példák sorozatával igazolja, hogy az igazi szent lelkület minden akadályon, az élet annyi sok sötét megpróbáltatásán páratlan fölséggel diadalt aratott. Az elsodort nagy lelkek mind olyanok, akik akár magyar származásuk révén, akár a mai időkben mutatott lelki hősiességük folytán szívünkhöz közel állnak. Mindegyiknél utal arra, hogy példaadásuk általánosságban csodálatot váltott ki. Ez a fejezet lendületével egyszerre vezet át a szentek világába. Mégsem tekintjük éppen sikerültnek. A felsorolás nem emeli ki az említettek nagy változatosságát. A bemutatást egyhangúnak és elmosódottnak érezzük. Jobb lett volna, ha csak néhány nevet kapunk s ezek sorsában a küzdelemnek meg kegyelmi fordulatnak elevebb leírását olvashatjuk.

Elismerjük azonban, hogy mind a magyar élet emlékei, mind a szentek példája elevenné teszi az írást. Mindenki, a legegyszerűbb olvasó is, felfedezheti, hogy rólunk van szó: a mi hagyományainkról, a magunkfajta emberről s a mi eszményeinkről, akikkel régóta megbarátkoztunk. E részletek megindítanak, lekötnek és a mi környezetünkben őriznek meg.

A TITOK FELFEDEZÉSE

A lényeges mondanivaló mégsem e részletekben található. A valóság megismerése után szembenéz azzal a nagy kérdéssel, amely az olvasó lelkében régen nyugtalanodik, az emlékezés révén pedig még erősebbé lesz. Mi értelme a sok megindító emléknek és a küzdelemnek, mi értelme a színes magyar világ egykori tündöklésének, mi értelme a sok jó szívnek és áldozatnak, ha éppen ez a nemzet ma kegyetlen történelmi fordulat miatt menthetetlenül a pusztulás örvénye felé sodródik. Századunk életének győzelemre jutott irányzatai végigzúdulnak rajta s a jelek szerint úgy elsöprik őt, mint az erős és megdagadt hullám a parti kis építménye-

ket. A veszélyeztetett magyar sors tudata telébred, mint egykor Vörösmartyónál, amikor a Szózatot írta. Ám a költő egykori reménykedésének indítékai a visszájukra fordultak. El kell fogadnunk, hogy annyi szív igenis hiába onta vért s keservében annyi hú kebel hiába szakadt meg a honért. Bele kell törődnünk, hogy ész, erő s oly szent akarat hiába sorvadoznak az átoksúly alatt. P. Varga a veszély gyilkos érzését öntudatra hozza és teljes nagyságában állítja elénk mai helyzetünk súlyos voltát.

Vörösmarty is átszenvedte a nagy bukás időszakát s a leggyötrőbb órában írta le azokat a sorokat, amelyek nem egy mai magyar érzéseit fejezik ki: Szívemben istenkáromlás lakik, kívánságom: vesszen a világ s a földi nép az utolsó fajig. Elkárhozott lélekkel hasztalan kiáltozom be a nagy végtelent. Amiért én éltem, az már dűlva van. Itt válik el a szerző útja azokétól, akik csak keseregni tudnak vagy kétségbeesnek. Itt kerüli el a meddő panaszkodásnak azt a hibáját, amelyben sokan csak az idegen mulasztását felelősségét ismétlik s keserű gyűlölettel másokat ítélnék el. Nagy lelkiroval azt kérdezi, van-e még elképzelhető lehetőség arra, hogy a sülyyedés mélyéből felemelkedjünk.

P. Varga csak a mi ügyünkkel és a mi jövőnkkel foglalkozik. A retentő kérdés azonban nemcsak a mi gondunk. Amin ő tűnődik és aminek az értelmét keresi, az egész emberiség nemesebb részének gyötrelme. Egyetemes nyugtalanság van elrejtve a magyarok keserűségében. Ezért a megoldás nem egyszerű magyar ábrándozás, hanem az ő felelete egy azon sok válasz és kísérletezés között, amelyek a mai válságot értelmezni s az eltévelyedést megszüntetni szeretnék. Keresztény gondolkodók már az első világháború vége óta rendszeresen mérlegelik a jövő lehetőségeit. Milyen sors és milyen vég vár arra az emberiségre, amelyik a keresztény tanítástól elszakítja magát. Van-e ebben az esetben egyáltalán remény arra, hogy hitelenné válva legalább az emberi értékekhez hosszabb időn át hűséges tud maradni? Vagy elvakítva céloktól és kiszámíthatatlan szenvedélyektől a romlásba fog futni? A legsúlyosabb következményű tévedés mindig az, ha az ember önmagát kezdi végső céljának tekinteni. Az a titokzatos lény, akit embernek hívunk szeszélyes összetételében és ellentétes indításaiban nehezen találja meg azt az utat, amely az egész ember kifejlődéséhez vezet. Egyetlen ábrándot kergetve viszont sírásója lesz önmagának. Az egzisztenciális irányzat hívei is sejtik az itt jelentkező titkokat. Nem néznek olyan messzire, mint a keresztény bölcselek. Inkább az érdekli őket, miképpen tud az ember értelmet adni azon személyes létezésének, amely a világ forrásába és elemeibe mélyen beágyazva mégis menthetetlenül sodródik a feloszlás felé. A válaszok hosszas keresés és számvetések után is kiábrándítók. Vagy arra irányulnak, hogy egyetlen gondunk legyen megőrizni lényünket

saját eredetiségében mindaddig, míg itt vagyunk s az utolsó percekben búcsút venni tőle azzal az öntudattal, hogy a magunk feladatát pontosan elvégeztük. A finomabb lelkek pedig azt hangoztatják, hogy a nagy értelmetlenséget tegyük itt létünk alkalmával szeretettel és gyengédséggel elviselhetővé. E nézetek az első világháborút követő kiábrándulást visszhangozzák.

A TITOK BÖNCOLGATÁSA

P. Varga élénk figyelemmel, csaknem szenvedélyesen érdeklődött e gondolatok iránt. Mit is tehetett volna mást, hiszen a kor megrendülései és zavarai végigkísérték életét. Fájdalmas emlékként őrizte a magyar összeomlást; a nyomor és a szegények fáradt küzdelme a megélhetésért viszont azt a véleményt táplálta, hogy nagy változásoknak kell jönniök. A teológia tanulmányozása folytán szembekerült azzal a kérdéssel is, mit lehet egyáltalán az emberi erőfeszítésektől várni? Meddig terjednek erőnk és milyen célok felé bírunk törtetni elszántan és határozottan. Adva voltak tehát értelmében mindazok az elemek, amelyek a történelem mélyebb megismerésére és felfogására képesítik a gondolkodást. A nevesebb szerzőket izgalommal olvasta. Hamar világhosszá lett előtte, hogy ha pusztán az emberi világba zárkozunk, a történelem folyásának sem célját, sem értelmét nem találjuk meg. A beteljesedés nem bennünk van s nem saját erőnkől jön létre. Magasabb értelmeknek és magasabb jósnak kell a mi küzdelmünket egy hozzánk méltó célra elvezetni. Ám hogyan megy végbe a teremtes e nagy színjátéka? Hogyan működik a történelem századaiban az az Isten, akire oly mérhetetlenül rászorulunk? Erre a kérdésre ad választ a megtestesülés történelmi ténye. Az Üdvözítő úgy jelent meg közöttünk, mint az emberi történelm középontja. Feléje haladt a múlt és belőle él a jövő. Szerepe pedig az, hogy felvegyen mindnyájunkat abba a megnemesült életbe, amelyet előttünk megmutatott. Urunk emberi létezése a megaláztatáson és kereszten át halad abba a dicsőségbe, amelyben az Isten Fiának halhatatlansága és fénye megmutatkozik. Kiüresítette magát és a szolgáló alakját öltötte fel, hogy a mennyei Atya mindenek fölé emelje Őt. Itt már a kinyilatkoztatás csodálatos igazságainak szentélyében járunk. Annak a nagy tanítónak kifejtését halljuk, aki a megváltás történelmi jellegének fontosabb részleteit utólréghetetlen élességű pillantásaival meglátta és leveleiben küzdve a nyelv alkalmatlanságával, megrázó erővel nekünk is elmagyarázta. Így érkezett el P. Varga Sz. Pálhoz. A merész gondolatok apróbb részleteit is igyekezett jól felfogni. Nem hiába érezzük át s nem hiába tapasztaljuk kínzó fájdalommal erőtlenségünket: így győződhetünk meg igazán Isten nagy erejéről. A tudás, a bölcsesség és a szépség vak szolgálata kétségekben hagy a legkisebb szenvedés idején: Krisztus keresztiére, az Isten halálára volt szük-

ség, hogy nyomorúságunk miatt fel ne lázadjunk. Szegénynek, elfeledettnek, a nagy világ észre sem vett törpe alakjának kellett lennie Krisztusnak, hogy megtanuljuk tőle a nyomorgó emberekhez lehajló szeretet nagyságát. A kereszten figyelhetjük Isten haragját, hogy a feltámadásban megcsodáljuk véget nem érő jóságát. A krisztusi tanítás e kettős jellege: az emberi nyomorúság kérlelhetetlen elismerése és az Isten-nyújtotta nagy ajándékozás ellentétes és mégis egymásba olvadó elemei szilárdan, hittel és imádsággal alapozódtak meg a lelkében. Így érkezett el a második világháború. Ilyen állapotban a még szörnyűbb új magyar összeomlás. A menekültek között eltöltött évek után, megismerve annyi derék magyar kúnját, kétségbeesését s néha magyar voltát is eláruló léhaságát: mit mondhatott volna nekik jobbat, meggyőzőbbet, igazabbat és vigasztosabbat, mint hogy elmagyarázta nekik, miképpen érthetjük meg Krisztus életének és tanításának fényénél az ember küzdelmének a botrányait.

Elméleti fejtegetéseit a legszűkebbre vonta össze. Titkok feszegetése, félelmetes fogalmak alkalmazása mindenütt fásasztja az olvasók tömegét, de leginkább lelohasztja a magyarok érdeklődését. Még kisebb a fogékonyság a menekültekben, hiszen ők az új élet megteremtésének gondjaival vannak elfoglalva. P. Varga félretette a magyarázkodást, megelégedett az ige hirdetésével. Tudatossá tette süllyedésünk egész nagyságát s utána egyszerűen adja meg a vigasztalást. Itt nem állhatunk meg, binnünk kell, mert Krisztus hitet és bizalmat kíván tőlünk. Azt értsük meg jól, mire kell irányulnia ennek a bizalomnak. Jegyezzük meg jól a legfontosabb igazságokat. A szenvedés, így a magyarok mai nagy gyötrődése is, nem kegyetlen végzet, hanem alapjában véve Isten áldása. Kipróbálják rajtunk, hogy mennyit érünk. Most válhatunk Krisztus hűséges népévé, keresztiének példaadó hordozóivá. Minél készségesebben fogadjuk a szenvedést s minél nagyobb bizalommal adjuk át benne magunkat Istennek, annál erősebben remélhetjük, hogy részünk lesz a feltámadásban. Sőt még azt is várhatjuk, hogy a magyarság belsejében megtisztulva, éretten, valódi történelmi hivatásához hűen fogja betölteni Istentől neki szánt szerepét. A Mindenható most ellenségeinket vésőül használja, hogy velük a mi márványunkat faragja. Ha készen lesz a szobor, az egek Ura azt teszi, amit máskor is megcselkedett: a vésőt, mint haszontalan eszközt, eldobja. Akkor majd a mi márványunk ragyogása emelhet másokat is Krisztushoz.

E nagy igazságnak nem az az értelme, hogy sokat törjük rajta a fejünket és egyes részletein rágódjunk. Mint Isten csodálatos rendelkezése és kijelentett igazság: a hit tárgya. Hitttel fogadjuk el, így öleljük át egész valónkkal s tesszük életünk, gondolkozásunk, viselkedésünk alapjává. Belőle szerezzük legyőzhetetlen vigasztalásunkat. Az egyének feladata az,

hogy ezt az alapmagatartást a menekültek mindennapos életében gyakorlativá tegyék. Erre nézve P. Varga néhány jól meggondolt s csakisugyan fontos tanácsot ad. Sürgeti, megvalósításukban legyünk szilárdak, következetesek és ügyesek. Őrizzük tehát az idegen világban is idegenek közé vegyülve magyar hivatásunk tudatát. Ne különüljünk el a környező néptől s főleg hivalkodóan ne teregessük ki szükség nélkül vagy éppen bántóan nemzeti büszkeségünket. A család szentélyében és a zajtalan magyar összefogásban építsük azt a lelki erődöt, amely a jövőndő Magyarország számára tartogat lelki kincseket, sőt talán még anyagi javakat is. Ne legyünk a nyugati világ vak csodálói és követői. Józanul tartsuk számon, hogy van itt is rengeteg lelki mételey s az elpártolás Krisztustól néha már az elvetemültséggel határos. Hasznos azt is tudnunk, hogy a romlott nyugat erősen felelős bukásunkért. Jól vessük a szívünkbe, hogy kelet és nyugat istentelensége között kevés a különbség. Nyugat romlásnak indult rétegei nem hisznek semmiben, a keleti elvakultság erősen hisz a maga semmijében. A nagy magyar remény megerősítésére és e bizakodó lelkület gyakorlatára a könyv végén megható imát olvashatunk. Mennyei Atyánk színe előtt foglalja össze mindazt, amit meg kell tennünk és erre a nagy munkára kér segítséget. A könyv lényegét összesűrítve fejezi ki az imádság utolsó mondata: Köszönöm, Uram, hogy magyarnak teremtettél.

NÉHÁNY MEGJEGYZÉS

A magyar titok nincs részletekig hatolóan megfejtve, de mégis világosabban látunk. Megtanulhattuk, hogy összetörnünk nem szabad s az igazi magyar jövőért dolgoznunk, fáradoznunk, imádkoznunk kell. E végső következtetés világos, természetes egyszerűséggel következik a kis kötet felépítéséből. Hallottam mégis olyan panaszokat, hogy olvasás folyamán, a részletek megrázó erejének és szépségének ellenére nem látták tisztán, hová vezetnek a gondolatok. Van-e alapja ennek a kifogásnak? Azt hisszük, hogy igen. De csak abban az esetben, ha valaki szaggatott, apró részletekben olvassa a könyvet. Az első rész néha a szép példák és esetek élvezetes előadásának a benyomását kelti. Nem tűnik ki eléggé, hogy itt a földi magyar valóságot alakító szép és visszataszító, megértő és ellenséges erőkről van szó. Az adatok rendszerezése és szerepük megmagyarázása jó szolgálatot tett volna. Hiányát érezzük annak is, hogy a tárgyalás két szempontját nem választja el eléggé egymástól. A zavartalan népi és állami együttléte s a kereszténység magaslataira törő nagy emelkedettség különböznek egymástól. A kommunizmus szinte csak tengődni engedi az elsőt, de valami képp engedi mégis. Viszont - egyéni nagyságokat nem számítva - öli, gyilkolja s ha jelentkezik, tépi, nyesegeti a másodikat. Nemzetünk egyetemét

átható keresztény tudatosságot a kommunizmus nem tűr, sőt ebben látja esküdt ellenségét. De ezt a rombolást a nyugat képmutatása sem veszi komolyan. Nem ártott volna e kettős csapásra a megoldások különbségét is feltüntetni. Általában azt mondanám, hogy egy második kiadásban, a könyvnek e kérdést előterjesztő része gondos átdolgozás után sokkal értékesebbé válhatna. A második részben a gondolatok egyenes vonalban, áttekinthetően sorakoznak egymás mellé. Itt panaszra már aligha lehet ok.

Megvizsgáljuk-e a tartalmat is ilyen boncolgatással? Hasznos lehet ez is, ha kellő mértékkel történik. Nem szabad ugyanis elfelednünk, hogy a könyv nem elméletet dolgoz ki a magyar jövőről, hanem a bizakodás érzésbeli alapjait ébresztgeti és így megfelelő cselekvésre akarja rábírni a menekülteket. P. Varga nem értekezést készített, hanem megindítóan és józanul szólt híveihez. Amit nyújtott, azt a táplálékot sokan szükségesnek érezték és hálásak, hogy megkaphatták. Ez a tény a könyv igazi sikere.

Ne titkoljuk azonban, hogy lesznek sokan, akik az alapgondolatot sem megérteni nem fogják, sőt megérteni nem is kívánják. Sorainkban is terjed az a felfogás, amely P. Varga lelkületét elutasítja magától. Mindenfajta ellenkezővel nem érdemes törődnünk. Egy nézetre azonban szükséges tekintettel lennünk. Negyvenöt után nem kommunista berkekben is elhangzottak olyan kijelentések, hogy hagyjuk abba „a történelem metafizikájával” való törődést. Ezzel az ábrándos és megfoghatatlan irányzattal minden gyakorlati bárgyúságot igazolni lehet. Főleg a magyarság metafizikája ellen keltek ki az új időszak hívei. E helyett azt követelték, hogy a magyar álláspont és a magyar lelkület ne épüljön soha ködös megfontolásokra. Vegyük számba közvetlen társadalmi feladatainkat, mérjük fel a reánk ható külső politikai erőket. Alkudozzunk és teremtsünk olyan helyzetet hazánkban, hogy számla ne legyünk mások szemében s fogyaszthassuk mindennapi kenyerünket veszélyeztetés nélkül. A nemzeti metafizika kergetése a legszükségesebb elemi józanságtól foszt meg bennünket. Amíg így hangzik a tiltakozás, aligha lehet belőle valamit kivetni. Az ország sorsát csakugyan a józanság elvei szerint kell irányítanunk. Még arra is hivatkozhatik valaki, hogy a nyugati és keleti hatalmak sikerei csak úgy magyarázhatók, hogy metafizika helyett ezt a tapasztalaton alapuló okosságot követték. Mégis úgy véljük, hogy a pusztá józanság nem elégséges. A nyugati világ sem küzdene ma olyan súlyos bajokkal, ha a metafizikai szempontokra legalább valamelyest ügyelt volna. Mert azt nem szabad elfelejtenünk, hogy lehet ma egy elhatározás a politikai helyzet következtében a legelőnyösebb, következményeiben mégis romlást hozhat. A haza igazi fia és az államférfiú egyaránt köteles arra gondolni, hogy népét olyan eszmék vezessék, amelyek minden körülmények között helytállóak és nagy lelkeket képesek ala-

kítani. A követendő ember-eszmény sem képzelhető „történelmi metafizika” nélkül. S ha az ember-eszmény hibás, csak a nép fog ráfizetni. Azután a történelmi elhatározások szabad cselekedetek. A szabad cselekedetek végső Ura „a történelmi metafizika” által lesz ismeretes. Nem árt vele jóban lenni. Nem árt arra nézni, hogy a vezetőknek lelkiismeretük legyen. Nem elég, ha csak józanul tudnak számítani. Ebben az ügyben mindig áll szent Tamás szép mondása: Minimum quod potest haberi de cognitione rerum altissimarum desiderabilius est, quam cognitio quae habetur de minimis rebus (Summa Theol. I q 1 a 5 ad 5) - A legcsekélyebb ismeret, amelyhez a legmagasabbrendű tárgyakról hozzájutunk, többet ér, mint akár a legbiztosabb ismeret, amelyet a legkisebb dolgokról szerzünk.

Más oldalról, a teológusok oldaláról, nem hallatszanak-e hűvös és tartózkodó megjegyzések? A remény magyarázata kiállja-e a bíráló próbáját? Egészen szilárd és megingathatatlan lehet az a bizalom, amely szebb magyar jövőt vár? Itt megismételjük egyik fentebbi kijelentésünket. Csak azt a szempontot alkalmazhatjuk, vajjon a könyvben hirdetett biztatás megalapozott-e? Szabad-e így tárgyalnunk a magyar jövőről? Rövid lesz a válaszuk. A keresztény remény alapja Krisztus megváltása. Aki e megváltás javaiban részesül, nyugodtan remélheti, hogy annak végső gyümölcsét is meg fogja kapni Isten hűsége folytán. Kiterjeszhető-e ez a bizalom másokra is? Remélhetem, hogy nemcsak én, hanem gyermekeim és a feleségem is hűségesen, szentül fog ragaszkodni az isteni Üdvözítőhöz? Így lesz egész családommal, így lesz egész nemzetemmel? Így lesz-e nemcsak a láthatatlan kegyelem világában, hanem a természetes feltételek sorában is? A válasz erre így hangzik: bizonyos mértékben a remény mindezekre a valóságos és erkölcsi személyekre is kiterjeszhető. a lelki vonatkozásban is, de a természetes ajándékokra nézve is. Különben nem volna lehetséges, hogy ilyesmikért imádkozzunk. S azt is vallhatjuk, hogy olyan esetben, aminő a mai magyar sors, a legjobb, a leghathatósabb és a legtöbb ígéretet nyújtó eszközök a remény megalapozására éppen azok, amelyeket P. Varga nemcsak ajánl, hanem izzóan, ösztönözve, szent meggyőződéssel mindnyájunk lelkére köt. Nagyobbra a magyarok nem vállalkozhatnak s hasznosabbat a magyarságért nem is tehetnek. A könyv hangsúlya, biztatásának ereje és meggyőző lendülete abból az egyéni lelkületből táplálkozik, amely e kérdéseket végigszenvedte, végigelmélkedte, imádságával körülfonta. Ennek az egyéni viselkedésnek tiszteletreméltó volta újabb érv arra, hogy a biztatásokat mindenki bizalommal fogadja.

P. Varga ebben az évben tölti be életének hatvanadik esztendejét. Hat évtizeden át ez az élet egy volt a magyarság életével. A nemzet fájdalmát, szegyezeit, keserűségét és csalódásait pedig kínzóbb megren-

düléssel viselte, mint honfitársainak nagyobbik része. Ezt az igazságot a Papi Egység olvasói könnyen megérthetik. Mert marcangolhatja a magyar szenvedés a lelkes hazafinak szívéét, de már a pusztulás egész arányát igazán csak Krisztus papja érzi át, aki a lelkek világában él és a kegyelem erejét megtanulta mindennél többre becsülni. P. Varga izzólelkű magyar s Krisztusnak érett értelmű, áldozatos, gyengéd és készséges szívű papja. Harmincs eszterendő lelkipásztori és igehirdető munkájában alakult ki ilyené. Milyenek láthatja ő a rombolás, a lelki gyilkolás arányait! Az egyetemi hallgatók soraiban érett hivatásokat keltett, lányokat, családanyákat tanított meg a kereszt hősies szeretetére. Jól emlékezhetik arra, mennyi fogékonyság mutatkozott az ifjabb magyar nemzedékben az Üdvözítő szolgálataira. Ma ezt a készséget és jószágot a kommunista világ csúrájában fojtja meg. Kegyetlen megpróbáltatás a papnak, az isteni magok szétszórójának, tudni, hogy megjelent éjjel a gonosz és konkolyt hint szép vetése közé. Ma ő ennyi csalódás után, nekünk a hitet és bizalmat meggyőző erővel hirdeti. Megérdemli tehát, hogy hálásak legyünk iránta. S mit kívánhatunk neki? Nem egyebet, mint hogy folytassa azt a munkát, amelyet eddig végzett. Hirdesse a menekült magyaroknak új könyvében kifejezett vigasztalását. De önmaga is tudjon bátran, hittel keresztet hordozni a magyar gyötrelmek miatt. Vele együtt viseljük mások is, viseljük mi is ugyanolyan erős lelkülettel a száműzetés ránk helyezett keresztjét. Legyen valamennyiünk szenvedése tiszta és Istennek tetsző, hirdesse a Megváltó keresztjének erejét és üdvösségét. Esdje ki a Mindenhatónál, hogy a lelki orgyilkosságok s e gonoszságoknak rendszere végérvényesen eltűnjék a magyar földről.

Borbély István SJ

Sík Sándor: Gondolatok (A szeretetről szóló konferencia-beszédekből)

A szeretet kinyitja az embert. Addig be van börtönözve önössége börtönébe és irreálisan áll szemben a világgal. Minden nagy szeretet újjászületés: mássá lesz az ember, kinyílik a szeme, ha megismer valakit, akit igazán szeret. Más emberré lesz, meglátja a valóságot.

Akkor lesz az ember reális, igazi emberré, ha az én-en túl fölfedezi a mi-t. És ezen túl is föl kell fedeznünk, hogy a mi mögött is ott áll az Isten.

Adni, adni, adni! Hálátlanok lesznek? Nem érdemlik? Megütnek? Kövel dobnak vissza? Tegyéek! Mi keresztények nagyon gazdagok vagyunk. Van mit adnunk. Olyan ez, mint az özvegyasszony olajoskorsója. Minél többet adunk, annál több marad... elsősorban szeretetből.

HAZAI HELYZET

December elején hangzott el a moszkvai békekiáltvány, amelyet az öt világrész kommunista képviselői intéztek a világ népeihez a béke kérdésében. Már december 15-én Grösz József kalocsai érsek elnökletével az Opus Pacis és az Országos Béketanács katolikus bizottsága együttes ülést tartott ebben az ügyben. Az ülésen megjelent még Hamvas Endre csanádi püspök is. A gyűlés egyhangúan határozati javaslatot tett magáévá, mint katolikus állásfoglalást a Békekiáltvány ügyében. A határozati javaslat többek közt ezeket mondja: "... bár áthidalhatatlan világnézeti különbség választ el a kiáltvány alkotóitól, mégis a béke szolgálata természeténél fogva a keresztény lelkületnek, a humanista életfelfogásnak és a kinyilatkoztatásban megszólaló isteni akaratnak: a hívó világnézetnek közös feladata... Ezért meggyőződéssel üdvözlünk és segítünk minden követelést, amely az atomfegyverekkel és más tömegpusztító fegyverfajtákkal folytatott kísérleteknek, ilyen fegyverek előállításának és alkalmazásának azonnali tiltását, általános és ellenőrzött leszerelésről szóló szerződés haladéktalan megkötését és a katonai csoportosulások helyett valamennyi ország baráti együttműködését, gazdasági és kulturális kölcsönös segítését, egyszóval a békének a háború feletti győzelmét akarja biztosítani.

Úgy érezzük, hogy mikor mély vallási meggyőződésünk, emberi öntudatunk és őszinte hazaszeretetünk miénknek is vallja a békekövetelést, arról híveink előtt is bizonyosságot kell tennünk és velük együtt imádsággal is segítenünk kell a követelések megvalósulását."

A szilveszteri ájtatosságokon és az újévi szentmiséken az ország minden templomában felolvasták a főpásztorok békeszózatát. Megköszönték a búcsúzó esztendőben megőrzött hékét és kérték ezt a következő esztendőre is. A főpásztori körlevelek egyébként a fent közölt határozati javaslatot idézik. Ezek felolvasása után a hívek a világbékéért imádkoztak egy Miatyánkot és egy Üdvözlégy Máriát azzal a fohással: Béke Királynéja, könnyöröj érettünk!

+

Grösz József kalocsai érsek az Új Embernek adta át, fennállásának tizenötödik évfordulóján a magyar katolikusokhoz szóló újévi üzenetét. Ebben, először visszatekintve hálát ad a Mindenhatónak a kapott kegyelme-

kért. Hálát mond a béke megőrzéséért, több új templom építésének befejezéséért, a hívek új hajlékaiért és a minden magyar család asztalára kirendelt mindennapi kenyérért. Majd így folytatja a Főpásztor: „... a XX. század hetedik évtizedének kezdetén bizakodó szívvel tekinthetünk előre. Hisszük, hogy a világ Ura és Teremtője a most kezdődő évtizedben is, szorgalmas munkánk és buzgó imádságaink nyomán megőrzi nekünk az életünkhöz és fejlődésünkhöz szükséges nagy kincsünket az egész világ békéjéért... Hisszük, hogy katolikus híveink a jövőben is buzgón élnek azokkal a kegyelmi kincsekkel, amelyeket Megváltónk a kereszten biztosított számukra. Hisszük, hogy katolikus magyar népünk lelkipásztorai példás életükkel papi munkájuknak hűséges és becsületes elvégzésével, a jó Pásztort követve fogják szétosztani a hívek között azokat a kegyelmi kincseket, amelyeket Megváltónk az Anyaszentegyházra bízott.

A katolikus hívek példaadóan fognak helytállani a munkás életnek azon a területén, ahová Isten akarata tehetségüknél fogva állította őket. Érezzék át, hogy nekik tettekkel kell megmutatni, hogy a katolikus erkölcs-tan tanítása a munkát nemcsak verejtéknek és fáradságnak hirdeti. Be kell bizonyítaniuk, hogy a becsületes és eredményes munkájuk nemcsak nekik és közvetlen hozzátartozóiknak, hanem az egész magyar népnek fejlődését és boldogulását szolgálja. Hallják meg és kövessék a zsoldár szavait: „Bízzál az Úrban s a jót cselekedd, lakjál a földön és élvezd gazdagságát, az Úrban leld gyönyörűségedet és Ő megadja neked, amit kíván a szíved.” (Zsolt. 36, 3.)

Ezekkel a gondolatokkal kívánok katolikus híveinknek az új esztendőben és a most kezdődő egész évtizedben békés és áldásos munkát és küldöm nekik főpásztori áldásomat.”

+

Szomorú hír érkezett ismét az Állami Egyházügyi Hivatal tevékenységéről a győri szemináriummal kapcsolatban. Az eset hasonló ahhoz, ami két évvel ezelőtt a budapesti központi szemináriumban játszódott le. A győri utolsó éves kispapok nem mentek el a kiközösített békepapok által szervezett békegyűlésre. Erre a szeminárium idősebb hallgatóinak egy részét eltiltották a továbbtanulástól. Köztük a nemrég felszentelt diakonuskok legtöbbszörét is. Papp Kálmán győri megyéspüspök Nedesovszky János irodaigazgató, Pintér Gyula c. prépost kanonok, szemináriumi rektor és Kovács Ferenc szemináriumi lelkiigazgató lemondását elfogadta. Eddigi munkásságukért köszönetét nyilvánította. Az új irodaigazgató Rákosi Elek kapuvári esperesplébános, az új rektor Kovács György győrnádorvári esperesplébános és az új lelkiigazgató Hosszú Lajos tatai segédlelkész lett.

+

Az Egyház üldözésére fényt vet egy másik szomorú hír: Lotz Antal csanádpalotai fiatal lelkészt öt évi börtönre ítélték. A szegedi szemináriumban végzett fiatal pap ellen a vád a népidemokratikus államrend elleni izgatás. S mi volt ez az izgatás? Az otthoni újság, a Dél-Magyarország ezt így írja le: „A hittanórákat hőstörténetek mesélésével tölti el. Megkövetett szentekről, üldözött katolikusokról mesél... A gyermekek közül nem egy fogékony volt a pap szavára. Ezekből külön kis ministráncscapatot szervezett magának. A gyermekek annyira fiatalok voltak, hogy nem értették meg az ügy politikai jelentőségét. A hőstörténetek, a romantika azonban vonzották őket...”

+

Az állam 1961-re is folyósította a kongruát, mint rendkívüli államsegélyt. Az 1950-es megállapodás értelmében az állam 18 éven át, tehát addig, míg a katolikus egyház saját forrásokra támaszkodva maga tudja fedezni szükségleteit, arányosan csökkenő mértékben megfelelő összeget utal ki katolikus egyházi célokra. „Kétségtelen, hogy a megállapodás megkötése óta párhuzamosan az életszínvonal emelkedésével, a hívek áldozatkészsége öröndetesen nőtt, de még korántsem állítható országos átlagban és általánosítva az, hogy a lelkészkedő papság illetményrendszere kielégítően megoldott volna. Minthogy az 1950-es megállapodásban kifejezésre került, hogy a Magyar Népköztársaság kormánya az anyagi gondoskodás keretén belül külön súlyt helyez a lelkészkedő papság megfelelő létminimumának biztosítására, nyilvánvalóan ez vezette az illetékeseket abban, hogy 1961-re, erre is figyelemmel, a rendes államsegélyen kívül (templomrestaurálások, műemlékvédelem, hitoktatások díjazása, nyugdíj stb.) rendkívüli államsegélyt is biztosítsanak.” (Új Ember)

+

Szentiványi Róbert a biblikus tudományok jeles művelője 80. születésnapját ünnepelte Szegeden. A szegedi szeminárium tanári kara és növendékei köszöntötték a jubilánst. De sokan keresték fel volt tanítványai, hívei és tisztelői is.

+

A budai Szent Gellért szobor elkészült. A megsérült talpazatba két köbméter kemény mészkőt építettek be. Helyreállították az ősmagyar figuráját is. A szobrot övező oszlopcsarnok újjáépítése is folyamatban van.

+

Megújul a Kolozsvár-főtéri Mátyás templomnak emlegetett Szent Mihály templom. 1396-ban kezdték építeni ezt a csodálatos műalkotást. A templom közel hatszázéves boltozat ívei a többszöri tűzvész,

átalakítás folytán kicsinyként meglazultak és a templomot egy esetleges földmozdulás esetén az összedőlés fenyegette. A romániai műemléki hatóság ötmillió Lei költséggel öt éven át restaurálta. Most már csak a templom belső, apróbb megújítási munkálatai maradtak hátra. A templom csak megépítése idején volt olyan szilárd, mint most újjáépítése után lett. A Mátyástemplom az erdélyi katolicizmus főtemplomának számít a püspöki székhely, Gyulafehérvár ősbib, sok románkori részlettel is bíró székesegyháza mellett.

+

Karácsony előtt Budapesten a Szent István-Társulat két könyvet adhatott ki. Az egyik Kecskés Pál prelátus, akadémiai szénior-professzornak Szent Ágoston Breviáriuma. A 480 oldalas - lelkiolvasmányoknak is beillő - kiváló munka ára 32 forint. A másik könyv Ijjas Antalnak, a kiváló katolikus írónak „A látogató” című tanítóan szórakoztató és lelki élményt jelentő munkája. A 243 oldalas mű 28 forintba kerül.

+

Papp Kálmán győri megyéspüspök elrendelte, hogy az egyházmegye papjai fényképes igazolványokat szerezzenek be - a visszaélések elkerülése céljából -, a plébánosokat és templomigazgatókat pedig utasította, hogy csak ilyen igazolvánnyal rendelkező papoknak engedjék meg a misézést.

+

A Kalocsai Iskolanővérek Társulata a múlt év őszén ünnepelte magyarországi letelepedésének 100 éves jubileumát.

A Kalocsai Nővéreknek - jugoszláviai tartományukon kívül - Németországban négy zárdájuk van. Bad Niedernau-i (Württemberg) anyaházukban nevelődnek apácajelöltjeik, akik részben odatelepített, részben őslakó német családokból származnak. Észak-Amerikában és Ausztráliában főleg a kínai volt jezsuita misszió nővérei telepedtek le és nyújtanak segítséget az ottani magyar kolóniák lelki gondozásában.

+

Mindnyájan értesültünk a világsajtóból az egyházüldözés újabb kegyetlen hullámáról Magyarországon. A Magyar Távirati Iroda jelentésében 8 katolikus pap elfogásáról beszél, a Kathpress 150 aktív katolikus bebörtönzéséről tud, akik között sok pap van, egyesek 3000 ember letartóztatásáról beszélnek. Az összes neveket még nem tudjuk, és az események értelmezésére is még csak hipotézisek állnak rendelkezésünkre. - De természetfölötti síkon mindannyian tudatában vagyunk a magyar papi egységből származó kötelességünkkel a megdöbbentő helyzetben.

HALOTTAINK

- Kolos Károly Endre bencés tanár (55, 30) Győrött
Szalényi Gábor mátészalkai görög kat. tb. esperes
Faludy Ferenc mecseknádasdi plébános (57) Budapesten
Pantol Márton pápai kamarás (56, 35) Budapesten
Damjanovich Ágoston ny. sátoraljaújhelyi görög kat. lelkész (78, 54)
Piroska József, a szombathelyi Szt. Márton plébánia káplánja (42, 16)
Alexy Rezső szolnoki főesperes, üllői plébános, a katolikus békebizottság
elnöke (67, 49)
Füstös Pál óhádi c. apát, ny. esperesplébános (74, 51) Mezőkövesden
Preiszer István c. apát, ny. sztálinvárosi plébános Sztálinvárosban, teme-
tése dec. 20-án
Décsei Géza c. prépost, mendei plébános (64, 42)
Madaras Aurél esztergomi főegyházmegyei áldozópap (78, 54)
Nádasy Béla görög kat. lelkész, tb. esperes (63, 38)
Péchy Márton ny. hittanár (77, 51)
Sebestyén Antal pápai kamarás, volt hadikfalvi esperesplébános (88, 64)
Ács István egri főegyházmegyei ny. plébános (93, 68)
Dudás István tb. pápai káplán, dávodi plébános (63, 40)
Sallai Emil kalocsai főegyházmegyei ny. plébános (82)
Körmendy Sándor Kaszaperen (43), Szabadkígyóson temették el. Teme-
tését Merksz Elemér szegedi püspöki helynök végezte.
Szántay-Széman István pápai prelátus, püspöki helynök (81, 57)
Elhúnyt paptestvéreinket foglaljuk mementóinkba!

+ REQUIESCANT IN PACE! +

Dr. ROGÁCS FERENC pécsi megyéspüspök
(1880 - 1961)

Dr. Rogács Ferenc pécsi megyéspüspök életének 81., püspökkészen-
telésének 13. évében, ez év február 20-án Budapesten szívszélhűtésben el-
húnyt. 1880 augusztus 29-én született a szombathelyi egyházmegyéhez tar-
tozó Csendlakon s tanulmányainak befejezése után 1903. jún. 28-án a szom-
bathelyi székesegyházban szentelték áldozópappá. Rövid segédlelkészi és
tanári működés után került be a szombathelyi aulába, ahol 1917-ben püs-
pöki irodaigazgató lett. Érdemei elismeréséül székesegyházi kanonok, pre-
látus, majd 1945-ben a szombathelyi egyházmegye általános püspöki hely-
nöke lett. Mint ilyen köszöntötte Mindszenty József hercegprímást, aki 1948

szepemberében Szombathelyre érkezett az újjáépült székesegyház felszentelésére. A hercegprímás ekkor a régi növendék ragaszkodásával köszöntö meg a megemlékezéseket régi, kedves spirituálisának.

Még XII. Pius pápa nevezte ki őt 1948. április 28-án püspökké és utódlási joggal Virág Ferenc pécsi püspök mellé rendelte. 1948. július 29-én Mindszenty József bíboros szentelte püspökké a szombathelyi székesegyházban. A szertartás végén a bíboros lelkes szavakkal buzdította az új püspököt, hogy „ne szünjön meg kiáltani a lelkiismeret szavát, ahogy ma énekeltek: Ne mondd az árnyéket fénynek, sem a fényt árnyéknak, nem jónak a rosszat, sem a jót rossznak. Ne félj a viharos tengerre szállni... kísér két egyházmegye papságának és híveinek imája, hogy erősítsd meg a hitben a tyádfiait”.

Nem sokkal Virág Ferenc püspök halála után, 1958. március 2-án elfoglalta a pécsi püspöki széket. Mint püspök is változatlan egyházhűséggel s a természetfeletti elvek következetes keresztútvitelével szolgálta Isten dicsőségét és a lelkek üdvösségét. Amikor spirituális volt, erélyét szeretettel párosította, egy külsőleg-belsőleg fegyelmezett papi nemzedék ki-nevelése érdekében. Növendékeit eucharisztikus lelkeké igyekezett nevelni abban a szellemben, amellyel az Oltáriszentségről szóló könyvét szent Tamás örökszép himnuszáról (Adoro te devote) megírta.

Három évig kormányozta a pécsi egyházmegyét közismerten súlyos viszonyok között. Rendelkezési szabadsága igen szűk térre korlátozódott és azt tette, amit egyházüldözések pápai, püspökei tettek: mély, bensőséges imával kért mindnyájunk számára erőt a kitartáshoz. A zaklatások is hozzájárultak egészsége megrongálásához, amelyet a rövid kórházi kezelés nem tudott megszüntetni. A fáradt szív nem bírta tovább. Holtteste február 23-án érkezett a pécsi dómba, ahol a papság és a hívek sokasága meghatótan búcsúzott el szeretett püspökétől, az apostolotúdtól.

1961. február 25-én folyt le Pécs ősi székesegyházában az ünnepélyes requiem, majd a temetési szertartás, amelynek során Grösz József kalocsai érsekkel együtt Shvoy Lajos székesfehérvári és Hamvas Endre csanádi megyéspüspökök, majd Bárd János kalocsai és Kisberk Imre székesfehérvári segédpüspökök végezték el az előírt ötös abszolúciót. A koporsót fehérkarings papok vitték a dóm kriptájába, ahol Grösz kalocsai érsek újból beszentelte a koporsót és szenteltvízzel hintette meg a sírfülkét, ahova a haltott püspök földi maradványait helyezték. P. I.

+

Dr. Szántay-Szémán István pápai prelátus, a miskolci görög-szertartású apostoli exarchatus általános helynöke hosszú szenvedés után 81 éves korában elhunyt.

A magyar egyháznak egyik markáns egyénisége volt. Nemcsak ki-tűnő tollú tudós író, de jóságos ember és igazi jóbarát. Eperjesen született 1880-ban kilenc gyermekes családból. Egyetemi éveit után szülővárosában volt tanár, majd igazgató, 1925 óta Miskolcon püspöki helynök. Neve a ka-tolikus irodalom terén közismert. Folyóiratot szerkesztett, könyveket adott ki. Különösen járatos volt a keleti egyházatyák teológiájában és a keleti liturgiában. Sokat fordított oroszról és megírta „Az újabb orosz irodalom” történetét (Szent István könyvek 38). Nagy érdeme a magyar uniós - mozgalom megeremtése, amelynek egész életét szentelte. Ennek érde- kében sokat írt, számos előadást tartott. Két legutóbbi írása is ezt szolgálta. 1959-ben jelent meg a Szent István Társulat kiadásában érdekes munkája: „A Boldogságos Szűz a Kelet képtiszteletében és legendáiban”. Hattyúda- lát „Az Oltáriszentség őrzése a pravoszláv Egyházban” az egyetemes zsinat iránt érdeklődő papok részére írta. Már halála után jelent meg a Vigília 1961. jan. számában. Uniós műveit két vonás jellemzi: tárgyilagos alapos- ság és őszinte szeretet, mert tudta, hogy ez a legjobb orvosság a szeretet- lenség által szakított sebek gyógyítására.

1960 karácsony vigiliáján volt a temetése Miskolcon. A szertartást Dudás Miklós hajdúdorogi görög katolikus püspök végezte nagy papi segéd- lettel. A temetésen Brezanóczy Pál egri apostoli kormányzóval az élén i- gen sok latin szertartású pap is résztvett. Az Állami Egyházügyi Hivatalt Miklós Imre elnökhelyettes képviselte.

DR. PANTOL MÁRTON

(1904 - 1960)

Elmúlt őszön egy örökké nyugtalanul dobogó papi szív váratlanul felmondta a szolgálatot - és temetésén minden rendezés nélkül másfélszáz pap jelent meg, hogy elkísérje utolsó útjára az oly népszerű „Marci bácsit”. Hódolat volt ez a mindvégig fáradhatatlanul tevékeny, valóban krisztusi pap előtt. Hiszen neve fogalom volt. Barátai azt remélték, hogy majd ő lesz egyszer mint segédpüspök a főváros lelkipásztorkodásának hivatott irányítója. De most már ott van az Örök Főpap közelében. Az infula he- lyett az örök korona ékesíti. Adjunk hálát, hogy a mienk volt és marad - és hadd ismerjék meg kissé azok is, akik közvetlenül nem gazdagodhat- tak belőle.

Életének külső állomásai: született 1904-ben. Középkoláit Bu- dapestben végzi és életére döntő hatású a Regnum Marianum kongregációs- és cserkésznevelése; muzsikus hajlamai is korán bontakoznak. 1927-ben szentelik pappá. Mint esztergomi karkáplán kezdi papi működését, egy év múlva már hittanár az esztergomi tanítóképzőben, majd egyúttal pre-

fektus is. 1935-ben a budapesti VII. ker. Madách-gimnázium hittanára lesz s marad mindvégig, amíg csak hittanítás folyik a gimnáziumokban. A kitünő hittanár természetszerűleg bekapcsolódik a Regnum Marianum nevelő munkájába: a háború után átveszi a Zászlónk szerkesztését is. 1947-ben pápai kamarás lesz s egyre tevékenyebb szerepet vállal az egyházi zenészek Cecilia-Egyesületében, majd vezetője lesz az Országos Kántorképző Tanfolyamnak s ezt pompás liturgikus tankönyvvel - „OREMUS!” - ajándékozza meg. Ekkor már mindenki ismeri s ninvs a fővárosban vagy a vidéken nagyarányú egyházi ünnepség, amelyre ne őt kívánnák liturgikus konferálónak. Hittanársága után a városligeti jáki kápolna lelkésze s ezt teszi a környék népszerű liturgikus szentélyévé. Rövidesen meg is vonják papi működésének engedélyét. Ettől kezdve a Kántorképző Tanfolyam vezetőjeként dolgozik. Időnkint egy-egy templomban kántorságot is vállal, ahol papi munkát is végez, amiért mindig mennie kell. Végül is barátai, papi tanítványai az ország minden részébe meghívják pár hétre vagy napra „kisegítő kántornak”, miközben a liturgikus mozgalomnak apostolkodik. Közben szorgalmasan fordítgat is. Az utolsó években sokat szenved érszűkületben. 1960 októberében váratlanul szívszélhűdésben hal meg.

Nehéz egy ilyen gazdag, sokrétű egyéniségről - egyszerre izzó lelkeű pap, pompás tanár és izig-vérig művészlélek - aki annyit dolgozott az Isten Országáért, ily rövid keretben írni. Csak egy pár szín- és fényfolt: életeleme, olthatatlan szerelme a liturgia. Ezt nemcsak mint pap, hanem mint művész is megéli és kitünő pedagógiával ülteti hallgatói lelkébe. Halottuk liturgikus előadásait főiskolások, középiskolások, városzéli elemisták előtt - mindenkihez a maga nyelvén szólt. Igazi elemében akkor volt, amikor „konferálta” vagyis magyarázattal kísérte a liturgiát: diákmiséen, főpapi misén, papszentelésen, püspökszentelésen, körmeneten, lehetőleg közben a népéneket is irányítva. Konferálásaiiban ott vibrált papi-művész-tanár lelke. Mindig lelkesen, frissen, szellemesen, kristályos egyszerűséggel - és változatosan. Nehezen engedte írásba rögzíteni misemagyarázatát: nem akarta „megmerevíteni”. Művészlélke nem tűrte a sémát.

Két jellemvonását különösen csodáltuk. Az első: fáradhatatlan leleményessége az Isten Országának terjesztésében. Mindig maradéktalanul kitöltötte azt a keretet, ami épp adva volt, mint lehetőség papi munkája számára. Ezért érthető a paradoxnak tetsző megállapítás: akkor dolgozott a legtöbbet, amikor hivatalosan már nem lehetett dolgozni, tehát jogi keret nem korlátozta. Néhány jellemző eset: mikor a rendszeres hitoktatás összeomló félben van, a jáki kápolnában a késő délutáni órákban naponta szentmise kapcsán sorozatos katekézist tartat. Ugyanakkor a felnőtteknek is magyarázza a liturgiát, a szülők kezébe gyermekmiskönyvet ad, hogy mutogat-

va gyermeküknek tanítva tanuljanak; illusztrált bibliát tart kinn a térdeplőn mindennap más helyen felütve... Végül egy Mikulás-ünnepségen a hemzsező gyerekeregnek praktikus biblikus oktatást ad: ajándék-kockákból egy szentírási tanúságot kell kirakniok: "jobb adni, mint kapni" s bizonyosággal a kapott két szaloncukor egyikét elajándékozni... Ekkor tiltják be működését. - A következő nagybőjtben Jézus életét és szenvedését ábrázoló művészi film-diasorozattal járja papbarátai templomait. Egy külvárosi plébánián láttuk, amikor a gyerekek tátott szájjal bámulták az oltáron álló filmernyőt. Mikor másnap beidézük és kérdőre vonják, azt feleli „kérem, állóképekhez nem kell engedély!” s bár kijelentik, hogy nem kívánják újra látni, a következő héten nyugodtan megtartja másik előadását, mígnem harmadik héten rendőr állja el az útját. - Mikor pedig a fővárosban már kántorként sem engedik papi munkát végezni, a kántorképzős tanfolyamon papok, szerzetesek számára ad liturgikus pontákat és jár ide-oda kántorkodni, közbe-közbe prédikálva, misét konferálva szanaszét az országban.

Másik imponáló jellemvonása hajthatatlan, kemény intranzigenciája. Mosolyogva mondta tíz éve: a lényegét prédikáljuk, tanítjuk, - de azt hajthatatlanul. Egy percig sem engedett a hatalom nyomásának s mások számára is erősség volt.

De nem is volt „reakció” a szó rossz értelmében. Szemrebbenés nélkül hirdeti ki a szószékről a „Kereszt” című békepap-közlöny indexretételét. Viszont mikor a forradalom után a Városmajorban újra kántorpapospokodik és a szószékről felolvasott püspöki körlevelet (amelyben történetesen nem volt semmi politika) a túlbuzgó reakciósook köhögéssel és csoszogással fogadják, villogó szemmel, jellemző robbanékonyságával emelt hangon ezt mondja: „Eztán csak azok zajongjanak, akiknek volt bátorságuk hittanra beírni gyermeküket!” - Impulzivitását, hol irónikus, hol kemény kifakadásait nagyönis megértették, akik őt szerették: hatalmas munkája, főleg pedig a magyar egyházat ért szörnyű megpróbáltatás kínjaiban megviselt szíve-idegei csapongtak olykor túl a gáton. De ez már a múlté. Most legföljebb már az angyalkákat pirongatja tán, ha elvétik az égi gregoriánt...

Az utolsó hónapokban erősen megviselte betegsége. Szobájára korlátozva szorgalmasan írogat, fordítgat és pár nappal halála előtt még hűségesen vezeti az egyetemi templomban a Cecilia Egylet egyházzenei áhítátát. Prohászka Ottokár szószékén szól utóljára a magyar liturgikus mozgalom és egyházzene fáradhatatlan apostola.

Kedvenc kifejezése volt: „Éljünk benne a liturgia kegyelmi áramában!” Ő most már valóban benne él az Örök Liturgiában. Mi pedig hálát adunk, hogy nekünk adatott és méltók akarunk lenni emlékéhez... r. n.

PAPI TALÁLKOZÓ

Az ausztriai magyar papság március 1-2-án tartotta szokásos évi Találkozóját Bécsben. A rekollekció elmélkedéseinek pontjait Dr. Pfeiffer Miklós, a svájci magyar misszió igazgatója adta. A közkedvelt „Miklós bácsi” ezúttal szent Tamás erénytanát adta le sok lelkipásztori tapasztalattal fűszerezve. Főleg a sapientia és prudentia életbölcességét fejtegette. A szentorát is szent Tamás imádságaiból alakította imaórává. Világos, bölcs, életszerű elemzéseivel bebizonyította, mennyire mélyebb lehetne lelki életünk és mennyire termékenyebb apostolkodásunk, ha gyakrabban járnánk a Doctor Angelicus iskolájába. A búcsúzáskor Miklós bácsi atyai készségével mondotta: Most csak 17 erényt ismertettem a 170-ből. A többit szívesen folytatom máskor. Már most szeretettel meghívjuk erre a folytatásra.

A lelkipásztori megbeszélés tárgya a papi önképzés volt. A modern filozófia és új teológia mai irányai, erkölcstani problémák, a dinamikus lelkipásztorkodás, a liturgikus mozgalom és papi lelkiélet kérdései kerültek tárgyalásra. A papi önképzés és papi könyvtár kérdését élénk eszmecsere követte. Kerestük a megoldási lehetőségeket. Leginkább az a felfogás alakult ki, hogy felváltva egyik évben papi lelkigyakorlatot, a másikban papi továbbképző kurzust lehetne tartani.

A lelkipásztori megbeszélésen László püspök úr elnökölt. Bevezető szavaiban kérte a paptestvéreket, hogy akik külföldi munkába kapcsolódtak be, azok se felejtsek el a magyarsággal való kapcsolatukat és legalább az évi Találkozón vegyenek részt. - A Herder cég papi szakkönyveket állított ki. A püspök úr nagylelkű ajándékként 800 S értékű könyvet kisorsoltunk.

Mindenki nagy ovációval fogadta Nagy Sándor testvéri sürgönyét Dél-afrikából.

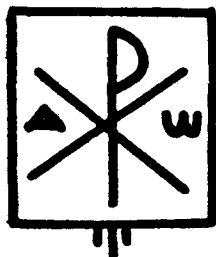

GYÉMÁNTMISE

Antal Miklós ny. főigazgató, a szatmári egyházmegye nesztorára, szept. 25-én tartotta gyémántmiséjét a rózsadombi Krisztus Király templomban.

ARANYMISE

Kovács Vince püspök, váci apostoli kormányzó november 20-án mutatta be aranymiséjét Galgamácsán, szülőfaluja újjáépített templomában. XXIII. János pápa áldását közlő, latin szövegű, a Vatikáni Államtitkárságtól érkezett iratot díszes keretben keretezve a váci székeskáptalan képviselőjében Vanyek Béla apátkanonok adta át a jubiláló fópásztornak.

„VT SINT VNVM, SICVT
ET NOS“ IOANN. 17./11/.

KISPAPEGYSÉG

EGY TÉTEL KIMARADT

A legmélyebb és legszebb igazságok is szürke tananyagká válnak, amikor a teológus vizsgára készül.

A tanárok majd nem azt kérdezik, mennyire ért a szívedig az, amit tanítani fogsz, - a vizsgán csak azt akarják tudni, ott van-e az agyadban minden, aminek ott kell lennie.

A vizsgakészület idején olyanok vagyunk, mint mindenütt a diákok: jegyzetek, könyvek a kézben, tanulás, rövid pihenés, tanulás, magolás...

Kezemben egy litografált jegyzetkönyv az évközben lehallgatott egyháztörténeti előadásokról. A terrazon járok föl-le, mint a gép.

Már tudom az egyházüldözések természetszerű és jogi okait, Nagy Konstantin vallási politikája olyan ismerős előttem, mint a világháborút mozgó történelmi és gazdasági háttér.

Az Izmusoknál tartok épen: Arianizmus, Nestorianizmus, Monophysitizmus, Monotheletizmus, Pelagianizmus...

Először a helyzetkép, azután a mozgalmak harcossai, a tételek és elméletek, a harcok, a zsinatok, az Egyház győzelme - egymásután szívárogznak fáradó agyamba.

+

A Pelagianizmus után megérdemlek egy kis pihenőt.

Kimegyek a terras sarkára, körülnézek.

Messze, a város szíve felé égre törnek a hatalmas bérpaloták. Felhőkarcolók. Ma nem karcólják az eget, szép idő van, hetykén sziporkáznak a napfényben.

Köröttük háztenger. A házak felől zaj szűrődik ide, de részleteket nem látni: járművet, embert egyaránt elnyel a távolság.

Balra előttem, közel házunkhoz egy labdatéren a Szent Ignác Kolégium növendékei rugdossák a futballt. Szembe velem egészen kis kórház. Két ápolónő fehér fejkötővel harisnyát stoppol az udvaron. Odébb egy másik kis ház, előtte nagy zöldesges kosarak.

A kosarak mögött fiatal leány áll. A ház egyetlen ablakának egyetlen megpattant üvegablakában nézegeti magát. Kezében fésű, a hajával bajlódik.

A következő tétel: Monasticizmus. Szerzetes vagyok, nem rég jutottam ebbe az életformába. A szerzetességnek azonban hosszú története van, nem velem kezdődik, illik tudomást szerezni róla.

Elmúlik félóra. A terras sarkán megiht körülnézek. A zöldségárús lány még mindig fésülködik.

Következnek a Zsinatok. Okok, helyek, számok. A niceai zsinat, Szilveszter pápasága idején, Arius ellen, a húsvéti ünneplésnek időrendi meghatározása, Meletius szkizmája körüli zavarok elsimítására. Az apostoli hitvallás definiálása.

Sorban a többi: az első konstantinápolyi zsinat 381-ben, az efezusi 431-ben, a kalcedoni 451-ben. A második konstantinápolyi 553-ban. A harmadik konstantinápolyi 680-ban.

A zsinatok rendje, problémaköre, a pápa elnöki joga stb...

Sok idő eltelt már. A zöldségárús lány bizonyosan befejezte már a nagy műveletet! Dehogy. Most is fészülködik. Abbahagyta? Most rizsporral mázolja amúgy is sápadt arcát.

A Szentháromság tana körül rajzó eretnokségekhez értem. Órákig tart, míg átrágom magamat a Monarchizmus, Modalizmus és Subordinatio-nizmus elméletein és történeti áttekintésén.

Elmúlt tizenegy óra. Becsukom a könyvet. Mielőtt lemegyek a teraszról, megegyszer kinézek a zöldséges házikó felé.

A zöldségárús lány elkészült! De még ott áll az ablaküveg előtt. Nézegeti magát, tetszik magának.

Eszembe jut valami. Meg fogom mondani az egyháztörténelem tudós tanárának. Nem bánom, haragudjon meg rám.

Megkérdem, miért nem írt tételt arról, hogy a női biúság milyen szerepet vitt az Egyház híveinek kétezeréves történetében. Hogy eddig a zöldségárús lányig milyen bonyodalmakat okozott a női hiúság. Nem lenne könnyű, de hallatlanul tanulságos „tétel” lenne.

Cs.L.

A KERESZTÉNY ÖRÖM

„Örvendjetek az Úrban szüntelen!” (Fil. 4, 4)

„A keresztény öröm a fénynek megnyílt és a kegyelemnek kitért lélek ragyogása, kibontakozása... Ha a keresztény örül, ez annak a jele, hogy a hit és a remény diadalmaskodott benne a mállasztó kétely és csüggeteg pesszimizmus fölött: az isteni élet növekszik és ez a belső növekedés az ember külsején is meg akar nyilatkozni abban az alázatos és vidám büszkeségben, amely Isten mellett tesz tanúságot és dicsőíti Őt. Az öröm, amely Chesterton szavai szerint „a keresztény ember óriási titka”, a fejlődésben lévő lelki élet természetes gyümölcse.” (P.Huby SJ)

A keresztény öröm tehát a lelki gazdagság túlcordulása. Nem testi eredetű, lényegesen különbözik az érzéki gyönyörtől, de még a természetes vidámságtól is, amely temperamentum és hangulat kérdése. A keresztény öröm virágának gyökerei a természetfeletti hit és remény.

Végző soron minden a hittől függ: ha hitem elmélyül, akkor reményem is megszilárdul és a pesszimizmus sötét árnyai semmivé foszlanak. A mai kereszténynek a hit győzelméről kell tanúságot tennie. E betegesen szorongó korban, amikor a „semmi” kísértete gyötri az Istentől elszakadt, hitevesztett embereket, a keresztény hitet tesz a Feltámadott mellett. „Ha Krisztus nem támadt fel, írja Szent Pál korintusi híveinek, semmit sem ér hitek, mert még bűneitekben vagytok. Sőt azok is, akik elhúnytak Krisztusban, elvesztek. Ha csak ebben az életben reménykedünk Krisztusban, szánalomraméltóbbak vagyunk minden embernél. Ám Krisztus föltámadt halottaiból, mint a holtak zsengeje. Egy ember által jött a halál, egy ember által jön a holtak feltámadása is. Amint ugyanis Ádámban mindnyájan meghalnak, úgy Krisztusban mindnyájan életre kelnek” (1 Kor. 15, 17-22).

„A győzelem elnyelte a halált”. A mi örömünk ennek a győzelemnek a kifejezése. Hiszen, ahogy Bergson mondja, az öröm annak a jele, hogy az élet sikerült, tért hódított, diadalmaskodott. A levertség a vereség, az öröm a győzelem jele.

Uram Jézus! Úgy szeretnék igazán hinni Benned! Mélyen, megingathatatlanul. Tudom, ez a Te kegyelmed adománya. Hiszen a hit nem természetes belátás, evidencia dolga, jóllehet ésszerű meghódolás Előtted. - Minden titok a földön. Nem értem azt sem, ami alattam van: az atomvilág törvényeit, a méhek beszédét és a csillagok néma csodáját. Nem értem az emberi szív rezdüléseit, a fájdalom fojtott hullámszását és a diszkrét örömek villódzásait. Nem értem önmagamot sem: miért teszem sokszor azt, amit nem akarok; nem értem Kegyelmed titkos munkáját bennem. Hogyan érthetnék hát Téged, aki a titkok Titka vagy: Megmérhetetlen, kimeríthetetlen, Megközelíthetetlen. Add, Uram, hogy ne vessen ide-oda a kétely szertelen szele. Szeretnék belédhorgonyozni, Benned gyökeret verni, kitéphetetlenül. Balgák azok, akik lázadoznak, mivel sok az értelmetlenség a világon, mivel nem látják végzéseidnek, kúszának tűnő írásaidnak értelmét. Te egyenesen írsz görbe vonalakkal, ahogy azt egy portugál közmondás tartja. Csak azoknak nyilatkoztatod ki magad, akik alázattal meghajolnak Előtted, akik hűségesen mennek a jelenben kapott parányi fényben.

Uram! A tagadás, a beteges szorongás, ez a sötét hatalom, mely a teremtett világot beárnyékolja, tudom, nem Tőled ered. Ez a parazita szellem, mely a jónak teremtett valóságon élősködik, a Gonosztól származik.

A teremtett szellem tagadása állítja bele a rosszat, a negatívumot művedbe. A teremtés jó, az életre vagyunk hivatva - isteni életre! -, de mi nem tudunk a szabadsággal élni, belekontárkodunk művedbe. Te valóban szeretsz bennünket és ezért azt akarod, hogy valóban legyünk. De mi sokszor visszautasítjuk teremtő szeretetedet. Mit tennél Te velünk, ha hinni tudnánk szeretetedben és hagynánk magunkat szeretni, hagynánk Téged cselekedni bennünk!

Uram, Jézus, ki haláloed és feltámadásod által legyőzted a Gonoszt, a halált és a bűnt, szabadíts meg engem a kétely, a szorongás, a tagadás szellemétől, a semmi kísértésétől! Add nekem Lelked által azt az örömet, amelyet a világ nem adhat. Hogy teljesedjék bennem is az Apostol kívánsága: „Töltsön el titeket a reménység Istene a hit teljes örömeivel és békéjével, hogy a reményben a Szentlélek erejéből bővelkedjete” (Rom. 15, 13).

Szabó Ferenc SJ

ÖT ÉVVEL EZELŐTT HALT MEG DR. HORVÁTH SÁNDOR OP. PROFESSZOR

Röviddel 1955 kárácsnya előtt találkoztam a Professzor úrral először, amikor a Papi Otthonban mint „mindenes” felvételt nyertem.

A második emelet egyik nagyobbacska szobájában feküdt cukorbetegségben. Szobájának berendezése egyszerű volt. A kereszten kívül a Feszty Masa művész nő által festett mellképe függött a falon és egy körmenet alkalmával készült felvétel Böle Kornél és más egyházi személyiségek társaságában. Egpár teológiai könyvre és német teológiai folyóíratra emlékszem még. Ezekon kívül a sokféle orvosságra, amellyel íróasztalának fiókjai tele voltak. A Spirituális arján kívül ő volt az egyetlen szerzetes pap az Otthonban. Abban az időben gyakran meglátogatták őt az Otthon lakói. Napról-napra szomorúbban nyilatkoztak róla. Már alig emlékszik valamire... mondogatták. Egyik alkalommal egy kedves, 80 éves esperes, körülbelül a következőket mondta neki: Professzor Uram, aki olyan szépen tudott a Szűzanyáról írni, mint Te, az nyugodtan készülhet az utolsó útra. - A nagy teológus már erre sem tudott reagálni.

Az idős betegápoló nővér már nem bírta az emeletre való mászkálást és minthogy a Professzor állandó felügyeletre szorult, azért le kellett költöznie az első emelet egyik háromszemélyes betegszobájába. Amikor megtudta, hogy szobáját mi férfialkalmazottak kaptuk meg, nem akart a dologba belenyugodni. A kedvesnővér minden leleményességére és ígéretere szükség volt, hogy elhitesse vele, hogy felgyógyulása után azonnal visszamehet eredeti szobájába.

Még emlékszem azokra az éjszakákra, amikor a betegek mellett virrasztottam. Őt mindig az izzadástól kimerülten és csuromvizesen találtam. Azután hamarosan jelentkeztek a cukorbetegség utolsó fázisát jelző furunkuluszok. Kórházba szállították és megoperálták.

Pár nap múlva az éjszakai alvásból felriadtam. Hajnalban mindjárt mondtam szobatársamnak: menjünk le a Professzor úr szobájába, mert én rosszat sejték. - Valóban, az éjszaka folyamán visszaszállították a mentők az Otthonba. A két „mentős” még a hordágy mellett állt, amikor a kedvesnővér meggyújtotta a halottas gyertyákat. Utolsó szava ez volt: Segítsetek! - Ezzel a sóhajjal költözött el az élők sorából.

Mielőtt a ház többi lakói felébredtek volna, teológus „munkatársammal” és a portás testvérral felvittük a Professzor úr holttestét a ravatalozó szobába. A temetéséről az Új Ember számolt be annak idején. Pár nap múlva a meghalt Horváth professzor helyét a röviddel előbb börtönből szabadult Dr. Baranyai Jusztin cisztercita, egyházjog-professzor foglalta el.

...é...e...

MISSZIÓS BUZGÓSÁG AZ OTTHONI SEMINÁRIUMOKBAN

A pogány missziókért való buzgóság: lelkesedés, imádság, áldozat nem halt ki a hazai szemináriumokban. Ennek beszédes tanúja a következő levél, amelyet egy otthoni teológus írt a formózai magyar missziósoknak:

„A távolkeleti missziós munka csodálatosan szép eredményeinek szívből örülünk. Ez az együttérzés mutatkozott meg missziós ünnepségünkön is. Az érdeklődés nagy volt már a készülődés alatt is. Kb. tizen dolgoztunk össze, hogy minél szemléletesebbé, nívósabbá tegyük ünnepségünket... Nagy érdeklődés kísérte azt a manilai levelet, amely a künn dolgozó magyar misszionáriusok munkájáról számol be.

Azt hiszem, mindennél jobban mutatja a kispap-testvérek misszió iránti érdeklődését ez a kis lelkicsokor, amelyet oly nagylelkűen és örömmel ajánlottak föl.

Ezt a lelkicsokrot lelki támogatásként szántuk a Távolkeleten dolgozó magyar Atyák és Testvérek számára, hogy áldásos munkájukat a jó Isten bőséges áldása kísérje. Imáinkat a jó Isten szeretettel fogadja és biztosan meg is hallgatja. Ugyanakkor buzdításként is küldjük, hogy lássák hit-hirdetőink: mi együtt érziünk velük, gondolunk rájuk és büszkék vagyunk sikereikre. Csak azt kérjük tőlük, fogadják ezt a kis lelkicsokrot oly szeretettel, amint mi küldjük és ha elfáradnak nehéz munkájukban, gondoljanak

arra, hogy mi itt - bizony elég távol - imádkozunk értük. Akkor talán könnyebb lesz elviselni olyan szenvedéseket is, mint amilyent P.N. és P.Csang Atyák kaptak a jó Istentől. Őérettük külön is fogunk imádkozni. Kérjük továbbá, hogy imáinkban néha gondoljanak ránk is, hogy így missziós tevékenységük folytán szorosabb legyen az unio in Corde Jesu...”

A levélhez a következő lelkicsokrot mellékeltek a „Távolkeleten dolgozó magyar misszionáriusok lelki támogatására”:

Szentmise hallgatás:	612	szentséglátogatás:	630
Szentáldozás	599	keresztút:	238
Rózsafűzér tized:	2023	jócselekedet:	488
Önmegtagadás:	617	röpima:	5489

MEGNYILT AZ ELSŐ EURÓPAI SZEMINÁRIUM

A köngisteini Flüchtling-szeminárium után ime most megvalósult az első papi Európai-szeminárium is. Az iskolaév elején, októberben nyílt meg az u.n. Stenonijs-Intézet a hollandiai Maastrichtban. A papgazdag európai országok (Hollandia, Belgium, Írország, Svájc) teológusait képezik ki a papszegény országok részére. A szeminárium 47 teológussal indult meg. Egy év alatt jövő működési területük nyelvét, szokásait, történelmét sajátítják el. Az egyéves tanfolyam elvégzése után a teológus az általa választott papszegény ország szemináriumában folytatja tanulmányait. Az európai szeminárium eszméje Mgr. Jachim bécsi érsek-koadjutortól származik.

„TEGYETEK TANITVÁNYOMMÁ MINDEN NÉPET...”
(A Pázmáneum Missziós Egyesületének munkájáról)

Elég egyetlen pillantást vetni a különféle statisztikákra és máris világgossá válik előttünk, hogy a Föld népessége a legutolsó 150 év alatt háromszorosára, - 900 millióról 2838 millióra - növekedett. Tárgyilagos becslés szerint az évi gyarapodás 46 millió.

Az isteni parancsot teljesítő egyetemes egyháznak új távlatokat és új feladatokat jelentenek ezek a tények és számok. Ázsia és Afrika népének gyorsabb szaporodása bizonyosan meg fogja változtatni a világ mai egyensúlyát, Egyházunktól pedig a missziós küldetés betöltése követel majd egyre nagyobb áldozatot.

Jelenleg a papság 92 %-a dolgozik a keresztények lelkipásztori gondozásában, míg 8 %-a végzi a hithirdetést a világ népességének 2/3-át kitevő nem keresztények között. Éppen ezért alig van ma fontosabb teendő, mint a papi hivatásra készülők figyelmét ráterelni a missziókra. A bécsi Pázmáneumban nevelkedő kispapok P.Cser-Palkovits István SJ Spirituális atya irányítása mellett ismerkednek meg és foglalkoznak a missziós munka problémáival.

A szeminárium Missziós-Egyesülete kétirányú tevékenységet fejt ki. Egyrészt bevezeti a növendékeket a missziós élet sokoldalú feladataiba, másrészt a missziók hathatós támogatására nevei.

Az első feladatot a misszionárius honfitársainkkal való levelezés és a missziókról szóló dia-filmek megtekintése, a missziós irodalom népszerűsítése szolgálja. Ennek keretében az Egyesület kiállítást rendezett a formózi misszió gazdag anyagából és erre meghívta a bécsi egyházmegyei szeminárium növendékeit, valamint számos világi személyt is. A kiállítás sokaknak betekintést nyújtott a keleti népek világába, amelyről mi elég keveset tudunk. A missziós munkáról talán a legélményszerűbben azok a levelek számolnak be, amelyeket P.Tóth István SVD. Új-guineai magyar misszionárius küld hozzánk. A dzsungelből írt leveleit hallatlan érdeklődés kíséri. A missziók támogatása volt mindig a főcélunk. Ezért havonta gyűjtést rendezünk a szemináriumban. Az elmúlt évben 1043 Schilling gyűlt össze, ebben a tanévben már 800.- Sch került a pénztárba. P.Tóth atyának és P.Lischerong Gáspár SJ formózi magyar missziós püspöknek küldtünk eddig jelentősebb összegeket. Ugyanakkor a bélyeggyűjtésről sem feledkezünk meg.

Nemcsak testileg, hanem lelkileg is megosztjuk a misszióban küzdő testvérek gondjait. A közös ájtatosságok és egyéni imák szolgálják ezt a célt és lehet, hogy egy-két kispapban életreszóló elhatározásokat ébreszt a missziókkal való találkozás élménye.

Csizmás Mihály pazmanita

„Nézd a barázdabilletőt. Egyensúlyozgat a nedves köveken, s az egyensúlyt csak röptében leli meg. Ilyen a szó - míg nem lendül imává”.

(Francis Jammes: Méditations)

A KATOLIKUS SAJTÓ

a magyar lelkipásztorkodás szolgálatában

A Magyar Papi Egység hasábjain megjelenő lelkipásztori beszámolókból, és az életből szerzett tapasztalatokból is világos mindnyájunk számára, hogy a lelkipásztorok leghősiesebb erőfeszítése árán sem tudjuk elérni és Krisztus követésére megnyerni a világ minden tájára szétszóródott magyar testvéreink nagy részét. Lehetetlenné teszi ezt a magyar lelkipásztorok csekély száma a rájuk bízott lelkek hatalmas számarányaihoz viszonyítva, és még inkább a magyarok területi szétszóródása, amely még fizikai megközelítésüket is nagyon megnehezíti, sőt néha egyszerűen lehetetlenné teszi. A hosszú utazásokban kifáradt lelkipásztornak sem ideje, sem ereje nem marad arra, hogy nagyritkán meglátogatott hívei lelki igényeivel kellőképpen foglalkozni tudjon.

A lelkipásztoroknak ezért okvetlenül szükségük van minden segítőeszközre, amellyel személyes szolgálataikat előkészíthetik, kiegészíthetik, elmélyíthetik, vagy pótolhatják. Ezt a célt szolgálja a mind nagyobb bőségben és változatosságban rendelkezésükre álló magyarnyelvű katolikus sajtó, azaz a hitélet elmélyítésével foglalkozó folyóiratok, könyvek, füzetek és röplapok. Az ausztriai OMC, az olaszországi ANONYMUS és az amerikai A SZÍV kiadványaira gondolunk itt elsősorban, de természetesen mindaz, amit ezekkel kapcsolatban mondunk, vonatkozik mindenki más által kiadott hasonló természetű sajtótermékre is, akár régi, otthoni kiadásról, akár újonnan megjelenő könyvekről van szó. A lelkipásztorok segítségére tett ajánlatainkat azonban csak a SZÍV kiadványaira értjük, mert csak annak Kiadóhivatala nevében beszélhetünk.

Közismert tény az is a magyar lelkipásztorok előtt, hogy a magyar nép általában sokkal kevésbé szokott hozzá a lelki irodalom olvasásához, mint az egyes egyéb nemzetek fiai. Pl. az Egyesült Államokban a katolikus sajtó példányszáma felülmúlja a katolikus összlakosság 50 %-át, míg a magyaroknál ez az arányszám az egy százalékot sem éri el! A magyarok számára a lelki tárgyú sajtó még "nagyon drága", s azért a katolikus sajtótermékek előállítására és eladása üzleti alapon lehetetlen. Ami létezik, az csak a kiadók és a terjesztők apostoli vállalkozásának tekinthető. Csak csalódásnak teszi ki magát az a kiadó, vagy lelkipásztor, ill. világi apostol, aki egyedül az eladásra akar berendezkedni. Ingyen még szívesen elfogadják a jó magyarok a lelki irodalmat, de pénzt csak nagyon kevesen hajlandók adni érte!

Azzal azonban, hogy boldognak-boldogtalannak szétosztogatjuk a katolikus sajtótermékeket, csak megerősítjük a magyar katolikusokban a meggyőződést,

hogy ezekért valóban nem érdemes pénzt kiadni, hiszen örülnek a papok, ha valaki ingyen elfogadja azokat. Ez természetesen nem vonatkozik egy néhányoldalas, röplap jellegű kiadványra, hanem csak a könyvekre és füzetekre. Annál inkább értékelni fogják azonban a hívek az ajándékként kapott folyóirat példányokat, füzeteket, vagy könyveket, ha azt a lekipásztor emlékezően, néhány figyelemfelkeltő szó kíséretében kapják meg.

Így például kitűnő alkalom kínálkozik a lekipásztornak a jegyesoktatásoknál, a házasságrendezéseknél, vagy az érvénytelen házasságban élőknél a meglátogatásánál, ha megajándékozza őket a **BOLDOG HÁZASÉLET** egy példányával, vagy legalább kölcsönad nekik egy példányt elolvasásra, azzal a megjegyzéssel, hogy ha meg akarják tartani, megvehetik tőle, egyébként visszakéri. Ez a könyv (320 oldal) több mint 200 életből kapott kérdésre ad gyakorlatias feleletet, mind az udvarlással, mind a házassélettel kapcsolatban, és kifejti Isten elgondolását és az Egyház törvényeit is a házasságkötésre vonatkozólag. Mennyire megkönnyíti ez a lekipásztor feladatát!

Az áttérők oktatásánál, vagy a mélyebb vallási ismeretekre törekvő katolikusoknál a lekipásztor megajándékozhatja őket az **ISTEN GYERMEKEI** c. két részből álló könyvvel (összesen 160 old.), amely a kegyelmi élet mibenlétét és a szentségeket fejti ki a felnőttek számára. Az **ORVOS ÉS A PAP** sorozat hat füzete pedig (összesen 120 oldalon) az alapvető hitigazságokat fejti ki, érdekfeszítő párbeszéd alakjában. Ennek folytatása lesz 1961-ben az Isten és az Egyház parancsolatait kifejtő sorozat, ami a **SZÍV** mellékletként fog megjelenni.

A szektások és a protestánsok "térítő" hadjárata ellen felvértezik a lekipásztorok híveiket, ha alkalomadtán kezükbe adják a **SZÍV** megfelelő számait, vagy a különlenyomatban is kapható cikkeket a Jehova tanúiról, az adventistákról, a mormonokról, a különböző protestáns felekezetekről, az aposztata katolikus papok sátáni mozgalmairól, a szabadkőművesekről, a Y.M.C.A.-ról, stb.

A kommunizmus által megmételtyezett ifjúság szemét is felnyithatják olyan cikkekkkel, amelyek kifejtik, hogy a természettudományok nemcsak hogy nem állnak ellentétben a hittel, hanem pompás anyagot szolgáltatnak Isten létének és tulajdonságainak bizonyítására is. A **SZÍV** rendszeres sorozatban, érdekesnél-érdekesebb cikkeken tárgyalta és tárgyalja ezeket a kérdéseket.

A protestáns országokban élő hívek gyakran ki vannak téve támadásoknak a protestánsok részéről, akik megvetéssel elítélik az egyes katolikus vallásgyakorlatokat, megkérdőjelezik a katolikus hittételeket. Természetesen a lekipásztor feladata, hogy élőszóban, vagy írásban felvértezzék híveit ezeknek a támadásoknak visszavetésére. Ebben is hűséges segítőtársra talál a **SZÍV** cikkeiben, amelyek kifejtik pl. a pokol létezésének szentírási bizonyítékait, a Szűzanya és a szentek tisztelétének helyességét, a másvallású istentiszteletek látogatására vonatkozó tilalom értelmét és hasonlókat.

A magyar lelkipásztorok érzik a legjobban, hogy a magyar nép mennyire nem szokott hozzá az Egyház anyagi támogatásához, s mennyire rászorulnak még ma is sok országban az állami, vagy nemzetközi katolikus szervek támogatására. Ha a pap a pénzről beszél, ezzel könnyen ellenszenvenné teheti magát, főleg, ha ez a téma ismételten felmerül buzdításaiban. Mennyivel könnyebb megajándékozni minden hívőjét, vagy legalábbis az újonnan csatlakozókat egy-két füzetrel, amelyekből megismerhetik az Egyház anyagi támogatására vonatkozó köteleességüket és a katolikus egyházközséghez, vagy misszióhoz való csatlakozás értelmét. Ezt a célt szolgálják A SZÍV kiadásában megjelent "Úgy adj a Magasságbelinek, amint Ó ád néked!" és "Az egyházközségi tagok jogai és előnyei" című füzetek.

Korunk egyik legjelentősebb mozgalma, hogy a hívek és az Egyház szertartásai között fennálló értelmi-válaszalat ledöntsük, és biztosítsuk híveink tudatos részvételét az Egyház szertartásaiban. Ezt a nemes célt segíti elő A SZÍV kiadásában megjelent sorozat az egyes szentségek és szertartások magyar szövegével és rövid magyarázatával: Keresztelőre megyek, Esküvőn, Hívjátok a papot! (szentkenet), Betegek áldozása, Búcsú szereteteinktől (temetés). Mennyire másképpen fog festeni a magyar keresztelő, vagy házasság, ha minden jelenlévő kezében ott van a megfelelő füzet, amelyből figyelemmel kísérheti a szertartás lélekemelő imáit. A szentkenettől való félelem is megszűnik sokak lelkében, ha megismerik annak szertartását. A betegek pedig nagyobb tisztelettel és nagyobb lelki áhítattal fogadják a szentáldozást, ha ismerik az előkészület módját és imáit. A búcsúzás fájdalmát is nagyban enyhítik a fenséges imák, amelyeket a temetésnél mond a pap.

XII. Pius pápa szerint, lelkipásztori kötelességeinek nagy részét teljesítette az a pap, aki megtanította híveit az Úr Jézus szeretetére és életük Isten szolgálatába való állítására az Imaapostolság egyszerű, de nagy jelentőségű gyakorlatai által. Ebben a fontos munkában megint segítőkézett nyújt A SZÍV a havi imaszándékok ismertetése által, és a tömeges szétosztásra készült apró kiadványokkal és szentképekkel, amelyek az Imaapostolságot ismertetik, vagy a Jézus Szíve tisztelet egyes gyakorlatait foglalják össze. (P. Jöjjön el a Te Országod! Íme a Szív, Meghívó a plébánostól, Férfiak! - Krisztus hív benneteket. Mi a családfelajánlás? Jézus Szívének ígéretei, Novéna Jézus Szívéhez, stb.)

A magyar lelkipásztorok nagy része ismeri már A SZÍVET és annak kiadványait, és akik igazán felismerték ezek jelentőségét, azok nagy anyagi befektetésektől sem riadnak vissza, csakhogy híveiket megajándékozhasssák egyik, vagy másik kiadvánnyal, vagy pedig igyekeznek megnyerni őket A SZÍV rendszeres olvasóinak. Egy plébános 500 példányt rendelt egyik füzetünkől, a másik 700 példányt egyik különlenyomatunkból, a harmadik minden kiadványból 100 példányt rendelt, hogy alkalomadtán szétossza híveinek, a negyedik az évi családlátogatásoknál minden hívőjét buzdította A SZÍV előfizetésére és mutattványszám érő levelezőlapokat osztott ki neki. Többen örömmel vették, hogy egy vasárnap A SZÍV-ről és kiadványairól beszéljünk híveiknek a

templomban. Vannak olyan magyar lelkipásztorok, akik állandóan emelik a nekik küldött SZÍV példányszámát, ami világos jele annak, hogy mind több és több hívőknél akarják ezáltal is biztosítani munkájuk eredményét. Másutt az apácák apostolkodnak megható buzgósággal A SZÍV és kiadványai terjesztésén. Van olyan hely is, ahol sem a plébános, sem az apácák nem tudnak ezzel foglalkozni, de örömmel veszik, ha néhány alkalmas hívőket buzdítják fel erre. Sok hívő figyelmét felhívhatják a katolikus sajtóra az egyházközségi, vagy missziós körlevelekben ill. tudósítóiban is.

Mindezek ötleteket adhatnak a magyar lelkipásztoroknak, hogy az ő helyzetükben a terjesztésnek melyik módja a legmegfelelőbb: a személyes-e, az apácák által való, vagy pedig az, ha néhány alkalmas hívőket buzdítják fel erre. Sok hívő figyelmét felhívhatják a katolikus sajtóra az egyházközségi, vagy missziós körlevelekben ill. tudósítóiban is.

Azoknak a lelkipásztoroknak, akikhez még nem jutott el A SZÍV és annak kiadványai, a Kiadóhivatal (A SZÍV, P.O.B. 500, Shrub Oak, N.Y.-USA.) szívesen küld kérésükre egy mutatvány-csomagot az eddigi kiadványokból. Ugyancsak kaphatnak mutatványszámkérő levelezőlapokat, vagy előfizetést-felvevő nyugtatömböket is. Az előfizetések felvételével a lelkipásztorok nagyon megkönnyíthetik a levelezésben és pénzfeladásban járatlan híveik számára a katolikus kiadványok beszerzését. Azokban az országokban, amelyekből a pénzáttalás nehézségekbe ütközik, egy helybeli címet ad meg a Kiadóhivatal, ahová továbbíthatják a beszedett összegeket.

Majdnem minden egyházközségnek, missziónak van saját kiadású tudósítója. Többen kérték már, hogy ezekben átvehessék és leközölhessék A SZÍV cikkeit. Ezt mindig szívesen megengedtük, és ezennel kiterjesztjük ezt az engedélyünket minden magyar lelkipásztorra. Csak azt kérjük tőlük, hogy jelezzék a cikk végén, hogy a Szívből vették át, és utána lehetőleg nekünk is írják meg, melyik cikkünket tudták használni. Ez értékes útmutatás lehet a szerkesztőknek arra nézve, hogy milyen cikkekre van leginkább szükségük a lelkipásztoroknak, munkájuk előmozdítására. Ha pedig szeretnék, hogy valamely meghatározott tárgyról cikket írjunk, vagy füzetet adjunk ki, közöljék mielőbb kérésüket a Kiadóhivatallal, amely nagyon szívesen teljesíti azt, hiszen célja a lelkipásztorok segítése. Ugyancsak szívesen készít a Kiadóhivatal különnyomatokat a régebbi számokban megjelent cikkekről is.

A SZÍV-et és kiadványait önköltségi áron adjuk a magyar lelkipásztoroknak, azért eladási árából 30 % kedvezményt, előfizetéstovábbítás után pedig 20 % kedvezményt kapnak. Azoknak a lelkipásztoroknak, akik sem híveiktől, sem valamilyen intézménytől nem tudnak fedezetet kapni az ajándékként szétosztásra szánt sajtótermékekre, bizonyos mennyiségben szívesen küldünk kiadványainkból és a régebbi SZÍV számokból, amelyekért nem várunk teljes értékű ellenszolgáltatást, csak annyit, amennyit esetleg mégis tudnak arra a célra szánni, hogy a további katolikus sajtótermékek megjelenését elősegítsék.

A SZÍV KIADÓHIVATALA

